Academia de Ştiinţe a Moldovei

Institutul Naţional de Cercetări Economice

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

TENDINŢE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 20 (trim. IV) 2015

ISSN 1857-3126

Chişinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:
Alexandru Stratan, Zaharia Olărescu, Zinovia Toacă, Alexandru Ceban, Alina Ceban, Olga Timofei, Viorica Popa, Victoria Fala, Tatiana Iaţişin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova.

Echipa ***TEM*** este recunoscătoare pentru cooperare instituţiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanţelor, Banca Naţională a Moldovei, Biroul Naţional de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informaţie din această publicaţie nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Naţional de Cercetări Economice al AŞM

Pentru informaţii adiţionale Vă rugăm să ne contactaţi:

Institutul Naţional de Cercetări Economice
2064, RM, Chişinău, Str. Ion Creangă, 45
Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94
e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice şi sociale din Republica Moldova **10**

Rezumatul ediţiei **12**

Capitolul I. PRODUCŢIA **17**

Capitolul II. PREŢURI, RATE DE SCHIMB ŞI POLITICA MONETARĂ **23**

Capitolul III. FINANŢE **31**

Capitolul IV. SECTORUL EXTERN **45**

Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI **51**

Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL **54**

Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2016 ..... **62**

ANEXE STATISTICE **66**

DATE GENERALE

Denumirea oficială	**REPUBLICA MOLDOVA**
Capitala	**Chişinău**
Preşedinte	**Nicolae Timofti**
Preşedintele Parlamentului	**Andrian Candu**
Prim-ministru	**Valeriu Streleţ (din iulie 2015) / Gheorghe Brega (din octombrie 2015 – Prim-ministru interimar)/ Pavel Filip (din 20 ianuarie 2016)**
Parlamentul Republicii Moldova	**101 deputaţi (Partidul Socialiştilor din Republica Moldova – 24, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 12, Partidul Comuniştilor din Republica Moldova – 7, Partidul Democrat din Moldova – 19, Partidul Liberal – 13, Deputaţi neafiliaţi – 26)**
Obţinerea independenţei	**27 august 1991**
Suprafaţa	**33,8 mii km²**
Unităţi administrative	**32 raioane, 5 municipii (Chişinău, Bălţi, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unităţile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului**
Populaţia stabilită	**3555,2 mii locuitori (la începutul anului 2015)**
Principalele religii	**ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creştină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.**
Moneda naţională	**Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul IV, 2015 – 1 USD = 19,9 MDL, 1 EUR = 21,8 MDL)**

ABREVIERI

ACECL	-	Acordul Central European al Comerţului Liber
ACR	-	Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	-	Acordul General asupra Comerţului cu Servicii
AHPCC	-	Analiza hazardului şi punctul critic de control
AID	-	Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare
ALSAC	-	Acord de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător
ATP	-	Preferinţe Comerciale Autonome
APC	-	Acordul de Parteneriat şi Cooperare
BERD	-	Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare
BIM	-	Biroul Internaţional al Muncii
BMA	-	Biroul Migraţie şi Azil
BNM	-	Banca Naţională a Moldovei
BPN	-	Bugetul Public Naţional
BNS	-	Biroul Naţional de Statistică
BPA	-	Bune practici agricole
BTC	-	Bariere Tehnice în Comerţ
CBN	-	Certificatele Băncii Naţionale
CE	-	Comisia Europeană
CFA	-	Consumul Final al Autorităţilor Publice
CFP	-	Consumul Final al Populaţiei
CNPF	-	Comisia Naţională a Pieţei Financiare
CNT	-	Capital Normativ Total
CPE	-	Coeficientul Protecţiei Efective
CSCI	-	Clasificatorul Standard de Comerţ Internaţional
CSI	-	Comunitatea Statelor Independente
CT	-	Contingent Tarifar
DPI	-	Drepturile Proprietăţii Intelectuale
DST	-	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	-	Echivalent ad-valorem
FMI	-	Fondul Monetar Internaţional
INCE	-	Institutul Naţional de Cercetări Economice
IHH	-	Indicele Herfendahl-Hirschman
IMM	-	Întreprinderi Mici şi Mijlocii

IPC	-	Indicele Preţurilor de Consum
IPP	-	Indicele Preţului de Producţie
IPPI	-	Indicele Preţurilor Producţiei Industriale
ISD	-	Investiţii Străine Directe
IVF	-	Indicele Volumului Fizic
IVU	-	Indicele Valorii Unitare
MAIA	-	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare
MAIB	-	Moldova Agroindbank
MDL	-	Leu Moldovenesc
MF	-	Ministerul Finanţelor
MSF	-	Măsuri sanitare şi fitosanitare
NCMF	-	Naţiunea cea mai Favorizată
NEER	-	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	-	Coeficientul Protecţiei Nominale
OCEMN	-	Organizaţia Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	-	Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii
OIM	-	Organizaţia Internaţională a Migraţiei
OMC	-	Organizaţia Mondială a Comerţului
OMS	-	Organizaţie de Microfinanţare
ONU	-	Organizaţia Naţiunilor Unite
PIB	-	Produsul Intern Brut
RC	-	Rata de concentrare
REER	-	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	-	Sistemul Generalizat de Preferinţe
TEM	-	Tendinţe în Economia Moldovei
TN	-	Transnistria
TVA	-	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	-	Uniunea Europeană
USD	-	Dolar SUA
UTA	-	Unitate teritorial-administrativă
VAB	-	Valoare Adăugată Brută
VMS	-	Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piaţa valutară interbancară în perioada ianuarie 2014 – octombrie 2015 28

Tabelul 3.1.1. Evoluţia şi structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în anul 2015 36

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, % 38

Tabelul 4.1. Balanţa de plăţi a Republicii Moldova, mil. USD (date provizorii) 45

Tabelul 4.2. Ritmul de creştere (+) scădere (-) a exporturilor, %, faţă de anul precedent 47

Tabelul 4.3. Exporturile Republicii Moldova structurate pe grupe de ţări 47

Tabelul 4.4. Importurile Republicii Moldova structurate pe grupe de ţări 49

Tabelul 5.1. Indicii de creştere a numărului de întreprinderi înregistrate şi radiate în TIV 2010-2015 faţă de perioada similară a anului precedent 51

Tabelul 5.2. Numărul şi gruparea întreprinderilor/organizaţiilor din regiunea din partea stângă a Nistrului în perioada 2005-2014 53

Tabelul 6.1. Mişcarea naturală a populaţiei ţării pe regiuni de dezvoltare în anul 2015 55

Tabelul 6.2. Tendinţele ratelor salariului nominal vs ratelor salariului real, % 57

Tabelul 6.3. Minimul de existenţă în Regiunea din partea stângă a Nistrului în anul 2015 61

Tabelul 7.1. Evoluţia indicatorilor macroeconomici principali ai Republicii Moldova în anii 2013-2015 şi prognoza pentru anul 2016 64

FIGURI

Figura 1.1. Evoluţia PIB în 2008 – 2015 (%) 17
Figura 1.2. Contribuţia componentelor de resurse la formarea PIB în 2015 şi la creşterea acestuia faţă de anul 2014 (%) 18
Figura 1.3. Contribuţia componentelor de utilizări la formarea PIB în 2015 şi la creşterea acestuia faţă de anul 2014 (%) 18
Figura 1.4. Indicii volumului producţiei industriale în anii 2008-2015 (%) 19
Figura 1.5. Indicii infra anuali ai volumului producţiei industriale în dec. 2013-dec. 2015 (%) 19
Figura 1.6. Evoluţia volumului producţiei agricole în anii 2009-2015, 2008=100 20
Figura 1.7. Indicii infra anuali ai indicatorilor turismului, 2014-2015, (%) 21
Figura 1.8. Dinamica anuală a indicelui producţiei industriale 2009-2015 (%) 22
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creştere a IPC şi a componentelor sale, % 23
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creştere a IPC şi inflaţiei de bază, % 24
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creştere a preţurilor producţiei industriale şi a componentelor sale, % 25
Figura 2.1.4. Ritmul anual de creştere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, % 26
Figura 2.1.5. Evoluţia cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD şi EURO 26
Figura 2.2.1. Evoluţia ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naţionale a Moldovei, în perioada 2012-2015 27
Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, % 28
Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3 30
Figura 3.1.1. Evoluţia veniturilor şi cheltuielile BPN în anul 2015, f.a.p.% 31
Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în 2010-2015, mil. MDL 32
Figura 3.1.3. Realizarea planului de încasare a veniturilor bugetare în anul 2015, % 32
Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor executate din BPN în 2015, mil. MDL, % 33
Figura 3.1.5. Executarea Bugetului de Stat în anul 2015, mil. MDL 34
Figura 3.1.6. Deficitul finanţelor publice, mil. MDL 34
Figura 3.1.7. Structura datoriei de stat în perioada 2013-2015 35
Figura 3.1.8. Evoluţia şi ponderea cheltuielile bugetului regiunii din partea stângă a râului Nistru în anul 2015, mil. ruble, % 36
Figura 3.2.1. Gradul de intermediere financiară în perioada 2008-2015, % 37
Figura 3.2.2. Evoluţia calităţii capitalului bancar 39
Figura 3.2.3. Evoluţia principiului I şi II de lichiditate pe sector bancar, % 40

Figura 3.2.4. Media suficienţei capitalului ponderat la risc pe sector bancar la 31.12.2015, % 40
Figura 3.2.5. Ritmul anual de creştere a creditelor în valută străină şi în monedă naţională, % 41
Figura 3.2.6. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, % 42
Figura 3.2. 7. Evoluţia marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite şi la credite în MDL şi valută străină, % 43
Figura 3.2.8. Evoluţia depozitelor atrase de bănci, mil. MDL 43
Figura 3.2.9. Ritmul anual de creştere a activelor, depozitelor şi creditelor bancare în regiunea Transnistreană, % 44
Figura 4.1. Transferuri nete de mijloace băneşti din străinătate în favoarea persoanelor fizice, efectuate prin băncile din Republica Moldova, în anii 2009-2015, mil. USD 46
Figura 4.2. Evoluţia lunară a exporturilor în anul 2015, % faţă de luna precedentă 47
Figura 4.3. Valoarea exporturilor pe secţiuni în anii 2013-2015, mil. USD 48
Figura 4.4. Valoarea importurilor pe secţiuni în anii 2013-2015, mil. USD 49
Figura 4.5. Tendinţe ale comerţului exterior în anii 2013-2015, mil. USD 49
Figura 4.5. Evoluţia valorii comerţului exterior al regiunii Transnistrene în anul 2015 pe luni, mil. dolari 50
Figura 5.1. Evoluţia numărului de întreprinderi înregistrate şi radiate în T IV 2010-2015, unit. 51
Figura 5.2. Evoluţia întreprinderilor înregistrate şi radiate din Filiala Chişinău, în perioada 2011-2015 52
Figura 5.3. Evoluţia întreprinderilor înregistrate şi radiate din alte Filiale, în perioada 2011-2015 52
Figura 6.1. Mişcarea naturală a populaţiei în perioada 2011-2015 54
Figura 6.2. Evoluţiile ratelor de activitate, ocupare şi a şomajului populaţiei de 15 ani şi peste, tendinţele în dinamică ale acestora în 2010-2015 56
Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar şi real în perioada ianuarie-decembrie 2014-2015, MDL 57
Figura 6.4. Evoluţia veniturilor disponibile ale populaţiei, valoarea nominală şi ritmuri de creştere, pe trimestre, 2012-2015 58
Figura 6.5. Evoluţia cheltuielilor de consum, valoarea nominală şi ritmuri de creştere, pe trimestre, 2012-2015 59
Figura 7.1. Evoluţia cumulativă a produsului intern brut pe parcursul anului 2016 65

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ŞI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Sfârşitul anului 2015 a fost marcat de mai multe evenimente importante de ordin politic, economic şi social.

7 octombrie

Guvernul român a aprobat proiectul de lege privind ratificarea Acordului referitor la asistenţa financiară rambursabilă acordată de România Republicii Moldova, în sumă de 150 mil. EUR. Suportul financiar urmează a fi acordat în trei tranşe. Prima tranşă va fi în valoare de 60 mil. EUR, următoarele fiind de 50 mil. şi implicit 40 mil. EUR.

12 octombrie

Preşedintele Academiei de Ştiinţe a Moldovei, academicianul Gheorghe Duca, a lansat un apel public către politicieni, dar şi către actorii implicaţi în domeniul ştiinţei, cu privire la elaborarea şi punerea în aplicare a unui nou proiect de reformare a instituţiei. AŞM a elaborat un nou proiect, care prevede formarea unui Consiliu Naţional Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare, din care vor face parte prim-ministrul, miniştri, membri din domeniul cercetării şi dezvoltării, şi ai businessului, constituirea Agenţiei naţionale pentru cercetare şi inovare; instituirea finanţării din trei surse: instituţională, publică şi cofinanţare; reformarea AŞM şi reorganizarea Consiliului Naţional pentru Acreditare şi atestare.

12 octombrie

Preşedintele Academiei de Ştiinţe, academicianul Gheorghe Duca, a avut o întrevedere cu Ambasadorul Republicii Populare Chineze în Republica Moldova, Dl. Zhang Yinghong. În cadrul dialogului, preşedintele AŞM a trecut în revistă aspecte ce vizează activitatea, dar şi realizările de excepţie ale cercetătorilor din Republica Moldova, prezentând un rezumat elocvent asupra structurii AŞM, reformării acesteia. În cadrul discuţiilor a fost abordat subiectul ce vizează relaţiile bilaterale de cooperare, în vederea extinderii şi aprofundării cooperării pe dimensiunea ştiinţifică şi educaţională.

15 octombrie

Parlamentul Republicii Moldova a votat pentru ridicarea imunităţii parlamentare a Liderului Partidului Liberal Democrat, Dl. Vlad Filat.

15 octombrie

Cabinetul de miniştri a aprobat un şir de modificări la Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat. În special, acestea se referă la modalitatea de calcul a pensiei pentru cetăţenii care au activat în anumite instituţii/întreprinderi, dar din motive obiective (incendiu, inundaţie, conflict armat, pierderea sau distrugerea în urma calamităţii naturale/situaţiei excepţionale) documentele confirmative cu privire la venitul asigurat pentru întreaga perioadă de activitate, lipsesc în arhiva instituţiilor vizate. În acest sens, volumul pensiei va fi calculat în baza salariului mediu lunar pe ţară determinat pentru fiecare categorie de beneficiari la data depunerii cererii de pensionare.

21 octombrie

A avut loc lansarea unui proiect de asistenţă al Guvernului SUA pentru Republica Moldova ce se referă la creşterea competitivităţii prin dezvoltarea capitalului uman şi inovaţie. Proiectul CE-WIN intenţionează să consolideze succesele şi eforturile proiectului precedent, CEED II.

Costul acestuia este de 21 mil. USD. Direcţiile principale ale proiectului ţin de sporirea competitivităţii şi a calităţii, lărgirea relaţiilor de piaţă şi a parteneriatelor şi consolidarea mediului de afaceri în diverse sectoare.

22 octombrie

Parlamentul Republicii Moldova a ratificat un acord de finanţare a Republicii Moldova pentru subvenţionarea agriculturii şi dezvoltarea rurală. Valoarea totală a proiectului constituie 65 mil. EUR. Programul urmează să ofere asistenţă în subvenţionarea producătorilor agricoli şi sprijin în dezvoltarea sectorului rural.

29 octombrie

Guvernul condus de prim-ministrul, Dl. Valeriu Streleţ, a primit vot de neîncredere din partea Parlamentului. 65 de parlamentari s-au pronunţat pentru demiterea Executivului.

30 octombrie

Dl. Gheorghe Brega a fost desemnat la funcţia de prim-ministru interimar de către Preşedintele Republicii Moldova, Dl. Nicolae Timofti.

5 noiembrie

Banca Naţională a Moldovei a prevăzut o creştere prognoză a inflaţiei medie anuale pentru anul 2015 de 9,7%, faţă de 9,3 cât era estimat anterior. De asemenea, a fost revizuită în creştere rata medie anuală a inflaţiei şi pentru 2016 – 11,9%. Potrivit Guvernatorului Băncii Naţionale, principalii factori care determină creşterea inflaţiei sunt majorarea tarifelor pentru energia electrică, termică şi gaze naturale, precum şi deprecierea monedei naţionale.

9 noiembrie

Agenţia Naţională pentru Reglementări în Energetică a anunţat majorarea tarifelor la energia electrică. Conform noilor tarife, locuitorii din nordul ţării vor achita 2 lei şi 23 de bani pentru un kw/h, cu 10 bani mai puţin decât cei deserviţi de RED „Nord-Vest", care vor plăti tariful de 2 lei şi 33 de bani. Locuitorii din centru şi sudul republicii vor achita pentru un kw/h de energie 2 lei şi 16 bani.

11 decembrie

Viceprim-ministrul, ministrul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Dna Natalia Gherman, a participat la cea de-a 33-a reuniune a Consiliului Miniştrilor Afacerilor Externe ai statelor membre ale Organizaţiei Cooperării Economice la Marea Neagră. În cadrul reuniunii au fost abordate subiecte privind evaluarea cooperării sectoriale, identificarea modalităţilor de eficientizare a activităţii Secretariatului Internaţional, precum şi aprobarea bugetului Organizaţiei pentru anul 2016.

23 decembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat o hotărâre de guvern conform căreia salariul mediu pe economie în anul 2016 va creşte cu 550 MDL, constituind 5050 MDL.

REZUMATUL EDIŢIEI

Producţia

În 2015 produsul intern brut a înregistrat o tendinţă clară de scădere începând cu a doua jumătate a anului. Sporurile anuale pozitive din primul (+4,8%) şi a doilea trimestru (+2,5%) trec pe teren negativ în trimestrul trei (-3,7%) şi patru (-3,3%).

Pe palierul resurselor, PIB-ul s-a diminuat sub influenţa agriculturii, silviculturii şi vânatului (-13,4%), comerţului cu ridicata şi cu amănuntul; întreţinerea şi repararea autovehiculelor şi a motocicletelor; transport şi depozitare; activităţi de cazare şi alimentaţie publică (-0,5%), administraţie publică şi apărare; asigurări sociale obligatorii; învăţământ; sănătate şi asistenţă socială (-1,4%), precum şi din cauza scăderii impozitelor nete pe produs (-0,8%).

La aspectul utilizărilor scăderi s-au consemnat la majoritatea componentelor: consumul privat (-1,9%), consumul public (0%), formarea brută de capital fix (-1,2%), variaţia stocurilor. Unica componentă ce a dat un impuls de creştere a fost exportul net, care a generat o creştere a PIB-ului cu 4,3%, sub influenţa creşterii exportului (+2,3%) şi contractării importului (-4,3%).

In 2015 tendinţele pe toate ramurile industriei sunt descendente, iar sporul modest general marchează (+0,6%). Principala contribuţie la formarea produsului industrial continuă să rămână industria prelucrătoare, fiind unica ramură industrială în creştere în 2015 (+2,3%). Principalele industrii alimentare descresc pe parcursul anului 2015, iar ca şi în 2014, aproape 2/3 din creşterea industrială în 2015 a fost asigurată de întreprinderile orientate preponderent la export şi care aparţin, în mare parte, investitorilor străini.

Producţia agricolă în anul 2015 a fost puternic afectată de secetă, marcând o reducere de 13,8% faţă de anul precedent. Din cauza scăderilor semnificative în producţia vegetală (-22,6%), aceasta şi-a redus cota in structura agricolă globală de la 42% în 2014 la 35% în 2015.

In 2015 tendinţele indicatorilor de comerţ pe tipuri de comerţ au fost contradictorii, cu scăderi în comerţul cu amănuntul şi stagnări în subramura serviciilor.

Investiţiile în active materiale pe termen lung au urmat tendinţe negative, totalizând o dinamică de -8,8% f.a.p. Investiţiile în construcţii-montaj descresc în 2015 şi pentru prima dată în ultimul deceniu ajung să deţină ponderea secundă în structura investiţiilor în active pe termen lung.

În transporturi se atestă diminuarea accelerată a cantităţii de mărfuri transportate şi a parcursului acestora, precum şi a numărului de pasageri transportaţi.

Turismul nu constituie excepţie de la tendinţele recesioniste generale, cu diminuări ale activităţii structurilor de cazare turistică, pe fundalul intensificării activităţii agenţiilor de turism.

Preţuri şi rate de schimb

În 2015 inflaţia medie anuală a fost de 9,7%, iar evoluţia preţurilor pe parcursul anului a avut un trend ascendent. La sporirea inflaţiei au contribuit atât distorsiunea sistemului bancar naţional cât şi tabloul economic complicat pe plan internaţional, care în complex au condiţionat deprecierea monedei naţionale faţă de principalele valute de referinţă.

Inflaţia de bază şi-a continuat trendul ascendent observată încă de la sfârşitul anului 2013, constituind în 2015 – 11,6%, cu 6,1 p.p. peste nivelul atins în anul precedent. Creşterea accentuată a inflaţiei de bază s-a datorat deprecierii monedei naţionale faţă de dolarul SUA şi moneda unică europeană. În anul 2015 ritmurile anuale ale inflaţiei de bază s-au majorat mai

rapid decât IPC, din cauza scăderii presiunilor din partea preţurilor la produsele alimentare asupra IPC, care nu sunt luate în consideraţie la calcularea inflaţiei de bază.

Pe parcursul anului 2015 au cunoscut creşteri neuniforme şi alţi indici ai preţurilor, care comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent au avut următoarele evoluţii:

- ✓ indicele preţurilor producţiei industriale a avansat cu 6,3%, faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent. Creşteri de preţ au fost înregistrate în industria extractivă, prelucrătoare şi în sectorul energetic;
- ✓ în sectorul construcţiilor preţurile s-au menţinut practic la nivelul anului precedent şi a fost de 8%;
- ✓ preţurile producătorilor la produsele agricole au crescut cu 18,8% faţă de nivelul anului 2014. Contribuţia majoră la majorarea preţurilor au avut produsele vegetale.

În anul 2015 cursul nominal al monedei naţionale a fost de 18,8 MDL/USD, ceea ce reprezintă o depreciere a monedei naţionale cu 34,3%, comparativ cu anul 2014. Faţă de moneda unică europeană s-a înregistrat o cotaţie de 20,9 MDL/EUR – cu o depreciere de 12,4%. Pe parcursul ultimilor ani evoluţia cursului nominal a monedei naţionale faţă de principalele valute de referinţă a avut o dinamică relativ stabilă, însă din trimestrul III al anului 2013 moneda naţională a început activ să se devalorizeze. Deprecierea monedei naţionale pe parcursul anului 2015 s-a datorat atât modificării cotaţiilor principalelor valute de referinţă de pieţele externe cât şi politicii monetare promovate de BNM în vederea ajustării evoluţiilor economice interne destabilizate de situaţia precară din sistemul bancar naţional.

În anul 2015 rata reală de schimb a MDL/USD a crescut cu 22,3%, cursul real de schimb MDL/EURO s-a depreciat cu 2,2%. Acest fapt se datorează deprecierii continue a leului, însoţite de creşterea variaţiilor zilnice ale cursului de schimb MDL/USD.

Politica monetară

În anul 2015 BNM a promovat o politică monetară restrictivă ghidată de necesitatea realizării obiectivului de menţinere a ratei inflaţiei la un nivel redus. Înăsprirea condiţiilor monetare s-a soldat cu creşterea ratei de bază de la 4,5% la 19,5% şi ratei rezervelor minime obligatorii de la nivelul de 14% până la 35%.

Politica monetară promovată s-a soldat cu constrângerea masei monetare a anul 2015 cu circa 2,9% faţă de volumul acesteia la sfârşitul anului precedent. Pe parcursul anului 2015 s-a menţinut o tendinţă constantă de reducere a masei monetare în monedă naţională, iniţiată la sfârşitul anului 2014.

Activele oficiale de rezervă la sfârşitul anului 2015 au constituit 1,75 mld. USD şi s-au diminuat faţă de datele înregistrate la sfârşitul anului 2014, cu cca. 0,4 mld. MDL, datorită intervenţiilor BNM pe piaţa valutară interbancară, în vederea ameliorării fluctuaţiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naţionale în raport cu principalele valute de referinţă, precum şi acoperirea necesarului de capital pe piaţa valutară, drept urmare a deteriorării situaţiei financiare în sectorul bancar.

Finanţele publice

Înrăutăţirea situaţiei economice din Republica Moldova din ultimii ani, s-a resimţit negativ asupra anului bugetar din 2015. *Destabilizarea financiară a sectorului bancar, diminuarea remiterilor, reducerea exporturilor şi a importurilor, deprecierea valutei naţionale* sunt câţiva *factori care au influenţat negativ asupra realizării BPN*, înregistrând în 2015 un nivel de încasări bugetare sub plafon planificat. Respectiv şi *înăsprirea politicii monetare promovate de BNM*, a

generat *creşterea ratei medii ponderate a dobânzii la valorile mobiliare de stat (VMS) de 3 ori* faţă de anul 2014. Iar *riscurile economice din ţară au determinat încetinirea granturilor externe cu 51,7% f.p.s.a.p.* Prin urmare, a fost sistată asistenţa externă din cauză lipsei programului cu Fondul Monetar Internaţional.

Pe parcursul anului 2015, ***veniturile acumulate în BPN** au însumat 43,66 mld. MDL*, nivelul încasărilor la buget alcătuind 97,4% din valoarea planificată pentru anul 2015. La majorarea încasărilor bugetului public, *au contribuit atât veniturile fiscale cât şi nefiscale, înregistrând o creştere de 9%* comparativ cu perioada similară a anului trecut, însumând 40220,3 mil. MDL. Deci, cei mai importanţi factor care au contribuit la majorarea veniturilor fiscale au fost deprecierea monedei naţionale şi majorările unor taxe.

În anul 2015, ***cheltuielile realizate din BPN** au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor (în anul 2015 a sporit cu 4,5% f.p.s.a.p.)*, susţinute preponderent de ponderea cheltuielilor sociale (68,4%), iar gradul de realizare a cheltuielilor pentru perioada dată a anului a fost de 92,9%. Prin urmare, *executarea bugetului public naţional în anul 2015 a rezultat cu un **deficit** în mărime de 2733,2 mil. MDL,* în creştere cu 786,9 mil. MDL sau circa 40,4% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Cât priveşte datoria de stat – componenta, se încadrează în limitele valorilor acceptabili ai principalilor indicatori de sustenabilitate evaluaţi de către Ministerul Finanţelor.

Sectorul bancar

Incertitudinea economică din ultimii ani a afectat negativ sectorul bancar din Republica Moldova defavorizând dinamica economiei naţionale. ***Anul 2015, poate fi considerat un an „problematic" pentru Republica Moldova, încorporat cu lichidarea celor 3 instituţii financiare*** (B.C. „Unibank" S.A., B.C. „Banca Socială" S.A. şi B.C. „Banca de Economii" S.A.[1]) cât şi ***instituirea supravegherii speciale la cele mai mari bănci din Republica Moldova***, şi anume la B.C. Moldova Agroindbank, B.C. Victoriabank şi B.C. Moldindconbank[2] la decizia BNM. În acest context, *stabilitatea sectorului bancar* în anul 2015, a fost perturbată de unele efecte negative care au declanşat *deteriorări la gradului de concentrarea pe piaţa bancară din cauza eliminării din mediul concurenţial a 3 competitori din sector şi asupra gradului de intermediere financiară al sectorului bancar*: determinat ca pondere a activelor, creditelor şi depozitelor bancare în PIB.

La capitolul *portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale*, *la finele anului 2015, s-a înregistrat evoluţii negative* (-6,5% f.p.s.a.p.), şi *volumul creditelor noi acordate s-a menţinut într-un trend negativ* (-19% f.p.s.a.p.). În mare parte această scădere a fost influenţată de situaţia precară a celor 3 instituţii financiare problematice[3], cât şi nivelului redus de încredere a populaţiei. *Cea mai mare contribuţie la descreştere, în luna decembrie 2015 au avut-o creditele acordate în monedă naţională cu o reducere de 32% f.p.s.a.p.*, iar creditele în valută străină noi au crescut uşor cu 9% f.p.s.a.p. Totuşi, *o cauză care a generat reducerea creditelor în valută naţională în anul 2015, a fost şi înăsprirea politicii monetare promovate de BNM.*

Scăderea indicatorilor calităţii portofoliului de credite în luna septembrie, octombrie şi decembrie 2015 este cauzată de faptul excluderii celor 3 bănci comerciale problematice din calcul. Evident, această micşorare a ratei creditelor neperformante este benefică pentru întregul sector bancar. Însă, activitatea de creditare în mare parte *este influenţată în continuare de riscurile valutare, de riscurile inflaţioniste, de capacitatea managementului băncii cât şi de criza economică din ţară.* În acest context, *incertitudinile cu privire la calitatea creditelor şi activului bancar din anul 2015 vor continua să persiste şi în anul 2016.*

---

[1] Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 şi nr. 64 ale Băncii Naţionale din 16.10.2015 au fost retrase licenţele de desfăşurare a activităţilor financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ" S.A., respectiv B.C. „UNIBANK" S.A. şi iniţiate procesele de lichidare silită a acestora.

[2] Decizia a fost luată în baza Legii instituţiilor financiare.

[3] B.C. „Unibank" S.A., B.C. „Banca Socială" S.A. şi B.C. „Banca de Economii" S.A.

Totuşi, pe parcursul anului 2015, indicatorii de activitate a băncilor autohtone privind solvabilitatea, lichiditatea şi gradul de acoperire cu provizioane au consemnat niveluri adecvate. Respectiv, şi *profitabilitatea băncilor comerciale a crescut de două ori în anul 2015* constituind 1442,6 mil. MDL faţă de anul 2014.

Obiectivul primordial al BNM rămâne a fi ***consolidarea cadrului de stabilitate financiară,*** urmărind ca băncile autohtone să fie optim capitalizate, să acţioneze prompt la orice risc pentru a remedia punctele slabe evidenţiate de criză.

Sectorul extern

Balanţa de plaţi. Comparativ cu anul 2014, soldul contului curent al balanţei de plăţi a R. Moldova în anul 2015, a scăzut cu 17,7% faţă de anul 2014, înregistrând un deficit de 464,24 mil. USD. Deficitul comerţului cu bunuri a înregistrat o scădere cu 31,6%, deoarece reducerea importurilor a fost mai mare decât a exporturilor. Totodată valoarea serviciilor a fost în creştere cu 19,5% faţă de anul 2014, înregistrând 143,91 mil. USD.

Transferurile de mijloace băneşti din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din R. Moldova în anul 2015 a înregistrat scăderi semnificative. Principalii factori determinanţi au fost contractarea transferurilor din Federaţia Rusă, dar şi aprecierea dolarului american comparativ cu rubla rusească. În anul 2015 transferurile efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova au constituit 1129,36 mil. USD, înregistrând scădere de 30% (483,6 mil. USD) faţă de anul 2014.

Comerţul exterior cu bunuri. Totalurile anului 2015 a comerţului exterior cu bunuri indică o scădere cu 1702,7 mil. dolari SUA sau cu 22,2%, faţă de anul trecut (în anul 2014 a constituit 7656,4 mil. dolari SUA).

Exporturile de bunuri. În anul 2015 exporturile de mărfuri au totalizat 1966,9 mil. dolari SUA, volum inferior celui realizat în anul 2014 cu 15,9%. Începând cu luna iunie 2014 şi până în decembrie 2015, evoluţiile lunare ale exportului de bunuri indică ritmuri negative.

Importurile au continuat să scadă în anul 2015, diminuarea acestora constituind mai mult de un sfert. Importurile au constituit 3986,8 mil. dolari SUA. Au fost înregistrate evoluţii negative pe principalele grupe mari de ţări de unde se realizează importurile de bunuri în Republica Moldova.

Balanţa comercială, în anul 2015 a înregistrat un deficit în valoare de 2,02 miliarde dolari, cu 958 mil. dolari (-32,2%) mai mic faţă de cel înregistrat în anul 2014, ca urmare a scăderii mai accelerate a importurilor comparativ cu exporturile

Mediul de afaceri

În trimestrul IV 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a majorat cu 5,2% f.p.s.a.p., după o continuă tendinţă de scădere înregistrată în ultimul trimestru al anilor 2010-2014 (excepţie făcând trimestrul IV 2012, în care a fost înregistrată o majorare nesemnificativă).

Totodată, numărul întreprinderilor înregistrate în ultimul trimestru al anului 2015, a marcat o tendinţă semnificativă de creştere comparativ cu TIII 2015, majorându-se cu 11,1%. Astfel, potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în TIV 2015, în Registrul de stat, au fost trecute 1527 întreprinderi noi.

Un semnal negativ constituie majorarea semnificativă a numărului de întreprinderi radiate în perioada analizată. Astfel, în trimestrul IV 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 1093 unităţi sau cu 49,5% în creştere f.p.s.a.p. Per ansamblu, în a.2015 numărul întreprinderilor radiate a marcat o tendinţă semnificativă de creştere, constituind 3905 unităţi sau cu 40,9% f.p.s.a.p.

Sectorul social

Situaţia demografică. În anul 2015, precum şi în anii precedenţi trendurile mişcării naturale au fost caracterizate de o natalitate în scădere şi mortalitate în creştere, continuând declinul sporului natural negativ al populaţiei. În anul 2015, numărul *născuţilor-vii* total pe ţară a constituit 38567 pers., fiind în scădere cu 0,1% în comparaţie cu anul trecut. Totodată, numărul *decedaţilor* a constituit 39905 pers., mortalitatea generală înregistrând o creştere de 1,04% faţă de anul trecut. Numărul *căsătoriilor* a constituit 24689, fiind în scădere cu 3,6% faţă de anul 2014, iar rata nupţialităţii a constituit 6,9 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatori mai mici decât aceştia sunt atestaţi în cazul numărului divorţurilor din ţară, care a constituit 11106, fiind în scădere cu 0,2% faţă de anul trecut. Rata divorţialităţii a alcătuit 3,1 divorţuri la 1000 locuitori.

Piaţa forţei de muncă. În condiţiile creşterii numărului populaţiei economic active situaţia pe piaţa forţei de muncă în anul 2015 se caracterizează printr-o creşterea a ratei şomajului până la un nivel de 4,9% comparativ cu 3,9% în anul precedent. Rata de activitate a populaţiei constituie 42,4%, fiind în creştere faţă de p.s.a.p. (41,2%). În anul 2015 numărul populaţiei ocupate a fost în creştere cu 18,7% f.p.s.a.p. Rata de ocupare a populaţiei de 15 ani şi peste a fost de 40,3%, înregistrând o creştere cu 0,7 p.p. faţă de anul 2014.

Remunerarea muncii. Trendul general cu privire la remunerarea muncii pe parcursul anului 2015 a avut o evoluţie neuniformă. Astfel, în ianuarie salariile au crescut uşor faţă de februarie, datorită premiului anual plătit (Hotărârea Guvernului Nr. 180 din 11.03.2013 cu privire la plata premiului anual personalului din unităţile bugetare; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 770 din 23.09.2014). În perioada următoare, februarie-iulie salariile au avut tendinţa moderată de creştere, în special în iunie-iulie (în comparaţie cu perioada iulie-noiembrie), când a avut loc plata concediilor corpului didactic şi stabilirea unui nou cuantum minim garantat al salariului în sectorul real (Hotărârea Guvernului Nr. 165 din 09.03.2010 cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 219 din 29.04.2015). Iar spre sfârşitul anului, în decembrie salariile s-au majorat datorită calculării premiilor, creşterii salariilor din sectorul real în urma sărbătorilor de iarnă. Spre deosebire de salariile nominale în sectorul real, cele din sectorul bugetar au avut parte de creşteri mai mici şi de micşorări mai consistente.

Veniturile disponibile ale populaţiei pe lună în anul 2015 au alcătuit în mediu pe o persoană 1956,6 MDL, ceea ce a constituit o creştere cu 10,7% f.p.s.a.p. Acest indicator înregistrează o dinamică pozitivă pe parcursul perioadei analizate 2012-2015. Veniturile populaţiei în termeni reali cu ajustarea la indicele preţurilor de consum au înregistrat o creştere de 0,9%. Indicele preţurilor de consum în anul 2015 faţă de anul 2014 a constituit 109,7%.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populaţiei în anul 2015 au constituit în medie pe o persoană 2048,5 MDL, fiind în creştere cu 12,8%, comparativ cu anul 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicele preţurilor de consum, populaţia a cheltuit în medie cu 2,8% mai mult p.s.a.p.

Protecţia socială a populaţiei. Conform datelor Casei Naţionale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflaţi la evidenţa organelor de protecţie socială la 01.01.2016 a constituit 679,9 mii persoane. Mărimea medie a pensiei lunare a constituit 1165,22 MDL.

Capitolul I

PRODUCŢIA[4]

Produsul intern brut

În anul 2015, PIB a constituit 121850,9 mil. lei, în scădere (în termeni reali) cu 0,5% faţă de perioada respectivă a anului precedent.

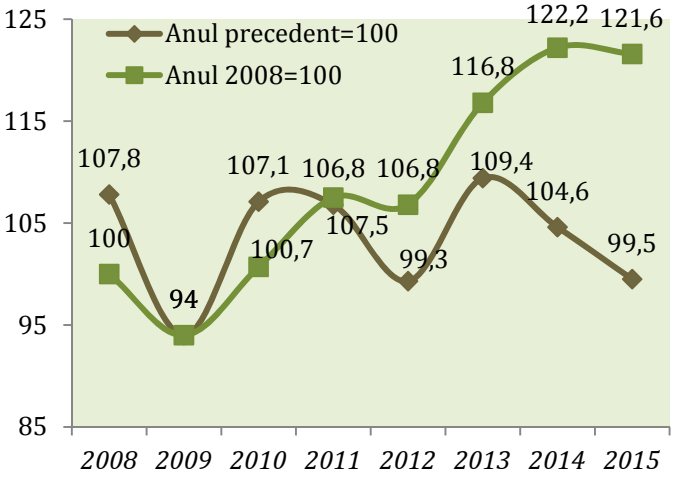

Figura 1.1. Evoluţia PIB în 2008 – 2015 (%)
***Sursa*:** Calculele autorului în baza datelor BNS.

Principalele cauze ale recesiunii atestate în anul 2015 au fost seceta, criza din sistemul bancar, dar şi efectele crizelor din regiune (Rusia, Ucraina). Sub aspect trimestrial în 2015 se atestă reducerea succesivă a ritmurilor anuale de creştere a volumului PIB, de la 4,8% în trim. I la 2,5% în trim. II, la un declin de 3,7% în trim. III, care a continuat cu -3,4% în trim. IV. (în serie brută) f.p.s.a.p.

Scăderea anuală a principalului agregat macroeconomic a început odată cu trimestrul III, când o mare parte a sectoarelor economice înregistrau scăderi anuale (agricultură, industrie, construcţii, comerţ, transport, administraţie publică, învăţământ, sănătate), indicele anual pe trimestru având valoare negativă (-3,7%). Contractările agregatelor macroeconomice s-au acutizat în ultimul trimestru, astfel că ritmuri pozitive înregistrau doar o parte din sectorul serviciilor, care au demonstrat tradiţional că sunt mai puţine elastice la fluctuaţiile din sectorul real (informaţii şi comunicaţii, tranzacţii imobiliare, finanţe şi asigurări ş.a.).

Diminuarea principalului agregat macroeconomic în anul 2015 a fost determinată în principal de scăderile în următoarele ramuri ale economiei naţionale:

- Agricultură, silvicultură şi pescuit (-13,4%) ceea ce a determinat scăderea PIB cu 1,7%;
- Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul; întreţinerea şi repararea autovehiculelor şi a motocicletelor; transport şi depozitare; activităţi de cazare şi alimentaţie publică (-0,5%) a dus la micşorarea PIB cu 0,1%;
- Administraţie publică şi apărare; asigurări sociale obligatorii; învăţământ; sănătate şi asistenţă socială (-1,4%) a determinat contracţia PIB cu 0,2%;
- Impozitele nete pe produse au scăzut cu 0,8%, influenţând dinamica PIB cu 0,1%.

Influenţele negative asupra PIB generate de activităţile specificate mai sus au fost diminuate parţial de sporurile VAB în industrie (+3,4%), construcţii (+0,6%), informaţii şi comunicaţii (+1,6%), activităţi financiare şi de asigurări (+20,1%), tranzacţii imobiliare (+4,3%), artă, activităţi de recreere şi de agrement (+5,2%).

[4] *Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor si organizaţiilor din partea stângă a Nistrului şi mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale elaborate de către Biroul Naţional de Statistică. În unele cazuri, special menţionate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.*

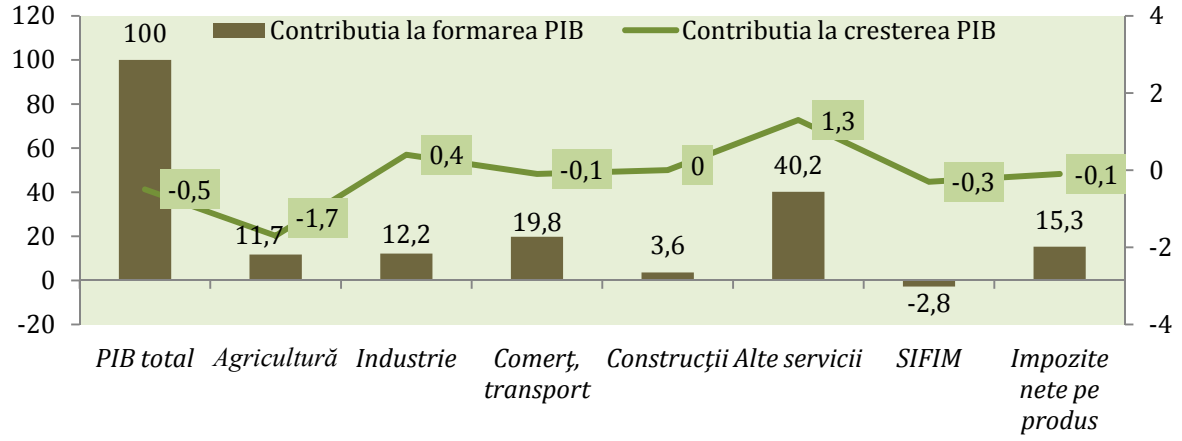

Figura 1.2. Contribuţia componentelor de resurse la formarea PIB în 2015 şi la creşterea acestuia faţă de anul 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Componenta atenuantă a recesiunii din acest an s-a dovedit a fi comerţul exterior, importul marcând o contracţie de 4,3% pe fundalul creşterii exportului cu 2,3%. Sub aspectul utilizărilor principala contribuţie negativa asupra PIB-ului a avut-o componenta stocurilor, variaţia cărora a determinat scăderea PIB-ului cu 2,4%. O scădere cu 2,1% a fost cauzată de consumul final al gospodăriilor populaţiei (cu 2,3%). Importul de bunuri şi servicii s-a redus cu 4,3%, în timp ce exportul de bunuri şi servicii s-a majorat cu 2,3%. Astfel, soldul comercial negativ s-a contractat, atenuând scăderea PIB-ului cu 4,3%.

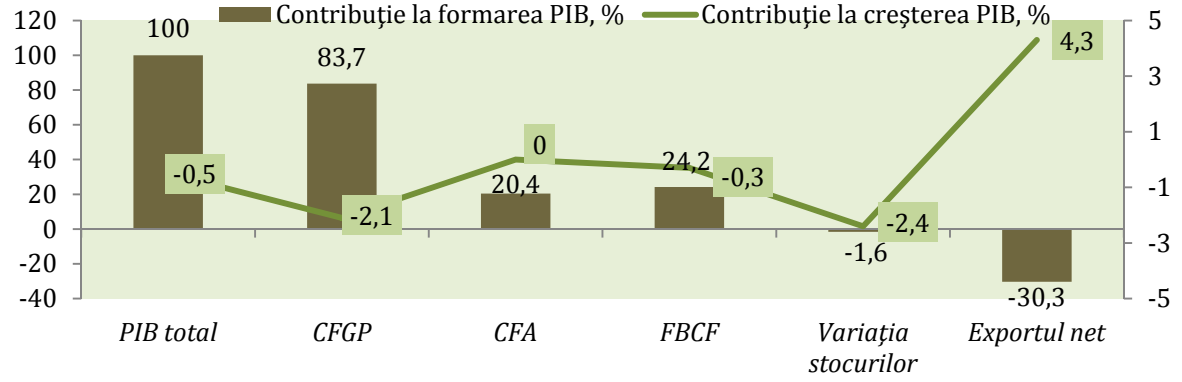

Figura 1.3. Contribuţia componentelor de utilizări la formarea PIB în 2015 şi la creşterea acestuia faţă de anul 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Industria

In 2015 tendinţele pe toate ramurile industriei sunt descendente, iar sporul modest general marchează +0,6%. În anul 2015 industria naţională înregistrează un spor anual modest in mărime de 0,6% de la an la an. În prima jumătate a anului indicii lunari marchează sporuri anuale pozitive, dar traiectoriile descendente pe care le urmează principalele ramuri industriale în a doua jumătate a anului duc la intrarea industriei, începând cu luna august, în zona valorilor negative (-5,8%). Confirmând aşteptările, sporturile anuale negative au continuat şi în trimestrul IV, cu -0,6% în octombrie, -10,3% în noiembrie şi -7,9% în decembrie.

Principala contribuţie la formarea produsului industrial continuă să rămână industria prelucrătoare, care îşi menţine cota de 79,4% in valoarea adăugată bruta a sectorului.

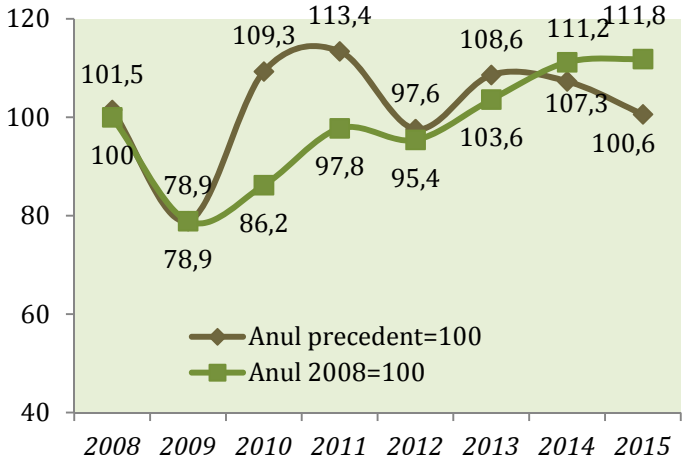

Figura 1.4. Indicii volumului producţiei industriale în anii 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

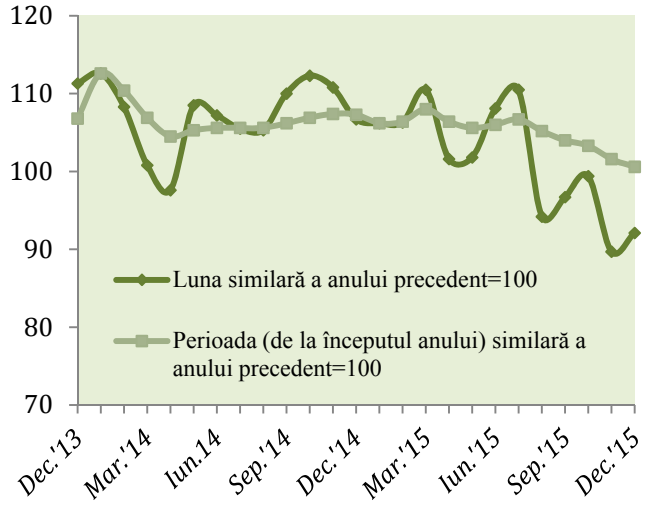

Figura 1.5. Indicii infra anuali ai volumului producţiei industriale în dec. 2013-dec. 2015 (%)

Sursa: Datele Biroului Naţional de Statistică.

Pe parcursul anului 2015 această ramură a înregistrat spor anual negativ in aprilie (-1,8%), a continuat cu sporuri pozitive, iar din august coboară din nou pe teren negativ, încheind anul cu un spor anual de -5,4% în decembrie 2015.

Principalele industrii alimentare descresc pe parcursul anului 2015. După sporuri anuale pozitive, principala ramură prelucrătoare – industria alimentară (24,6% din valoarea adăugată brută pe total industrie) – marchează in iunie primul spor anual negativ din 2015 (-5,8%) şi continuă să scadă până în decembrie (-28,2%). Se contractă producţia pe principalele subramuri alimentare: producţia, prelucrarea şi conservarea cărnii şi a produselor din carne înregistrează scăderi începând cu luna aprilie, producţia altor produse alimentare se contractă din iulie, fabricarea băuturilor din octombrie, prelucrarea şi conservarea fructelor şi legumelor – din noiembrie.

Ca şi în 2014, aproape 2/3 din creşterea industrială în 2015 a fost asigurată de întreprinderile orientate preponderent la export şi care aparţin, în mare parte, investitorilor străini. Principalele motoare de creştere industriala rămân a fi industria echipamentelor electrice si fabricarea articolelor de îmbrăcăminte. Industria echipamentelor electrice a cunoscut ritmuri anuale negative in octombrie (-15,3%) si noiembrie (-11%), după care a revenit la +21,1% in decembrie.

Agricultura

Producţia agricolă în anul 2015 a fost puternic afectată de secetă, marcând o reducere de 13,8% faţă de anul precedent. Astfel, volumul producţiei agricole în 2015 constituie 103,3% din nivelul anului pre-criză, 2008 şi 86,2% din anul precedent.

Volumul producţiei agricole globale a urmat un trend descendent de-a lungul anului 2015, cu indici anuali de volum de 104,4% in TI, 102,8% în Sem. I, 88,2% în primele 9 luni, sfârşind cu 86,2% în ianuarie-decembrie (f.a.p.).

Evoluţia regresivă a indicatorului general a fost imprimată de dinamica negativă în mărime de -22,6% a producţiei vegetale, în timp ce producţia animalieră a marcat un spor pozitiv de 2,2%. Acestea au contribuit la evoluţia indicatorului general cu respectiv -14,6% şi 0,8%. Condiţiile climaterice nefavorabile (seceta) din acest an au redus esenţial randamentele la nivelul culturilor vegetale (cu excepţia pomuşoarelor), astfel că cel mai mult a scăzut producţia de

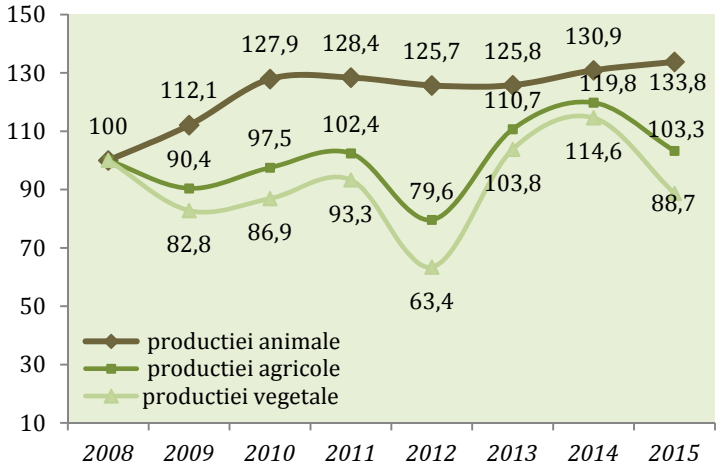

Figura 1.6. Evoluţia volumului producţiei agricole în anii 2009-2015, 2008=100

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

rapiţă (cu 76,3%), sfeclă de zahăr (cu 60,5%), soia (cu 56,2%), cartofi (cu 41,0%). Scăderea trimestrială a producţiei vegetale, pe fundalul sporului trimestrial al producţiei animaliere a dus la creşterea cotei ultimei în structura agricolă globală de la 42% în 2014 la 35% în 2015. *Analizând seria indicilor anuali ai producţiei agricole totale moldoveneşti se desprinde o dinamică puternic afectată de cicluri climaterice, astfel că valorice minime ale seriei s-au înregistrat în anii cu secetă: a.2003 (86%), a.2007 (77%), a.2012 (78%), a.2015 (86,2%). Un exerciţiu de prognoză intuitivă ar admite o valoare prognozată a indicelui producţiei agricole pentru anul 2016 de minim 20% faţă de anul precedent.*

Comerţul

În 2015 tendinţele indicatorilor de comerţ pe tipuri de comerţ au fost contradictorii, cu scăderi în comerţul cu amănuntul şi stagnări în subramura serviciilor. În 2015 tendinţele indicatorilor de comerţ pe tipuri de comerţ au fost contradictorii. De relevanţă înaltă este volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerţ cu amănuntul, care a înregistrat sporuri negative aproape de-a lungul întregului an, marcând doar în decembrie 2015 o creştere îmbucurătoare de 102,7% (f.a.p.). Sporul anual pe 2015 a constituit -6,4%.

În acelaşi timp, indicele de volum al serviciilor de piaţă prestate populaţiei a evoluat sinuos, totalizând 101,2% în 2015 (faţă de anul precedent).

Ritmurile de dinamică a cifrei de afaceri pentru comerţul cu ridicata şi cu amănuntul, întreţinerea şi repararea autovehiculelor şi a motocicletelor au decelerat continuu de-a lungul anului, dar sporurile negative se reduc în T4, totalizând un spor anual pentru 2015 în mărime de 10,9%. Indicatorii similari în comerţul cu ridicata (cu excepţia comerţului cu autovehicule şi motociclete)(+5,7%) şi serviciile de piaţă prestate întreprinderilor (+5,5%) indică uşoare contracţii lunare şi stagnări pe teren pozitiv spre final de an.

Investiţii

Investiţiile în active materiale pe termen lung în 2015 au însumat 20820,6 mil. lei (în preţuri curente). Acestea evoluează pozitiv în T1 (102,4% f.p.s.a.p.), dar descresc în ritmuri accelerate trimestrele următoare, marcând un ritm anual pentru 2015 de -8,8% faţă de anul precedent.

Investiţiile în construcţii-montaj descresc în 2015 şi pentru prima dată în ultimul deceniu ajung să deţină ponderea secundă în structura investiţiilor în active pe termen lung. De-a lungul anilor, în structura tehnologică a investiţiilor componenta utilaje şi maşini, mijloace de transport deţinea ponderea majoritară în prima jumătate a anului, în a doua jumătate fiind devansată de ponderea componentei lucrări de construcţii-montaj, investiţiile în care se efectuau în perioada caldă a anului. Astfel, în 2014 investiţiilor în lucrările de construcţii-montaj le revenea 52,3%, utilajelor şi maşinilor – 43,1%, alte cheltuieli – 4,6%. În ianuarie-decembrie 2015 investiţiile concentrate în lucrările de construcţii-montaj au constituit doar 83,9% din nivelul anului precedent, în timp ce investiţiile valorificate pentru componenta maşini, utilaje au

sporit cu 1,1%. Această evoluţie a făcut ca componenta lucrări construcţie-montaj să deţină o pondere secundă în structura investiţiilor,pentru prima dată în ultimul deceniu.

Investiţiile valorificate de agenţi economici şi persoanele din sectorul privat au scăzut cu 20,8%, de proprietatea publică – cu 4,1%. În schimb, au crescut cu 13,2% şi 25,3% investiţiile revenite proprietăţilor străină şi, respectiv, întreprinderilor mixte.

Pentru realizarea procesului investiţional în ianuarie-decembrie 2015 au fost însuşite preponderent mijloacele proprii ale agenţilor economici şi populaţiei, reprezentând 62,8% din volumul total al mijloacelor utilizate în total pe ţară şi 100,5% faţă de nivelul înregistrat în ianuarie-decembrie 2014. Din surse bugetare au fost finanţate în 2015 14,4% din investiţii, faţă de 16% în anul precedent, indicele anual pentru finanţarea din bugetul de stat fiind de 73,5% f.a.p.

Scad aproape în jumătate lucrările de construcţii pe proprietate străină. Construcţii în antrepriză au suferit scăderi anuale în mărime de 12,5% în 2015. S-a renunţat mai mult la reparaţii (de orice fel) şi mai puţin la construcţii în obiective noi, astfel că lucrările de construcţii noi au menţinut ponderea majoritară de 56,4% în 2015, comparativ cu 49,9% în 2014. Totodată s-a consemnat o reducere esenţială a volumului de astfel de lucrări executate pe proprietate străină (cu 43,3%) şi publică (cu 35,2%).

Transport

În 2015 cantitatea de mărfurile transportate descreşte cu ritmuri accelerate începând cu trimestrul doi, dar scăderile se stabilizează spre final de an. Cantitatea de mărfuri transportate în 2015 constituie 11963,1 mii tone, ceea ce reprezintă 81,7% din volumul anului precedent. La scăderea indicatorului dat au influenţat descreşterea cantităţilor transportate pe toate modurile de transport: auto (-18,8%), feroviară (-16,7%), fluvială (-33,1%), aeriană (-29%) care au contribuit cu respectiv -12,0%, -5,8% şi -0,5%, 0%. Parcursul mărfurilor transportate scade deopotrivă cu 12,2% în 2015 (f.a.p.), cele mai mari contribuţii negative revenind transportului auto (-9,7%) şi celui feroviar (-18,5%), care au influenţat descreşterea indicatorului general cu respectiv 6,9% şi 5,3%.

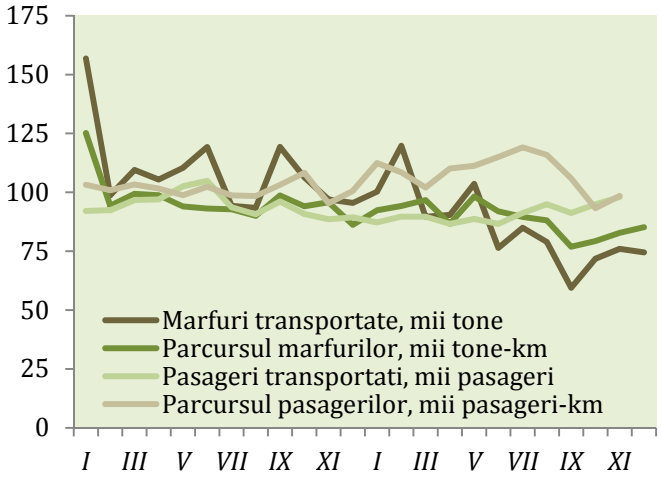

Figura 1.7. Indicii infra anuali ai indicatorilor turismului, 2014-2015, (%)

Sursa: Datele Biroului Naţional de Statistică.

Numărul pasagerilor transportaţi evoluează negativ în 2015, iar parcursul pasagerilor se menţine pe teren pozitiv. Numărul pasagerilor transportaţi pe parcursul anului a scăzut faţă de anul precedent, mai cu seamă în prima jumătate a anului. Datele pentru perioada ianuarie-decembrie arată că ritmurile negative lunare se micşorează spre final de an. Cei mai mulţi pasageri – 98,8 mil. au fost transportaţi de autobuze şi microbuze, numărul acestora fiind în descreştere cu 8,7% comparativ cu anul 2014. De menţionat că numărul pasagerilor pe cale aeriană (1,09 mil.) a sporit în ianuarie-noiembrie cu 20,9%. Şi transportul pasagerilor cu troleibuze şi taximetre menţine ritmuri pozitive pe parcursul anului. Cât priveşte parcursul pasagerilor, pe majoritatea modurilor de transport se înregistrează dinamici pozitive de-a lungul întregului an, excepţie făcând transportul feroviar (-29,2%) şi cel fluvial (-1,6%).

Turism

Indicatorii turismului indică diminuarea activităţii structurilor de cazare turistică pe fundalul intensificării activităţii agenţiilor de turism. În anul 2015 numărul turiştilor cazaţi în structurile de primire turistică colective a totalizat 278,9 mii persoane, din care peste 2/3 au fost reprezentaţi de turiştii moldoveni şi 1/3 – de cei străini (nerezidenţi). Comparativ cu anul 2014 numărul de turişti menţionaţi s-a micşorat cu 1,5%. A scăzut uşor şi numărul de înnoptări ale turiştilor la structurile de primire turistică colective cu funcţiuni de cazare (-0,6%), pe seama scăderii din ultimul trimestru. În anul 2015 prin intermediul agenţiilor de turism şi turoperatorilor au beneficiat de servicii turistice 242,6 mii de turişti şi excursionişti, cu 1,9% mai mulţi în comparaţie cu anul precedent. A sporit turismul emiţător (cu 5,1%), precum şi cel receptor (cu 8,0%), pe când turismul intern s-a redus cu 13,5%.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru şi mun. Bender[5]

Economia transnistreană înregistrează regres economic în anul 2015 cu principalele agreate macroeconomice în scădere. Conform informaţiei diseminate de organul de statistică din regiunea transnistreană indicele producţiei industriale pentru anul 2015 în *regiunea din partea stângă a râului Nistru şi mun. Bender* a constituit 92,2% f.p.s.a.p[6].

Astfel, volum producţiei industriale a coborât la nivelul de 69,4% din volumul anului 2008. Scăderea din acest an a fost determinată de contracţia activităţii în majoritatea ramurilor industriale. Deşi electroenergetica (cu o cotă de 49,9% din total industrie) şi industria poligrafică (0,7%) au marcat creşteri de volum de 15,7% şi de 2,8 ori respectiv, celelalte ramuri industriale au înregistrat contracţii puternice comparativ cu anul precedent, dintre cele mai mari enumerându-se: prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn (cu 50,7%), industria chimică (cu 35,8%), industria materialelor de construcţii (cu 32,1%). Scăderi însemnate au aşa industrii importante precum industria metalurgică (-18,1%, cu o cotă de 15% în total industrie), industria uşoară (cu 14,9%, având o cotă de 12,1%), industria alimentară (cu 21,4%, având o cotă de 11,5%).

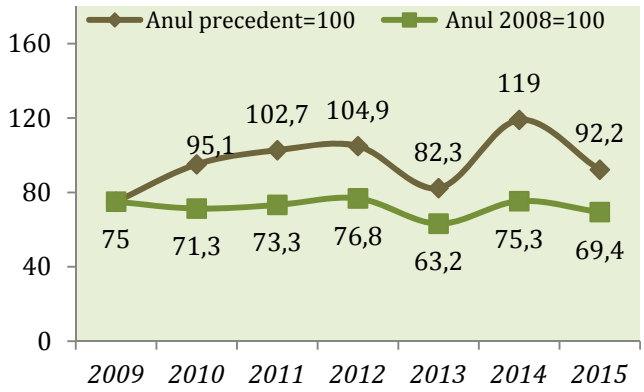

Figura 1.8. Dinamica anuală a indicelui producţiei industriale 2009-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza organului oficial de statistică din regiunea transnistreană.

Şi volumul investiţiilor în mijloace fixe[7] realizate în regiunea din partea stângă a râului Nistru şi mun. Bender în anul 2015 scade, constituind 79,7% din volumul asemănător al anului precedent sau 62% din nivelul anului 2008. Resursele valorificate pentru investiţiile în maşini, utilaje, mijloace de transport (55% din total investiţii) au scăzut cu 27,3% f.a.p., iar investiţiile în lucrările de construcţii montaj s-au redus cu 11,5% f.a.p.

Contracţii s-au consemnat şi în cifra de afaceri în sectorul serviciilor de telecomunicaţie (cu excepţia micului business) – cu 2,8% f.a.p., precum şi în cifra de afaceri în comerţul cu amănuntul şi servicii prestate populaţiei – cu 19,6%.

---

[5] *Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya*
Din cauza implementării parţiale a standardelor internaţionale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum şi a accesului redus la meta date, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată şi este dificil de evaluat.

[6] *Pe întreprinderile industriale, cu excepţia sectorului micului business.*

[7] *Pe cercul întreprinderilor cu excepţia sectorului micului business.*

Capitolul II

PREŢURI, RATE DE SCHIMB ŞI POLITICA MONETARĂ

2.1. Preţuri şi rate de schimb

Preţuri

Pe parcursul anului 2015 indicele preţurilor de consum a înregistrat o tendinţă de creştere constantă, inflaţia medie anuală a atins un nivel maxim pentru ultimii 5 ani de 9,7%, depăşind considerabil limita superioară a intervalului de variaţie de +/- 1,5 p.p. în jurul ţintei stabilite de BNM de 5% anual. La sporirea inflaţiei au contribuit atât distorsiunea sistemului bancar naţional cît şi tabloul economic complicat pe plan internaţional, care în complex au condiţionat deprecierea monedei naţionale faţă de principalele valute de referinţă. În aceeaşi perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 9,8%, produse nealimentare – 11,8%, servicii – 6,2%.

În trimestrul IV, 2015 rata anuală a inflaţiei, a rămas pe palierul de două cifre şi a constituit 13,1%, depăşind cu 6,6 p.p. limita superioară a ţintei stabilite de BNM şi cu 8,6 p.p. nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent. Evoluţiile lunare indică o accelerare continuă a ratei anuale a inflaţiei, ritmul de creştere a preţurilor în lunile octombrie, noiembrie şi decembrie 2015 f.p.s.a.p. fiind de 13,2%, 13,5% şi 13,6% corespunzător. Nivelul ridicat al indicelui preţului de consum se datorează în special creşterii preţurilor reglementate, serviciilor de transport şi medicamentelor, sub presiunea deprecierii monedei naţionale faţă de principalele valute de referinţă, anticipaţiilor pesimiste cu privire la evoluţiile economiei pe viitor şi incertitudinilor majore generate de instabilitatea politică internă şi externă a ţării.

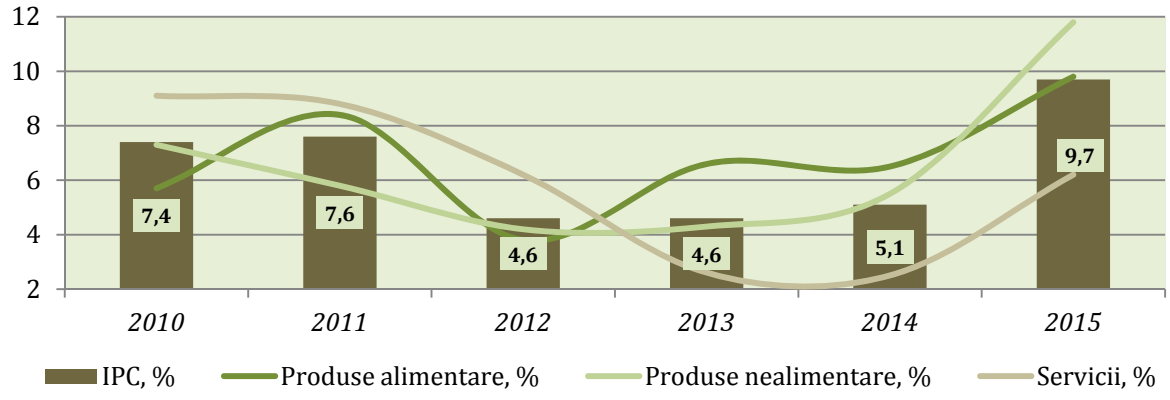

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creştere a IPC şi a componentelor sale, %
Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În trimestrul IV, 2015 indicele preţurilor de consum la produsele alimentare s-a majorat cu 14,1%, depăşind valoarea indicatorului dat în aceeaşi perioadă a anului 2014 cu 9 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în octombrie – 13,5%, în noiembrie – 14,5%, în decembrie – 14,3%). În perioada dată au crescut considerabil preţurile la legume cu 46,5%, în special: la ceapă cu 107%, la usturoi cu 97%, la morcov cu 40,2%, la cartofi cu 40%; la fructe proaspete cu 37,5%.

Preţurile la produsele nealimentare în trimestrul IV, 2015 s-au majorat cu 13,8% f.p.s.a.p, depăşind valoarea indicatorului dat în aceeaşi perioadă a anului 2014 cu 7,5 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creşterile au fost de: 13,5% în luna

octombrie, 13,8% în noiembrie şi 14,1% în decembrie). Creşteri de preţ au fost înregistrate inclusiv şi la toate grupele de produse nealimentare. Cele mai înalte rate au fost înregistrate pentru preţurile la autoturisme – 32,4%, maşini de spălat – 26,4%, frigidere şi congelatoare – 26,7%, medicamente – 20% etc. Majorarea preţurilor la produsele nealimentare este o consecinţă directă a deprecierii monedei naţionale, care se realizează prin creşterea preţurilor nu doar la produsele din import, dar şi la produsele autohtone produse din materie primă de import.

Un aport semnificativ la sporirea IPC a adus creşterea bruscă a preţurilor la servicii. Serviciile s-au scumpit în trimestrul IV al anului 2015 cu 11,4% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în luna octombrie – 11,7%, în noiembrie şi decembrie – 11,3%). În perioada de referinţă, comparativ cu trimestrul IV al anului precedent, cele mai mari majorări de preţ au fost înregistrate la serviciile poştale – cu 54,8%, serviciilor de transport feroviar – cu 49,2%, serviciilor turistice – cu 11,8% etc. Totodată, în rezultatul ajustării tarifelor reglementate la noile realităţi ale pieţei, au crescut preţurile la energia electrică cu 34,5% şi la gaze naturale din reţea cu 12,4% f.p.s.a.p.

Anul 2015 a fost marcat de creşterea continuă a inflaţiei de bază cu ritmuri ce au devansat dinamica IPC. Ritmul anual de creştere al inflaţiei de bază în perioada ianuarie – decembrie 2015 a fost de 11,6% f.p.s.a.p., avansând faţă de nivelul atins pentru aceeaşi perioadă a anului 2014 cu 6,1 p.p.

În trimestrul IV al anului 2015 indicele inflaţiei de bază a fost de 14,3% f.p.s.a.p., cu 8,3 p.p. peste nivelul atins în aceeaşi perioadă a anului precedent. În expresie lunară, ritmul de creştere a inflaţiei de bază a înregistrat următoarele majorări: în lunile octombrie şi noiembrie – 14,1% şi în decembrie – 14,6% f.p.s.a.p. Creşterea accentuată a inflaţiei de bază s-a datorat deprecierii monedei naţionale faţă de dolarul SUA şi moneda unică europeană.

În anul 2015 au crescut şi preţurile la producţia industrială. Ritmul de creştere a IPPI a constituit 6,3%, cu 0,8 p.p. depăşind valoarea acestuia pentru aceeaşi perioadă a anului precedent. În trimestrul IV, 2015 indicele anual al preţurilor producţiei industriale a crescut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 4,7 p.p. şi a atins nivelul de 8,9%. Indicii preţurilor de producţie au sporit şi ei după cum urmează: în industria extractivă cu 0,4 p.p. până la 4,6%, în industria prelucrătoare cu 4,5 p.p. până la 9,2% şi cu 6,8 p.p. până la 6,8% f.p.s.a.p.

Cele mai mari majorări de preţ în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost înregistrate pentru activităţile de fabricare a zahărului – cu 41,2%, de fabricare a produselor de tutun – cu 31,9%, în industria metalurgică – cu 14,2%, de fabricare a macaroanelor, tăiţeilor, cus-cus-ului şi a altor produse făinoase similare – cu 23,5%, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului trecut.

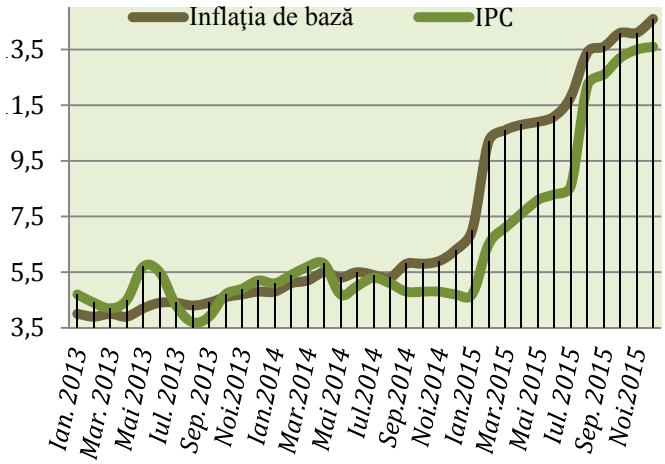

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creştere a IPC şi inflaţiei de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

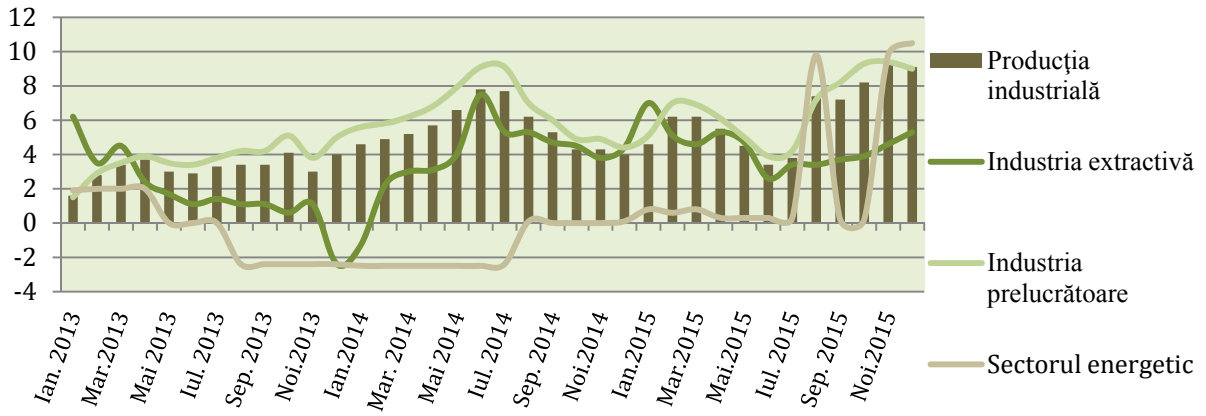

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creştere a preţurilor producţiei industriale şi a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În anul 2015 preţurile în construcţii nu şi-au modificat considerabil ritmul de creştere, diminuându-se cu 0,2 p.p. şi înregistrând un nivel mediu anual de 8% f.p.s.a.p. Ritmul de creştere al preţurilor în construcţii, în trimestrul IV, 2015 s-a diminuat faţă de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,1 p.p. şi a constituit 8,2%.

Anul 2015 marcat de preţuri mai mari pentru produsele agricole din cauza micşorării ofertei interne şi deprecierii monedei naţionale. Ritmul de creştere al preţurilor la produsele agricole pentru anul 2015 a constituit 18,8%, cu 12,2 p.p. mai mult f.p.s.a.p. În trimestrul IV al anului 2015, preţurile producătorului la produsele agricole au crescut cu 33% faţă de perioada similară a anului 2014. Cel mai mare aport la creşterea preţurilor la produsele agricole au avut preţurile la produsele vegetale, care au înregistrat un spor de 42%, creştere neutralizată uşor de preţurile la produsele animaliere, care au scăzut cu 7,6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. S-au înregistrat majorări de preţ la cartofi, cu 369%, la dovlecei – cu 477%, la verzături – cu 323%, la sfeclă de masă – cu 206%.

Preţul combustibililor şi-a temperat uşor ritmul de creştere. În anul 2015 ritmul de creştere a preţurilor la combustibili a constituit 4,2% cu 0,1 p.p. sub nivelul înregistrat în p.s.a.p. înregistrat creşteri constante de la începutul anului curent. În trimestrul IV al anului 2015 ritmul de creştere a scăzut cu 4,2 p.p. şi a atins nivelul de 2,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Rate de schimb

În perioada ianuarie – decembrie, 2015 moneda naţională s-a depreciat semnificativ faţă de principalele monede de referinţă, printr-o accentuare sensibilă a trendului de întărire a dolarului SUA. Ritmul de creştere a cursului nominal de schimb a leului faţă de dolarul SUA (34,3%) a devansat substanţial ritmul înregistrat faţă de moneda unică europeană (12,4%). În anul 2015 cursul nominal al monedei naţionale faţă de principalele valute de referinţă a fost de 18,08 MDL/USD şi 20,9 MDL/EUR.

În trimestrul IV, 2015 cursul mediu nominal de schimb faţă de principalele valute de referinţă a fost de 19,9 MDL/USD şi 21,8 MDL/EUR, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 32,5% faţă de dolarul SUA şi cu 16,2% faţă de moneda unică europeană.

Întărirea dolarului SUA în raport cu principalele monede a condiţionat şi sporirea cursul real al monedei naţionale faţă de dolarul SUA. Drept consecinţă a deprecierii monedei naţionale a crescut şi cursul real al monedei naţionale. În trimestrul IV, 2015 cursul real al leul

moldovenesc s-a depreciat faţă de moneda unică europeană cu 1,7% şi faţă de dolarul american cu 16,7% (comparativ cu perioada similară a anului trecut).

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

Rata anuală a inflaţiei în regiunea din partea stângă a râului Nistru şi-a continuat trendul descendent, menţinându-se şi în trimestrul IV al anului 2015 pe un teritoriu negativ. În octombrie-noiembrie ritmul anual de creştere al IPC a constituit minus 1,6% înregistrând o descreştere cu 3 p.p. faţă de perioada similară a anului 2014.

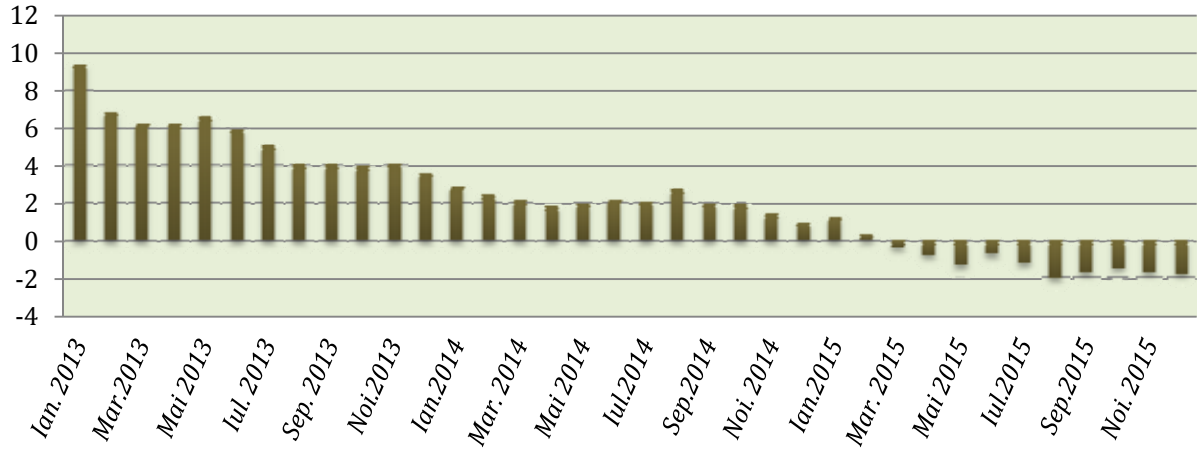

Figura 2.1.4. Ritmul anual de creştere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Diminuarea nivelului general al preţurilor în regiunea din partea stângă a râului Nistru se datorează în special politicii monetare promovate de autorităţi, orientate spre ţintirea cursului valutar de schimb. În condiţiile în care monedele principalilor parteneri comerciali ai regiunii se devalorizează în raport cu valutele liber convertibile, iar cursul de schimb al monedei din regiune rămâne stabil faţă de dolarul SUA, preţurile produselor provenite din import şi materiei prime scad. Aceasta strategie însă poate da naştere la dezechilibre economice amânate în timp, deoarece elimină anumite semnale importante ale situaţiei economiei reale din regiune.

Pe parcursul trimestrului IV, 2015, Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru şi-a păstrat obiectivul general al politicii monetare, orientat spre ţintirea cursului valutar de schimb, stabilit încă din luna decembrie, 2012. În aceste condiţii cursul nominal al rublei transnistrene faţă de dolarul SUA rămâne fixat la nivelul de 11,1 PRB/USD.

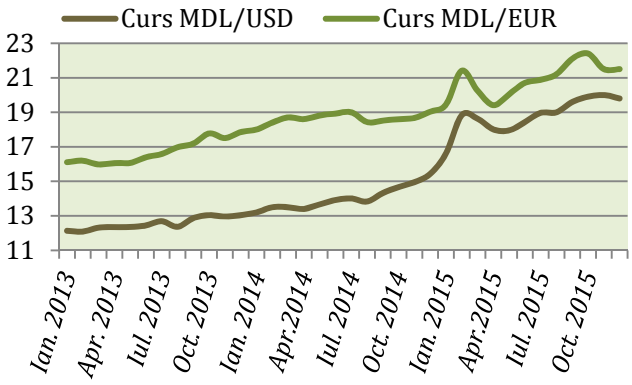

Figura 2.1.5. Evoluţia cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD şi EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În trimestrul IV, 2015 s-a accentuat tendinţa de apreciere a rublei transnistrene demarată din luna septembrie 2014. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referinţă, a fost de 12,2 ruble pentru un Euro, apreciindu-se faţă de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 12,4%.

2.2. Politica monetară

Creşterea constantă a indicelui preţurilor de consum a guvernat Banca Naţională a Moldovei, în vederea realizării obiectivului său primordial, asigurarea stabilităţii nivelului general al preţurilor, să promoveze o politica monetară mai restrictivă decât cea promovată anterior.

Instrumentele politicii monetare

Pe parcursul anului 2015 ratele de politică monetară au crescut în mai multe etape cu 13 p.p. faţă de nivelul înregistrat la sfârşitul anului precedent.

În trimestrul IV, 2015 după operarea mai multor ajustări consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară menite să contracareze presiunile inflaţioniste, BNM a menţinut ratele la nivelul atins în trimestrul anterior. În aşa mod rata de bază a constituit 19,5%, rata dobânzii la creditele overnight – 22,5% şi rata dobânzii la depozitele overnight – 16,5%. Menţinerea pe o perioadă lungă de timp ratelor de politică monetară la niveluri sporite sporeşte riscurile de comprimare a cererii agregate, împingând economia spre recesiune.

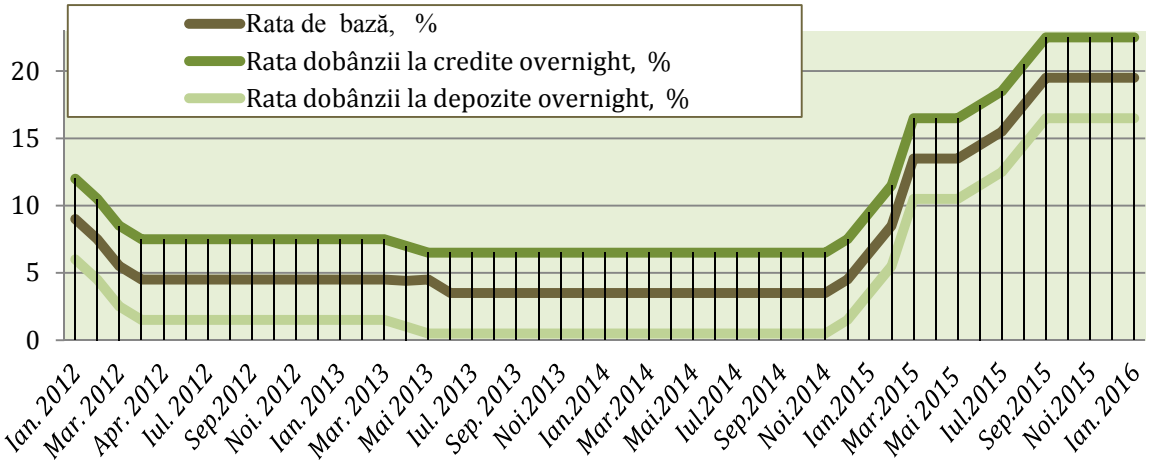

Figura 2.2.1. Evoluţia ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naţionale a Moldovei, în perioada 2012-2015

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Operaţiunile de piaţă deschisă şi facilităţile permanente

Pentru a potenţa eficacitatea măsurilor de politică monetară BNM a exercitat un control ferm asupra lichidităţii pe piaţa monetară. În trimestrul IV al anului 2015 BNM soldul mediu lunar al operaţiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel uşor superior perioadei similare a anului precedent (plus 0,08 mld. MDL) şi a constituit 0,8 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna decembrie 2015 şi a constituit 1,2 mld. MDL.

În trimestrul IV al anului 2015 solicitarea de depozite overnight a avut o dinamică uniformă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile octombrie, noiembrie şi decembrie, 2015 – 346,5 mil. MDL, 437,3 mil. MDL şi 428,6 mil. MDL, corespunzător. În aceeaşi perioadă, solicitări de oferire a facilităţii de creditare au parvenit în luna octombrie şi decembrie, şi au constituit 7,7 mil. MDL şi 4,6 mil. MDL corespunzător.

Rezervele obligatorii

O treime din resursele băncilor comerciale rămân imobilizate în conturi sub formă de rezerve minime obligatorii, neputând fi utilizate în creditarea şi finanţarea economiei naţionale. În trimestrul IV, 2015 în condiţiile înăspririi politicii monetare promovate, BNM a

majorat rata rezervelor din mijloacele atrase în MDL şi în valută neconvertibilă. Astfel rata RMO a crescut în octombrie de la 32% la 35%, depăşind cu 15 p.p. maxima istorică a ratei RMO înregistrate în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas neschimbată la nivelul de 14%.

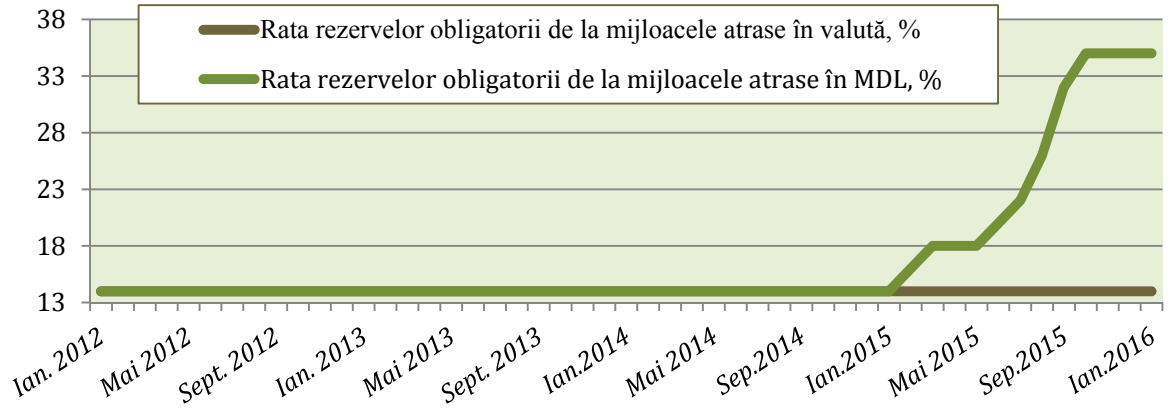

Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Intervenţiile pe piaţa valutară

După o intervenţie mai activă în primele luni ale anului, dictată de necesitatea diminuării volatilităţii cursului de schimb a monedei naţionale, în trimestrul IV 2015 BNM a intervenit piaţa valutară interbancară preponderent în calitate de cumpărător pentru a acoperi cererea de masă monetară în monedă naţională creată pe piaţă.

În perioada vizată volumul procurărilor de valută a constituit în sumă 48,3 mil. USD, cu 19,7 mil. USD mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. Aceste intervenţii au fost în concordanţă cu politica monetară promovată de BNM şi au avut drept scop ameliorarea situaţiei pe piaţa valutară internă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piaţa valutară interbancară în perioada ianuarie 2014 – octombrie 2015

Luna	Volumul procurărilor, *(echivalentul în mil. dolari SUA)*	Volumul vânzărilor, *(echivalentul în mil. dolari SUA)*
1	*2*	*3*
Ianuarie 2014	0,15	6,0
Februarie 2014	0	73,0
Martie 2014	0,18	0
Aprilie 2014	0	0
Mai 2014	0	18,84
Iunie2014	0	52,3
Iulie 2014	0	70,06
August 2014	47,53	21,61
Septembrie 2014	0	26,0
Octombrie 2014	1,84	30,65
Noiembrie 2014	26,1	179,8
Decembrie 2014	0,6	388,4
Ianuarie 2015	0	122,9
Februarie 2015	0,2	125,2

Tabelul 2.2.1 – continuare

1	*2*	*3*
Martie 2015	2,95	10,2
Aprilie 2015	10,86	7,33
Mai 2015	-	4,91
Iunie 2015	-	-
Iulie 2015	2,0	22,0
August 2015	7,7	-
Septembrie 2015	-	12,7
Octombrie 2015	39,8	-
Noiembrie 2015	0,36	-
Decembrie 2015	8,1	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

***Activele oficiale de rezervă în descreştere continuă*.** La sfârşitul lunii decembrie al anului 2015, datorită intervenţiilor BNM pe piaţa valutară interbancară, în vederea ameliorării fluctuaţiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naţionale în raport cu principalele valute de referinţă, precum şi acoperirea necesarului de capital pe piaţa monetară, drept urmare a deteriorării situaţiei financiare în sectorul bancar, activele oficiale de rezervă s-au diminuat faţă de datele înregistrate la sfârşitul lunii decembrie a anului 2014, cu cca. 4 mld. USD. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârşitul trimestrului IV, 2015 a constituit 1,75 mld. USD, reducându-se cu 18,5% f.p.s.a.p.

Indicatorii monetari

***Restrângerea masei monetare – efect al politicii monetare restrictive*.** În anul 2015 s-a conturat o tendinţă de reducere a masei monetare. Ritmul de creştere a masei monetare, deşi s-a menţinut în primele trei trimestre ale anului 2015 în intervalul valorilor pozitive, în trimestrul IV, înregistrează valori negative, fiind în descreştere faţă de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent. În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.12.2015, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.12.2014 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o descreştere cu 11,4%, şi a constituit aproximativ 15,5 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 a scăzut cu 11,1% şi a atins un nivel de 23,5 mld. MDL;
- ritmul de creştere a agregatului monetar M2 a scăzut cu 9,2%, şi a constituit 39,2 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o scădere de 2,9% şi s-a cifrat la 64 mld. MDL.

La sfârşitul trimestrului IV al anului 2015, nivelul maxim istoric atins de rata rezervelor minime obligatorii a condiţionat creşterea volumului bazei monetare, înregistrând o un spor de 7% comparativ cu datele înregistrate la sfârşitul anului 2014, şi a constituit 29,6 mld. MDL.

Politica monetară austeră, instabilitatea economică şi financiară din ţară se răsfrâng negativ asupra evoluţiei şi atractivităţii depunerilor. Evoluţia componentelor masei monetare şi-a lăsat amprenta şi asupra structurii masei monetare în circulaţie, care s-a modificat considerabil în anul 2015.

La 31.12.2015 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulaţie) – 24,2%; depozite la vedere – 12,6%; depozite la termen – 24,5% şi depozite în valută – 38,7%. Comparativ cu datele de la sfârşitul trimestrului IV al anului 2014, menţionăm o reducere a ponderii tuturor componentelor masei monetare în monedă naţională. Ponderea banilor în circulaţie s-a diminuat cu 2,3 p.p., depozitele la vedere – cu 1 p.p. şi depozitele la termen – cu 0,8 p.p. Scăderea uşoară a volumului masei monetare în trimestrul

IV, 2015 a fost alimentată în special de depozitele în valută, ponderea cărora deşi a crescut cu 4,2 p.p. comparativ cu situaţia de la sfârşitul trimestrului IV al anului 2014 a înregistrat o diminuare cu 1,3 p.p. comparativ cu situaţia de la sfârşitul trimestrului III al anului 2015.

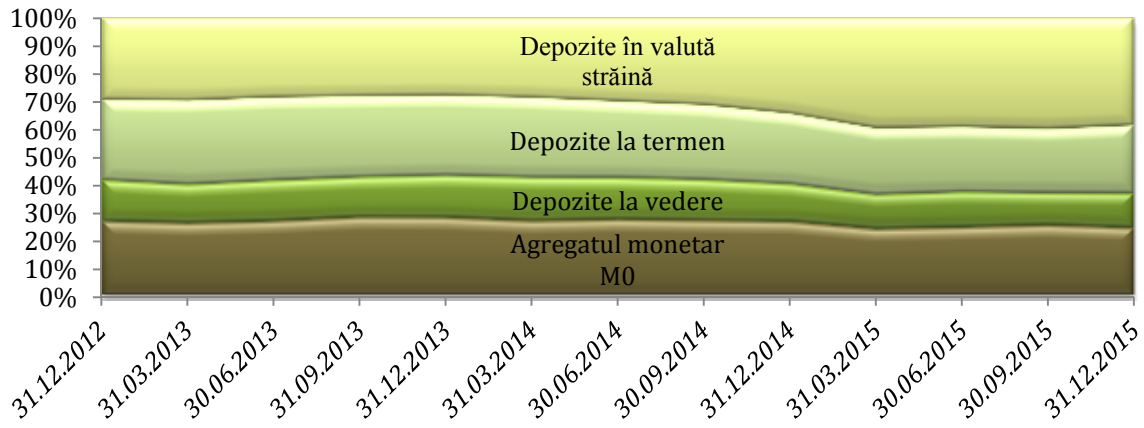

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Prin promovarea unei politici monetare restrictive BNM încercă să absoarbă excesul de lichidităţi de pe piaţa monetară şi să frâneze procesele inflaţioniste, însă toate aceste decizii pot avea consecinţe grave asupra economiei naţionale, lipsită de acces la resurse financiare ieftine şi în cantităţi suficiente necesare pentru o posibilă relansare.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menţinerea stabilităţii sistemului financiar şi susţinerea creşterii economice bazată pe ţintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului IV al anului 2015, în condiţiile unor procese deflaţioniste stabil moderate în regiune, rata de refinanţare a băncii centrale s-a menţinut la nivelul de 3,5%. Rata rezervelor obligatorii a fost menţinută la nivelul stabilit în luna septembrie 2015, de 10% pentru sursele atrase în valută străină şi pentru cele în ruble.

La sfârşitul trimestrului IV, 2015, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5395,7 mil. ruble (echivalentul a cca 6563,4 mil. MDL[8]), înregistrând o descreştere cu 0,7 p.p., comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârşitul trimestrului IV al anului precedent.

La 01.01.2016 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulaţie) – 15,9%; cvasimoneda – 22,8%; masă monetară în valută străină – 61,2%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârşitul trimestrului IV al anului 2015 s-au înregistrat unele schimbări semnificative în structura masei monetare: a crescut ponderea banilor în circulaţie în volumul total al masei monetare cu 8 p.p., iar ponderea cvasimonedei şi a masei monetare în valută străină a scăzut cu 1,45 p.p. şi cu 1,46 p.p., corespunzător.

[8] *Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.01.16, http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru*

Capitolul III

FINANŢE

3.1. Finanţe publice

Veniturile Bugetului Public Naţional

Efectele crizei economice şi politice din Republica Moldova din ultimii ani, s-au resimţit negativ asupra anului bugetar din 2015. Astfel, ritmul de creştere al veniturilor s-a plasat sub media înregistrată în anul 2014 şi a fost inferior dinamicii cheltuielilor publice în acest an. Destabilizarea financiară a sectorului bancar, diminuarea remiterilor, reducerea exporturilor şi a importurilor, deprecierea valutei naţionale sunt câţiva factori care au influenţat negativ asupra realizării BPN, înregistrând în 2015 un nivel de încasări bugetare sub plafon planificat. Respectiv şi înăsprirea politicii monetare promovate de BNM, a generat creşterea ratei medii ponderate a dobânzii la valorile mobiliare de stat (VMS) de 3 ori faţă de anul 2014. Iar riscurile economice din ţară au determinat încetinirea granturilor externe cu 51,7% f.p.s.a.p.

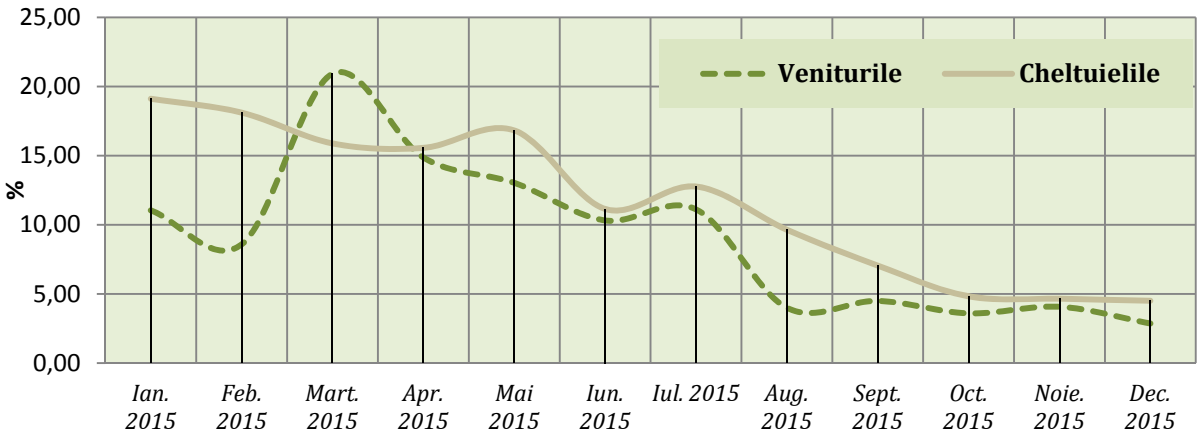

Figura 3.1.1. Evoluţia veniturilor şi cheltuielile BPN în anul 2015, f.a.p.%
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

În anul 2015, **veniturile bugetului public naţional,** au fost caracterizate printr-o tendinţă pozitivă. Astfel, veniturile acumulate în BPN au însumat 43,66 mld. MDL, nivelul încasărilor la buget alcătuind 97,4% din valoarea planificată pentru anul 2015. La majorarea încasărilor bugetului public, au contribuit atât veniturile fiscale cât şi nefiscale, înregistrând o creştere de 9% comparativ cu perioada similară a anului trecut, însumând 40220,3 mil. MDL. Cei mai importanţi factor care au contribuit la majorarea veniturilor fiscale au fost deprecierea monedei naţionale şi majorările unor taxe.

Prin urmare, încasările fiscale care reprezintă 87,3% din veniturile publice, au avut cea mai stabilă evoluţie comparativ cu alte componente ale BPN, fiind în creştere cu 2476,3 mil. MDL sau cu 7% faţă de anul 2014. Valoarea veniturilor fiscale în perioada nominalizată a înregistrat 38107,1 mil. MDL, fiind asigurată executarea pe sursa dată de venit la nivel de 99,0%. Aportul cel mai mare le-au avut contribuţiile de asigurări sociale obligatorii de stat (11%) şi impozitele pe venit (12,2% impozitele din venitul persoanelor fizice şi 15,5% din venitul persoanelor juridice) şi impozitele interne pe bunurile imobiliare (5%).

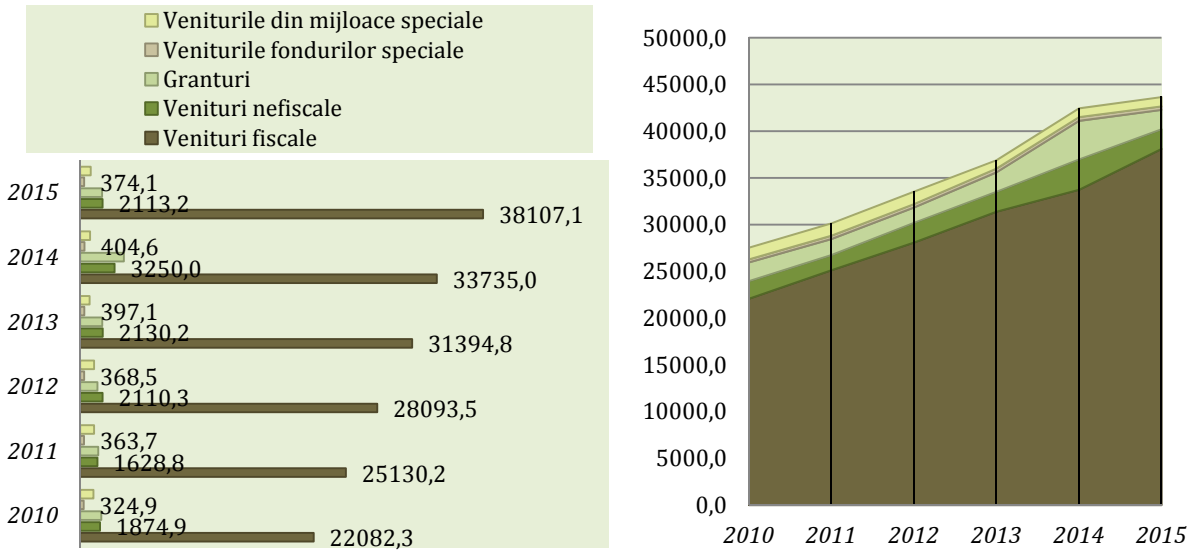

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în 2010-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Veniturile nefiscale au crescut datorită componentelor: „Alte venituri din activitatea de întreprinzător şi din proprietate" şi „Amenzi şi sancţiuni administrative". Creşterea altor venituri din activitatea de antreprenoriat şi de proprietate cu 147,4% în anul 2015 faţă de anul 2014, ar putea fi explicată prin creşterea rezultatelor financiare a unor întreprinderi sau societăţi, ce se reflectă prin creşterea profitului net cât şi a devidentelor aferente cotelor de participare. Reducerea taxelor şi plăţilor administrative (-3% în anul 2015 f.p.s.a.p.) poate fi determinată de scăderea încasărilor din unele taxe locale.

Efectele crizei sectorului bancar din Republica Moldova în ultimii ani, s-au resimţit asupra granturilor externe din anul 2015. Astfel, granturilor externe au scăzut cu 51,7% în anul 2015 faţă de 2014, însumând doar 1984 mil. MDL. *Donatorii externi au redus volumul finanţării prin granturi în condiţiile în care nu există o stabilitate economică şi politică în ţară. Prin urmare, a fost sistată şi asistenţa externă din cauză lipsei programului cu Fondul Monetar Internaţional.*

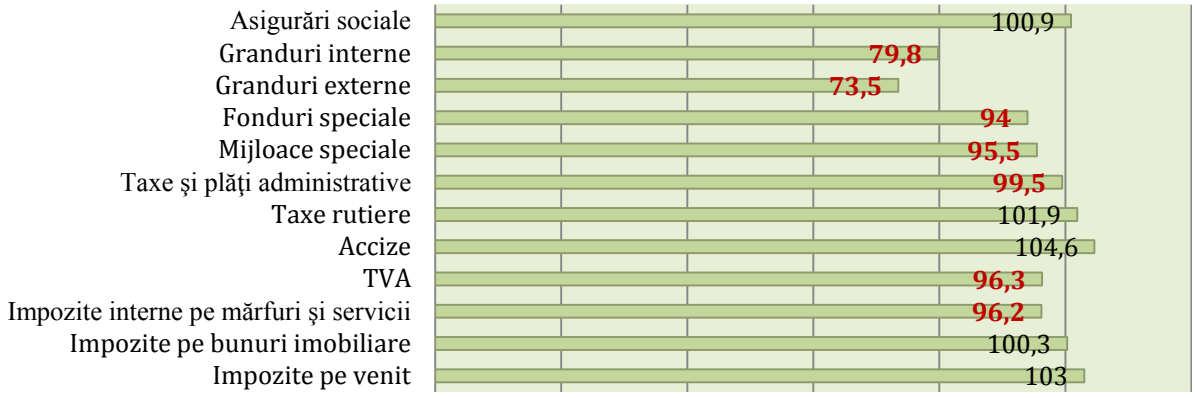

Figura 3.1.3. Realizarea planului de încasare a veniturilor bugetare în anul 2015, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Dinamica negativă a mai multor componente ale bugetului a cauzat neîndeplinirea planului de încasări bugetare pentru anul 2015. Veniturile din mijloacele speciale ale instituţiilor publice, granturile, veniturile fondurilor speciale, taxele şi plăţile administrative, TVA au fost sub valorile proiectate, în timp ce majoritatea încasărilor fiscale au fost colectate peste nivelul planificat. Prin

urmare, acest rezultat denotă deficitul de abilităţi în materie de prognozare a instituţiilor din sectorul public, care au tangenţe sau sunt implicate în procesul de planificare bugetară.

Partea de **cheltuieli a bugetului public naţional** pe parcursul anului 2015 s-a realizat în sumă de 46393,9 mil. MDL, fiind în creştere cu 3551,4 mil. MDL comparativ cu anul 2014, suma planificată pentru perioada dată a anului fiind executată în proporţie de 92,9%. Per ansamblu, dinamica cheltuielilor după criza din 2009 este pozitivă, astfel, valoarea cheltuielilor publice în anul 2015 a sporit cu 4,5% f.p.s.a.p. Contribuţia determinantă la creşterea cheltuielilor în această perioadă au exercitat-o finanţările atribuite sectorului social:

- asigurări şi asistenţă socială, valoarea cărora au sporit comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 11% până la o sumă de 1546,3 mil. MDL;
- învăţământ în creştere cu 8,2% f.p.s.a.p. şi însumând 8462,1 mil. MDL;
- ocrotirea sănătăţii s-a majorat cu 9,6%, care au sporit de la 5890,3 mil. MDL în 2014 la 6455,9 mil. MDL în 2015.

În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social-cultural au însumat în anul 2015 - circa 31726,7 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de 68,4% (+3 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată.

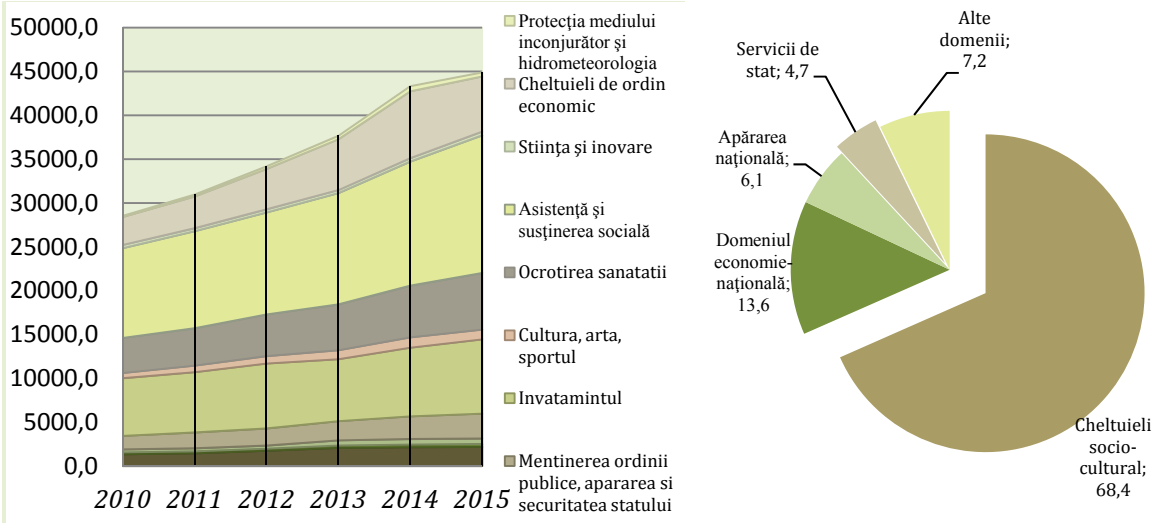

Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor executate din BPN în 2015, mil. MDL, %
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

În anul 2015, partea preponderentă a cheltuielilor publice – 68,4%, au fost direcţionate pentru realizarea programelor cu caracter social-cultural, pentru domeniul economiei naţionale – 13,6%, apărare, menţinerea ordinii publice şi securităţii naţionale – 6,1%, servicii de stat cu destinaţie generală – 4,7%. Prin urmare, cheltuielile de ordin economic în anul 2015, au înregistrat un trend negativ (ritmul de creştere -17,3% f.p.s.a.p.), întrerupând ciclul de creştere atestat în anii 2009-2014. Or, în pofida necesităţilor enorme de finanţare a proiectelor economice pentru reformarea economiei, această categorie de cheltuieli reprezintă doar 13,6% din valoarea totală a cheltuielilor publice.

Gradul de realizare a cheltuielilor în anul 2015 a fost de 92,9%, iar restul domeniilor cuantumul cheltuielilor a fost sub 95% din planificat, ceea ce la nivel de BPN a însumat un volum de 3551,4 mil. MDL de plăţi neexecutate. *Astfel, o problemă în gestionarea finanţelor publice poate fi cauzată de procesul de prognozare, atât pentru venituri cât şi pentru cheltuieli. Flexibilitatea redusă a cheltuielilor – rigiditatea plăţilor în sectorul public poate fi un alt factor care determină nerealizarea planului de cheltuieli. Precum şi autonomia redusă a organizaţiilor bugetare în utilizarea banilor publici poate fi o problemă.*

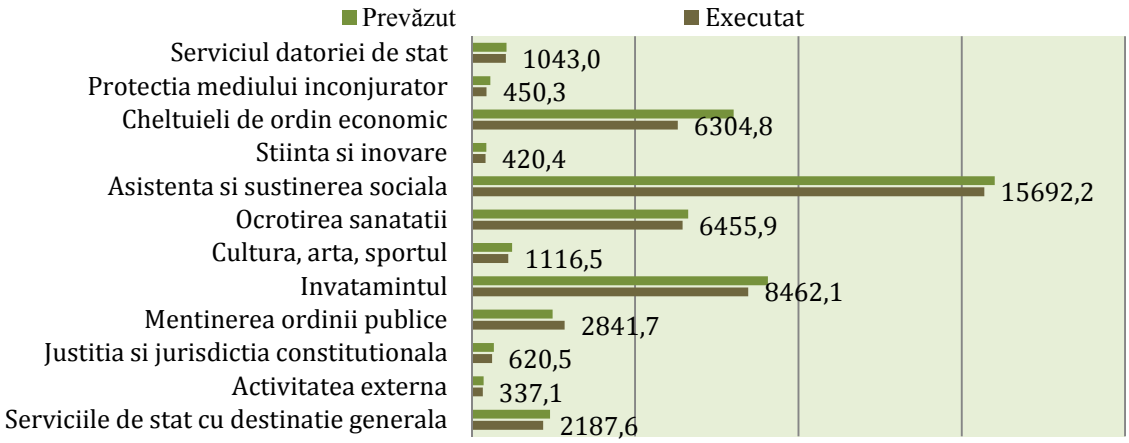

Figura 3.1.5. Executarea Bugetului de Stat în anul 2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Executarea bugetului public naţional în anul 2015 a rezultat cu un **deficit** în mărime de 2733,2 mil. MDL, în creştere cu 786,9 mil. MDL sau circa 40,4% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Soldurile în conturile bugetului public naţional, comparativ cu situaţia din 1 ianuarie 2015, s-au micşorat cu 21,63 mil. lei şi la data de 31 decembrie 2015 au constituit 3206,4 mil. lei.

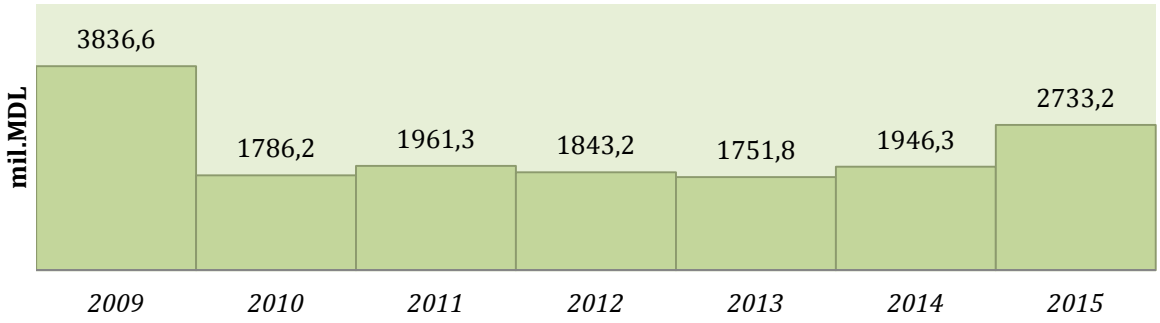

Figura 3.1.6. Deficitul finanţelor publice, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

La finele anului 2015, **datoria de stat** a constituit 27,9% din PIB, prin urmare, *datoria de stat externă* a însumat 1337 mil. USD, iar cea *internă* 7225,4 mil. MDL, în creştere cu 2,4% şi, respectiv 2,1% comparativ cu soldul acesteia la finele anului 2014. Din cauza înăspririi politicii monetare care influenţează creşterea serviciului datoriei interne de stat, în anul 2015, s-a produs modificarea datoriei de stat internă din contul:

- majorării emisiunii VMS pe piaţa primară în sumă de 243,2 mil. MDL;
- creşterii ratei medii ponderate a dobânzii la VMS de 3 ori faţă de anul 2014;
- răscumpărarea VMS în sumă de 93,1 mil. MDL pentru asigurarea stabilităţii financiare.

Creditorii multilaterali continuă să deţină cota majoritară (circa 85,6% conform datelor la 31.12.2015) în *structura datoriei de stat externe* contractată de Guvernul Republicii Moldova. Datoria de stat externă faţă de creditorii bilaterali a constituit 14,4% din total, iar faţă de creditorii comerciali – 0,04%. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe faţă de creditorii multilaterali o deţine AID cu 40,7%, urmată de FMI – cu 21,6%, BEI – cu 10,9%, FIDA – cu 4,6%, BERD – 3,8%, BIRD – 2,1%, BDCE – 2,0%.

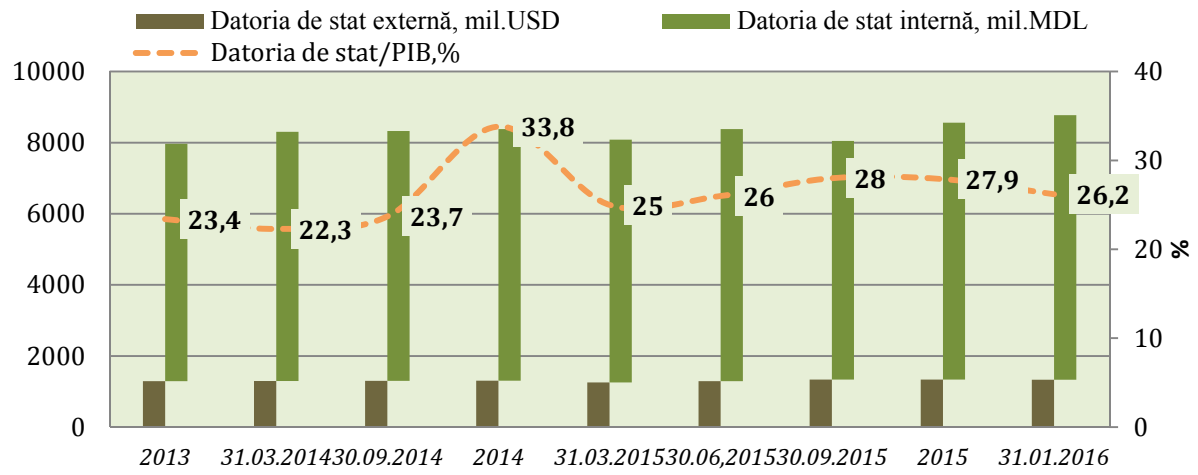

Figura 3.1.7. Structura datoriei de stat în perioada 2013-2015

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Pentru anul 2016, autorităţile decid să propună o politică bugetar-fiscală "agresivă" în raport cu contribuabilii. Un asemenea comportament este un fenomen des întâlnit în situaţiile de criză economică. Se explică aceasta prin faptul că autorităţile au stringentă nevoie de bani, pentru a-şi onora obligaţiunile, şi doar prin înăsprirea politicii fiscale ar putea acumula sumele necesare la buget, însă de multe ori aşteptările scontate nu coincid cu realitatea. De asemenea, politica bugetar-fiscală nu este capabilă să menţină activitatea economică şi să creeze condiţii de creştere şi stimulare a businessului. Este necesară o reformă atât a Codului fiscal cât şi schimbări esenţiale în administrarea fiscală. Totodată, este iminentă şi eficientizarea cheltuielilor bugetare, care va permite găsirea surselor necesare pentru alte chestiuni de o importanţă mai mare din punct de vedere social şi economic.

Finanţele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2015, ***veniturile bugetului*** regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 1471,9 mil. ruble echivalentul a 830,4 mil. lei moldoveneşti[9]. Raportate la suma veniturilor publice realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova în perioada dată, acestea nu au constituit decât 2%. Ca şi în cazul regiunii din partea dreaptă a Nistrului, veniturile planificate pentru perioada dată nu au fost executate în întregime, iar gradul de realizare a fost net inferior în regiunea transnistreană – 89,7%. Neîncasări s-au produs din contul:

- Veniturile din fonduri bugetare cu destinaţie specială– 72,1%;
- Plăţilor fiscale – 97,3%;
- Plăţilor nefiscale – 86,4%.
- Veniturilor din activitatea de întreprinzător şi alte venituri– 72,8%.

În anul 2015, veniturile publice ale regiunii s-au diminuat cu 33,7% f.p.s.a.p. Această tendinţa de negativă a fost determinată de contractarea anuală cu 38,1% a veniturilor fiscale care constituie circa 71,3% din valoarea totală a veniturilor încasate.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în perioada analizată 2081,1 mil. ruble echivalentul a 1174,1 mil. lei sau 2,5% din valoarea totală a cheltuielilor realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova. Volumul total al cheltuielilor publice s-a diminuat comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 26%, neexecutarea planului de cheltuieli publice pentru această perioadă fiind de 60,4%. A influenţat negativ tendinţa dată, reducerea cheltuielilor

[9] *Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene pentru perioada 1.01.2016-30.06.2015 – 1 MDL=0,5642 ruble*

Tabelul 3.1.1. Evoluţia şi structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în anul 2015

Categoria de venit	Valoarea totală mil. ruble	Ponderea în total venituri, %	Ritmul de creştere faţă de anul precedent, %	Gradul de realizare al nivelului planificat (indice), %
Total venituri publice	**1471,9**	**100**	**-33,7**	**89,7**
Veniturile fiscale	**1048,9**	**71,3**	**-28,3**	**97,3**
Impozitul pe profit	*529,4*	*35,9*	*2,1*	*104,7*
Impozitul asupra veniturilor persoanelor fizice	*27,3*	*1,8*	*-4,2*	*78,5*
Impozitul asupra activităţii jocurilor de noroc	*8,9*	*0,6*	*De 14 ori*	*84,4*
Impozite asupra bunurilor şi serviciilor, plăţi pentru înregistrare şi licenţiere	*139,2*	*13,2*	*-66*	*159,5*
Plăţi pentru utilizarea resurselor naturale	*23,4*	*2,2*	*-33*	*102,1*
Taxe vamale	*327,2*	*31,3*	*52,9*	*77,7*
Încasări nefiscale	**29,1**	**2,7**	**-0,3**	**88,5**
Veniturile fondurilor cu destinaţie specială	**222,3**	**21,4**	**-28,2**	**72,1**
Veniturile din activitatea de întreprinzător şi alte venituri	**155,8**	**14,8**	**-2**	**72,9**

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor al Transnistriei.

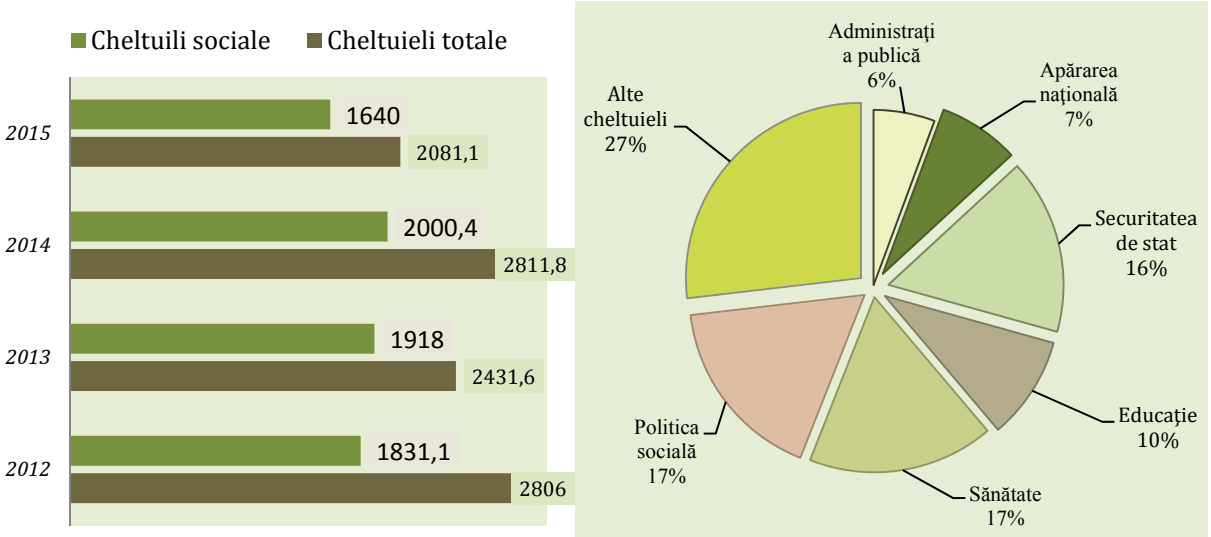

Figura 3.1.8. Evoluţia şi ponderea cheltuielile bugetului regiunii din partea stângă a râului Nistru în anul 2015, mil. ruble, %

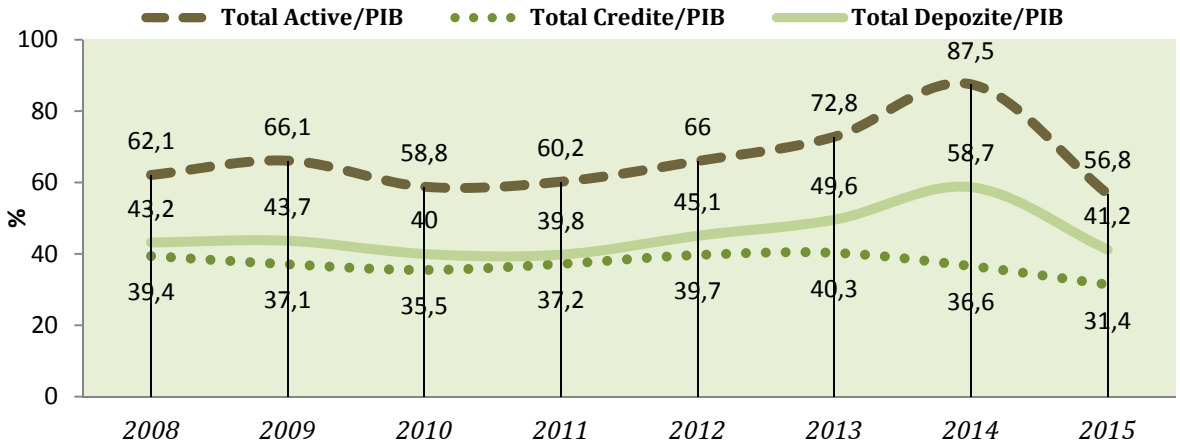
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor al Transnistriei, disponibil pe: http://www.minfin-pmr.org/otchety-ministerstva

publice pentru majoritatea domeniilor din structura acestora: cheltuieli pentru securitatea ţării de la 155,9 mil. ruble la 153,5 mil. ruble (-8,3%), cheltuieli pentru agricultură cu 20%; cheltuieli pentru educaţie de la 248,8 mil. ruble la 197,8 mil. ruble (-20,4%), cheltuieli pentru cultura, arta, cinema de la 17,7 mil. ruble la 15,2 mil. ruble (-14,1%), cheltuieli pentru sănătate de la 465,1 mil. ruble la 357,1 mil. ruble (-23,2%), etc.

3.2. Sectorul bancar

Instabilitatea economică şi politică din ţară, deprecierea monedei naţionale, cât şi perturbările din cadrul sectorului bancar au afectat în mare parte stabilitatea sistemului financiar al Republicii Moldova în anul 2015. Prin urmare, au fost lichidate băncile comerciale: B.C. „Unibank" S.A., B.C. „Banca Socială" S.A. şi B.C. „Banca de Economii" S.A,[10] la decizia BNM, fiind capabile să destabilizeze sistemul financiar şi bugetar. Astfel, destabilizarea financiară a băncilor din Republica Moldova rămâne a fi una iminentă, deoarece, la data de 11 iunie 2015, BNM a instituit supraveghere specială la cele mai mari bănci din Republica Moldova, şi anume la B.C. Moldova Agroindbank, B.C. Victoriabank şi B.C. Moldindconbank[11]. Totuşi, pe parcursul anului 2015, indicatorii prudenţiali ai sectorului bancar privind solvabilitatea, lichiditatea şi gradul de acoperire cu provizioane au consemnat niveluri adecvate, aceştia s-au menţinut în limitele reglementate.

Gradul de intermediere financiară al sectorului bancar din Republica Moldova în anul 2015 (determinat ca pondere a activelor, creditelor şi depozitelor bancare în PIB) s-a înrăutăţit semnificativ. Ponderea activelor bancare în PIB au scăzut de la 58,8% în anul 2010 la 56,8% în anul 2015 fiind cauzat de deteriorarea activelor bancare din sector. Evoluţii similare au fost înregistrate şi pentru depozite şi credite în raport cu PIB (vezi figura 3.2.1). Reducerea activităţii de creditare a influenţat negativ gradul de intermediere financiară, calculat ca ponderea în PIB a creditelor acordate de către bănci, acesta înregistrând o valoare de 31,4% la finele anului 2015, în scădere cu 4,1p.p. faţă de finele anului 2010. *Descreşterea acestor indicatori vor continua să înregistreze evoluţii negative şi în anul 2016, sub fundalul problemelor din sectorul bancar care perturbează treptat stabilitatea sectorului.*

**PIB 2015 - 121851 mil. MDL*

Figura 3.2.1. Gradul de intermediere financiară în perioada 2008-2015, %

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

[10] *Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 şi nr. 64 ale Băncii Naţionale din 16.10.2015 au fost retrase licenţele de desfăşurare a activităţilor financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ" S.A., respectiv B.C. „UNIBANK" S.A. şi iniţiate procesele de lichidare silită a acestora.*

[11] *Decizia a fost luată în baza Legii instituţiilor financiare.*

În anul 2015, se atestă o creşterea a gradului de concentrarea pe piaţa bancară din cauza eliminării din mediul concurenţial a anumitor competitori (retragerea licenţelor: B.C. „Unibank" S.A., B.C. „Banca Socială" S.A. şi B.C. „Banca de Economii" S.A.) pe fondul turbulenţelor din sector. La finele anului 2015, indicele de concentrare a pieţei bancare, valoarea indicelui Herfindahl-Hirschman (IHH), indică o concentrare mai ridicată (piaţa excesiv concentrată) a pieţei bancare a Republicii Moldova după valoarea creditelor (1918,7 puncte) în comparaţie cu cel al depozitelor (1861,3 puncte) (vezi tabelul 3.2.1). Prin urmare şi indicele de concentrare a pieţei activului (IHH), a urcat de la 1303,1 puncte (31.12.2014) la 1733,5 puncte (31.12.2015), nivel de la care sectorul bancar este considerat că se încadrează în limitele unei pieţe bancare cu un grad moderat de concentrare.

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piaţă după valoarea activelor (%)		Cota de piaţă după valoarea creditelor (%)		Cota de piaţă după valoarea depozitelor (%)	
		31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015
Bănci mari							
1*	*BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.*	***15,7***	***26,3***	***26,5***	***29,4***	***17,5***	***27,9***
2*	*B.C. "VICTORIABANK" S.A.*	***12,5***	***17,8***	***14,1***	***15,4***	***14,7***	***18,3***
3*	*BC "Moldindconbank" S.A.*	***13,6***	***22,6***	***21,8***	***24,9***	***13,7***	***23,5***
4	BC "MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale" S.A.	5,9	**10,7**	8,4	**10,2**	6,2	**11,0**
Bănci medii							
5	B.C. "EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca" S.A.	4,0	**6,6**	5,6	**6,0**	3,1	**5,6**
6	B.C. "ProCredit Bank" S.A.	3,2	**5,4**	5,6	**6,5**	2,7	**4,2**
7	B.C. "ENERGBANK" S.A.	2,1	**3,2**	2,6	**2,3**	2,1	**3,0**
8	B.C. "FinComBank" S.A.	2,1	**3,4**	2,6	**2,7**	2,1	**3,3**
Bănci mici							
9	BCR Chişinau S.A.	1,1	**1,6**	1,1	**1,1**	0,8	**1,1**
10	B.C. "COMERTBANK" S.A.	0,9	**1,6**	1,0	**1,1**	0,9	**1,4**
11	BC "EuroCreditBank" S.A.	0,4	**0,7**	0,4	**0,5**	0,2	**0,5**
Bănci lichidate în anul 2015							
12	***B.C. Banca de Economii S.A.***	***14,3***	***-***	***3,3***	***-***	***10,8***	***-***
13	***BC "BANCA SOCIALA" S.A.***	***20,6***	***-***	***4,8***	***-***	***21,2***	***-***
14	***B.C. "UNIBANK" S.A.***	***3,6***	***-***	***2,3***	***-***	***4,0***	***-***
Indicatorul HHI (puncte)		***1303,1***	***1733,5***	***1562,9***	***1918,7***	***1361,64***	***1861,3***
Indicatorul CR-4 (%)		***64,2***	***77,4***	***70,8***	***79,9***	***67,1***	***80,7***

**Bănci aflate sub supraveghere specială.*

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

La finele anului 2015, sub aspect concurenţial, activele bancare deţinute de primele 5 bănci în total activ a înregistrat o tendinţă negativă. Respectiv, la 31.12.2015 ponderea activelor deţinute de primele cinci bănci în activul agregat, a înregistrat o cotă de 83,96% cu o creştere de 8,11 p.p. faţă de 31.12.2014. Lider pe piaţă este BC Moldova–Agroindbank S.A., care la 31.12.2015 a atins valoarea totală a activelor de 18184,9 mil. MDL în creştere cu 18,5% faţă

31.12.2014, înregistrând o cotă de 26,3% din totalul activelor din sector. Următoarea poziţie este deţinută de B.C. Moldindconbank (bancă aflată în supraveghere specială) cu un volum al activelor de 15607,2 mil. MDL. În creştere cu 23,4 mil. MDL, faţă de 31.12.2014, cota de piaţă a băncii este de 22,6%. *În cadrul sectorul bancar autohton, acest indicator înregistrează valori destul de mari, doar cinci bănci din cele 11, pot să dicteze reguli sau să propulseze anumite tendinţe pe piaţa bancară.*

La sfârşitul anului 2015, se înregistrează tendinţe de înrăutăţire a calităţii activelor bancare, afectând întregul sector bancar. Pe tot parcursul anului 2015, ritmul anual de creştere a activelor bancare s-a situat pe o pantă descendentă (începând cu luna decembrie 2014 +28,09% până în luna decembrie 2015 – 26,42% f.a.p.), totalizând 69095,5 mil. MDL active bancare la data de 31.12.2015. Aceste semne de îngrijorare sunt reflectate începând cu luna octombrie 2015 (-16,91%) persistând şi la începutul anului 2016 (în luna ianuarie 2016 (-26,72%)) f.a.p., totalizând 70351,8 mil. MDL active bancare la data de 31.01.2016. *Înrăutăţirea calităţii activelor bancare poate influenţa pe viitor asupra reducerii nivelului de capitalizare a băncilor şi ar perturba stabilitatea financiară a sectorului.*

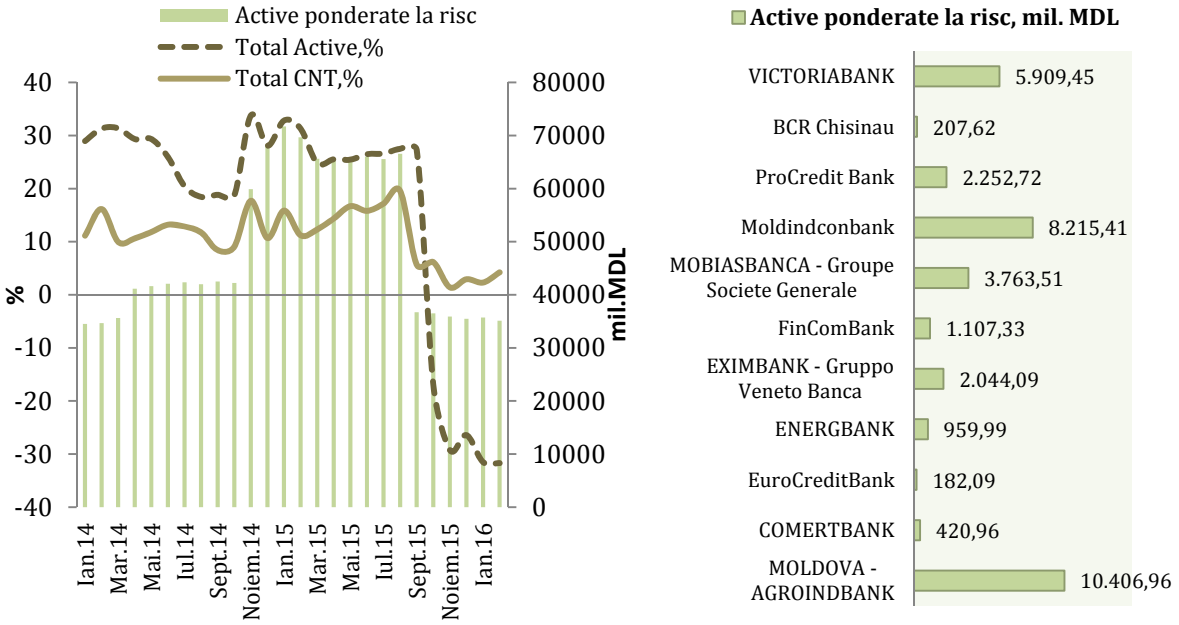

Figura 3.2.2. Evoluţia calităţii capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Băncile comerciale pe parcursul anului 2015, au rămas lichide şi suficient de capitalizate (excepţie constituie BC „BANCA SOCIALĂ" S.A., Banca de Economii S.A. şi BC "UNIBANK" SA.). În anul 2015, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar se încadrează în normativul stabilit de BNM, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidităţii) înregistrează 41,55%, mai mult cu 19,07 p.p. faţă de 31.12.2014. Excepţie constituie grupul băncilor problematice, care au înregistrat valori inferioare celor reglementate de către BNM – nivelul min. de lichiditate (≥ 20%). Valoarea indicatorului de lichiditate pe termen lung (principiul I al lichidităţii (≤1))[12] al

[12] *Pe parcursul anului 2015, BNM a venit cu modificări asupra proiectului Hotărârii Consiliului de administraţie al BNM „Cu privire la modificarea şi completarea Regulamentului cu privire la lichiditatea băncii", aprobat de Consiliul de administraţie al BNM, proces-verbal nr. 28 din 8 august 1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.64-65, art. 105 din 02.10.1997. În acest proiect sa propus înlocuirea principiului I al lichidităţii, care se referea la lichiditatea pe termen lung şi prevede ca suma activelor băncii cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani să nu depăşească suma resurselor ei financiare cu acelaşi termen. Iar după modificări se va utiliza următoarele benzi de scadenţă: până la o lună, 1-3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni şi peste 12 luni, exprimată ca raport între lichiditatea efectivă şi lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadenţă. Detalii pe: http://www.bnm.org/ro/content/proiect-hca-al-bnm-cu-privire-la-modificarea-si-completarea-regulamentului-cu-privire-la-0*

întregului sistem bancar a constituit 0,72%, la 31.12.2015, mai puţin cu 0,82 p.p. faţă de 31.12.2014, acest coeficient se referă la 11 bănci comerciale. *Prin urmare, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară. Această creştere de lichidităţi s-a produs în contextul înăspririi politicii monetare promovate de BNM. Astfel, BNM va continua să gestioneze surplusul de lichidităţi prin operaţiuni de sterilizare, în vederea susţinerii funcţionării adecvate a pieţei monetare interbancare. Totuşi, evoluţia pieţei monetare din ultima perioadă relevă anume piedici în acumularea lichidităţilor de către băncile comerciale.*

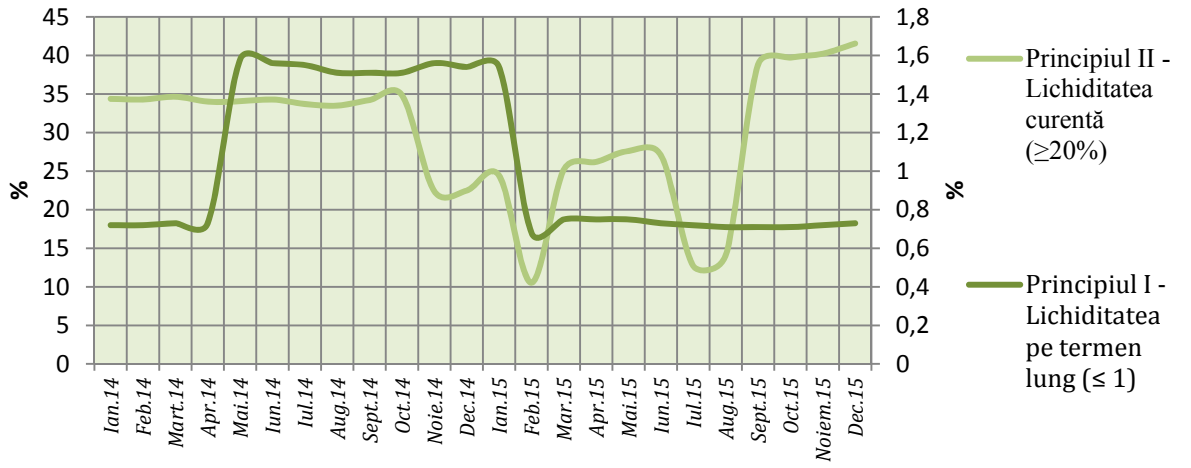

Figura 3.2.3. Evoluţia principiului I şi II de lichiditate pe sector bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Nivelul de capitalizare[13] pentru 11 bănci comerciale din sector, în anul 2015, înregistrează valori superioare de 26,16%, (în creştere cu 12,24 p.p. faţă de decembrie 2014) *ceea ce indică condiţii de funcţionare echitabilă şi un climat de competitivitate specific pentru băncile autohtone. BNM trebuie să monitorizeze cu atenţie şi în permanenţă evoluţia capitalului bancar, având în vedere că, volumul şi calitatea acestuia determină capacitatea de absorbţie a pierderilor generate de riscurile care decurg din activitatea bancară.*

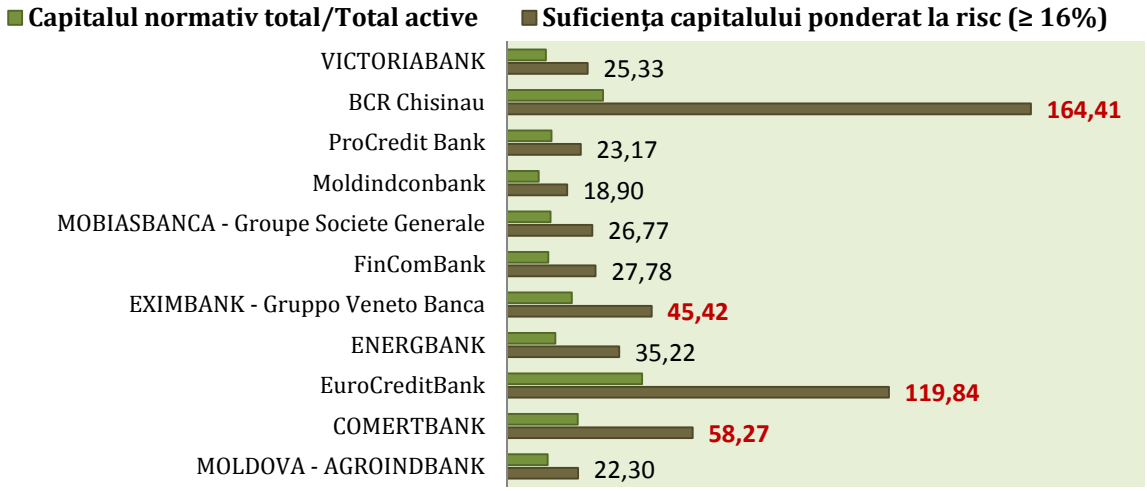

Figura 3.2.4. Media suficienţei capitalului ponderat la risc pe sector bancar la 31.12.2015, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

[13] *sub limita minimă reglementată (≥16%) de BNM.*

Majorarea ratei de bază în anul 2015, a generat scumpirea creditelor bancare afectând sectorul real şi întreaga economie naţională. Încetinirea creşterii volumului creditelor noi acordate, care a început la sfârşitul anului 2014, s-a transformat într-o diminuare moderată a creditării în 2015. Portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale a avut o evoluţie negativă în luna decembrie 2015 (-6,5% f.p.s.a.p.), cât şi volumul creditelor noi acordate s-a menţinut într-un trend negativ (-19% f.p.s.a.p.). *În mare parte această scădere a fost influenţată de situaţia precară a celor 3 instituţii financiare problematice (B.C. „Unibank" S.A., B.C. „Banca Socială" S.A. şi B.C. „Banca de Economii" S.A.), cât şi nivelului redus de încredere a populaţiei.* ***Cea mai mare contribuţie la descreştere, în luna decembrie 2015 au avut-o creditele acordate în monedă naţională cu o reducere de 32% f.p.s.a.p.,*** iar creditele în valută străină noi au crescut cu 9% f.p.s.a.p. *Tendinţa de scădere a creditelor acordate în valută naţională s-a transformat într-o îngrijorare majoră, reflectată de încetinirea activităţii economice, nivelul înalt de incertitudine cât şi riscul cursului de schimb valutar. Totuşi, o cauză care a generat reducerea creditelor în valută naţională în anul 2015, a fost şi înăsprirea politicii monetare promovate de BNM, (majorarea ratei de bază de la 17,5% în luna iulie la 19,5% în luna septembrie 2015[14], precum şi a rezervelor obligatorii).*

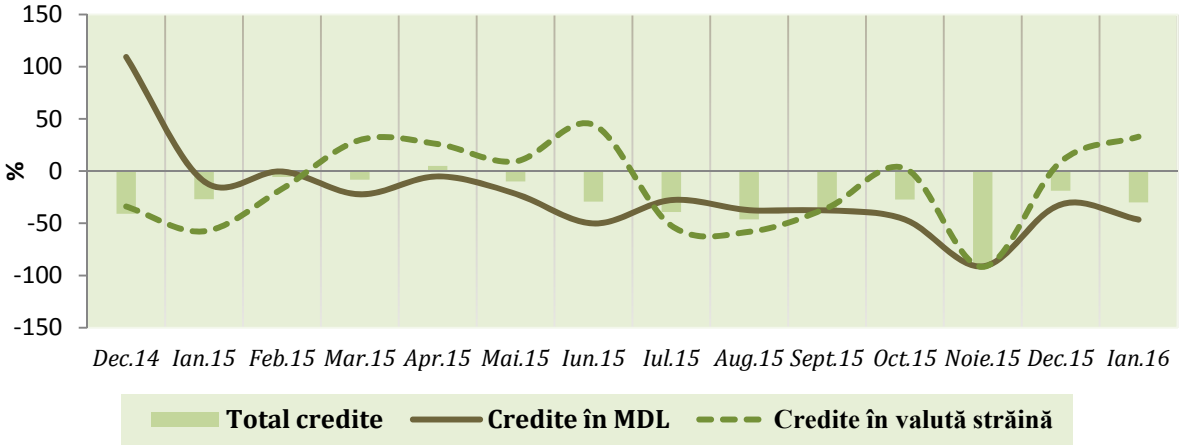

Figura 3.2.5. Ritmul anual de creştere a creditelor în valută străină şi în monedă naţională, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În anul 2015, valoarea creditelor neperformante a constituit 3798,58 mil. MDL în descreştere cu 21% faţă de 31.12.2014. În ceea ce priveşte ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, la 31.012.2015 acesta a scăzut cu 1,78 p.p., faţă de data 31.12.2014, constituind 9,95%. *Scăderea indicatorilor calităţii portofoliului de credite în luna septembrie, octombrie şi decembrie 2015 este cauzată de faptul excluderii celor 3 bănci comerciale problematice din calcul. Evident, această micşorare a ratei creditelor neperformante este benefică pentru întregul sector bancar. Însă, activitatea de creditare în mare parte este influenţată în continuare de riscurile valutare, de riscurile inflaţioniste, de capacitatea managementului băncii cât şi de criza economică din ţară.*

[14] *În cadrul şedinţei din 26 august 2015, Consiliul de Administraţie al Băncii Naţionale al Moldovei (BNM), a decis să majoreze rata de bază aplicată la principalele operaţiuni de politică monetară pe termen scurt cu 2,0 p.p., de la 17,5 până la 19,5% anual. Respectiv, membrii Comitetului executiv al BNM, în şedinţa din 26 noiembrie 2015, au decis prin vot unanim să menţină rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 19.5 la sută anual. Decizia respectivă a Comitetului executiv al BNM este argumentată prin faptul că măsurile de politică monetară adoptate de BNM de la începutul anului curent până în prezent încă urmează să acţioneze prin diferite canale de transmisie în economia naţională, inclusiv prin influenţarea ratelor dobânzilor la credite şi depozite în moneda naţională, astfel, exercitând în continuare efecte asupra evoluţiei viitoare a inflaţiei. Detalii pe: http://www.bnm.md/ro/content/26-noiembrie-2015-comunicat-al-bancii-nationale-moldovei*

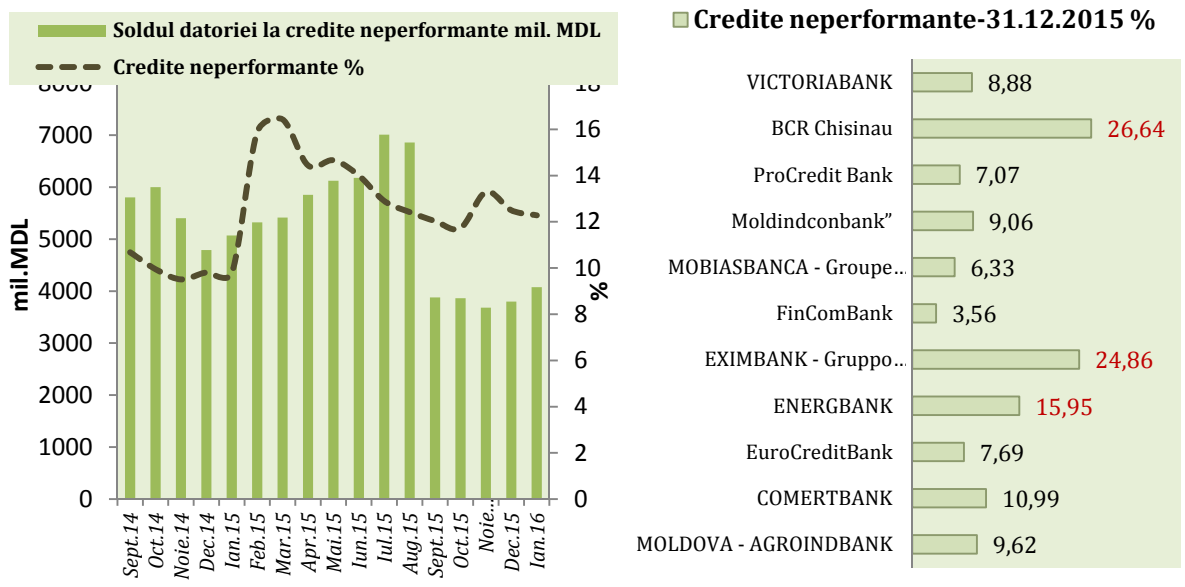

Figura 3.2.6. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Scumpirea împrumuturilor bancare. În perioada decembrie 2014 – decembrie 2015, principalele evoluţii consemnate de ratele medii a dobânzii practicate de băncile comerciale pentru credite şi depozitele noi se pot sintetiza astfel:

- rata medie a dobânzii la creditele noi acordate în monedă naţională pe sistemul bancar s-a scumpit cu 4,63 p.p. comparativ cu aceeaşi perioadă a anului anterior, în cazul persoanelor fizice dobânda a fost de 15,99% în decembrie 2015, mai ridicată decât în luna decembrie 2014 (12,04%),
- ratele medii ale dobânzii la credite în monedă străină, au consemnat o scădere cu 0,79 p.p. în intervalul de variaţie (de la 7,72% în luna decembrie 2014, până la 6,93% în decembrie 2015),
- costul depozitelor noi în lei a fost ajustată în perioada de referinţă în creştere cu 7,75 p.p. (în cazul persoanelor fizice, până la 16,99%, cu o creştere de 8,87 p.p., iar în cazul persoanelor juridice ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă în lei s-au mărit de la 4,19% în luna decembrie 2014, până la 6,86% în decembrie 2015, în creştere cu 2,67 p.p.),
- marja bancară pentru operaţiunile în valută naţională se menţine semnificativ mai redusă (în scădere cu 3,12 p.p. în decembrie 2015 f.p.s.a.p.) în cazul creditelor şi depozitelor noi în valută naţională faţă de cea calculată pe baza creditelor şi depozitelor în valută străină (1,36 p.p. comparativ cu 4,81 p.p. aferent lunii decembrie 2015). În schimb, marjele aferente operaţiunilor în valută străină au fost majorate în perioada de referinţă cu 1,07 p.p. ca măsură de echilibrare a veniturilor în contextul aşteptărilor privind riscul de credit.

Creşterea ratelor dobânzii în monedă naţională a fost cauzată în mare parte de restricţionarea politicii monetare, generând creşterea neîncrederii populaţiei faţă de depunerile în MDL. Soldul depozitelor băncilor la 31.12.2015, a constituit 50201,5 mil. MDL, în descreştere cu 23,3%, faţă de 31.12.2014. Această tendinţă de descensiune a fost soldată în mare parte de scăderea soldului depozitelor în valută străină cu 22,7% şi a soldului depozitelor în monedă naţională cu 24% faţă de 31.12.2014. Iar depunerile noi la termen a înregistrat o creştere constantă în anul 2015, de la 3561,02 mil. MDL în decembrie 2014, la 3605,69 mil. MDL în decembrie 2015. Odată cu deprecierea monedei naţionale din ultima perioadă, preferinţa populaţiei le constituie depozitele în valută străină a căror pondere a constituit 52,5% la sfârşitul lunii decembrie 2015, depozitele în monedă naţională, reprezentând 45,5% din valoarea totală a depozitelor. Aceasta se explică prin faptul, că rata medie a dobânzii pe sistemul

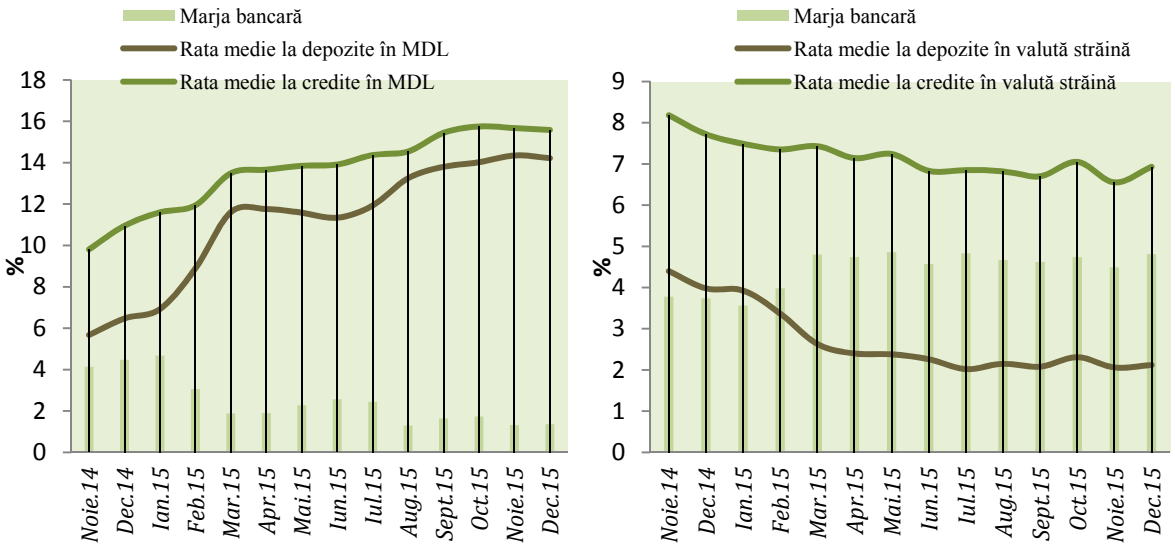

Figura 3.2. 7. Evoluţia marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite şi la credite în MDL şi valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

***Notă:** Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferenţă dintre rata medie la credite în MDL/valută străină şi rata medie la depozite MDL/valută străină.*

bancar la depozitele în valută străină este mai atractivă (constituind în decembrie 2015 – 2,12%, în scădere cu 1,81 p.p. faţă de decembrie 2014) faţă de rata la cele în monedă naţională (decembrie 2015 – 14,22% în creştere cu 7,75 p.p. faţa de decembrie 2014).

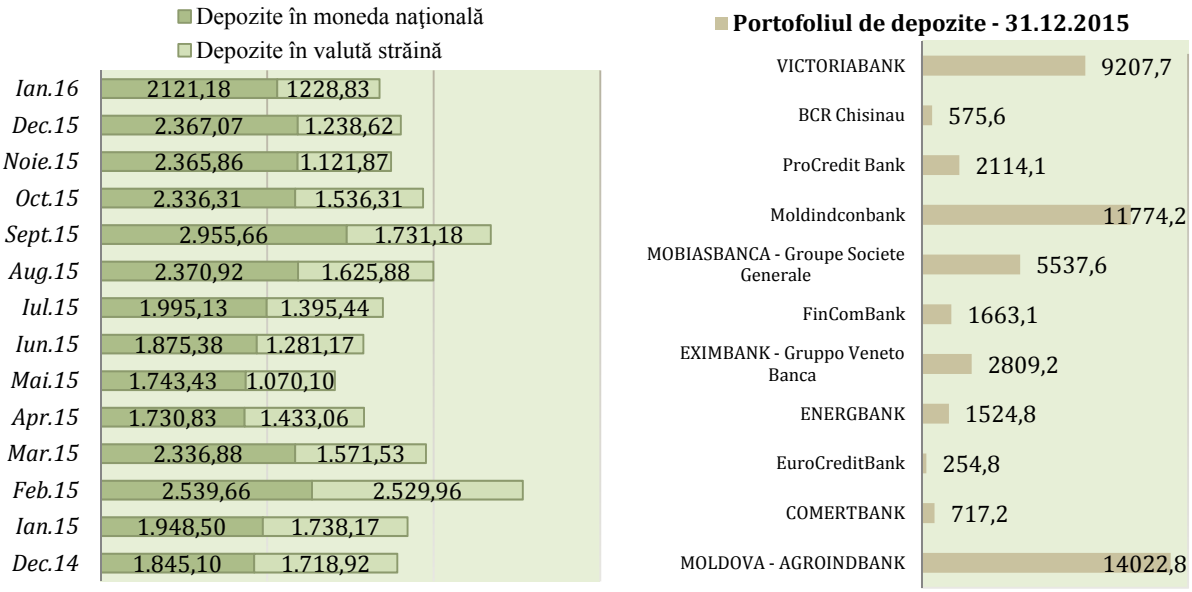

Figura 3.2.8. Evoluţia depozitelor atrase de bănci, mil. MDL

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2015, sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendinţe negative la principalii indicatori de activitate. La finele anului 2015, ritmul mediu anual de creştere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend

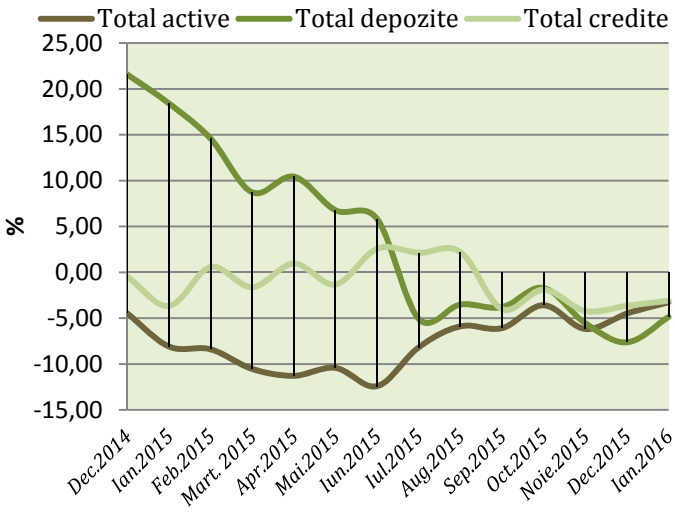

Figura 3.2.9. Ritmul anual de creştere a activelor, depozitelor şi creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

descendent, constituind o scădere de 4,5% f.p.s.a.p. atât exprimate în ruble[15] cât şi în USD. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.01.2016 au însumat 5860,87 mil. ruble. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.01.2016 suma de 4031,6 mil. ruble mai puţin cu 3,64% faţă de 01.01.2015. Creditele persoanelor fizice în această perioadă a constituit 946,99 mil. ruble, mai puţin cu 18,31% faţă de 01.01.2015, iar creditele persoanelor juridice au constituit suma de 3084,60 mil. ruble, mai mult cu 1,98% faţă de perioada similară a anului precedent. Soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 2815,0 mil. ruble, la data de 01.01.2016 mai puţin cu 7,63% faţă de 01.01.2015. Respectiv, depozitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.01.2016 constituie 1119,75 mil. ruble în scădere cu 16% faţă de 01.01.2015.

Prin urmare, din cauza nivelul redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari de capital, sau să atragă fonduri din altă parte pentru a face faţă cererii de credite. Astfel, calculând relaţia credite/depozite totale, băncile din Transnistria finanţează doar 1,43 din credite din contul depozitelor atrase. Ca şi în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului, există o problemă importantă referitor ce ţine de transparenţa acţionariatul băncilor transnistrene, din cauza lipsei de informaţie publicate de către bănci ce ţine de structura şi componentele acţionariatului bancar transnistrean.

[15] *Rata de schimb a rublei din regiunea stângă a Nistrului comparativ cu leul moldovenesc la 01.01.2015 a fost de 0,7103 ruble/MDL. La data de 01.01.2016 cursul rublei faţă de principalele valute de referinţă a fost de 0,5642 ruble/MDL, 11,1000 ruble/USD, 12,1767 ruble/EURO, disponibil pe http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru*

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanţa de plăţi

Comparativ cu anul 2014 soldul curent al balanţei de plăţi s-a diminuat, înregistrând un deficit în anul 2015 de 464,24 mil. USD. Principala componentă ale contului curent – deficitul comerţului cu bunuri s-a diminuat, deoarece reducerea importurilor a fost mai mare decât a exporturilor. Transferurile băneşti de peste hotare pe parcursul anului 2015 au fost în scădere.

Contul curent al balanţei de plăţi a Republica Moldova în anul 2015, a scăzut cu 17,7% faţă de anul 2014, a înregistrat un deficit de 464,24 mil. USD. Deficitul **comerţului cu bunuri** a înregistrat o scădere cu 31,6%, deoarece reducerea importurilor a fost mai mare decât a exporturilor. Totodată **valoarea serviciilor** a fost în creştere cu 19,5% faţă de anul 2014, înregistrând 143,91 mil. USD.

Exporturile de bunuri au continuat să se reducă pe parcursul anului 2015, fiind expuse câtorva influenţe negative, precum: roadă agricolă redusă, scăderea preţurilor internaţionale la produsele agroalimentare şi procesele dezinflaţioniste în UE, criza economică a partenerilor estici.

În urma diminuării volumului comerţului exterior cu bunuri, volumul comerţului exterior cu servicii de transport, în special exporturile şi importurile de servicii de transport de mărfuri, au scăzut respectiv cu 18,9% şi 24,9%.

Tabelul 4.1. Balanţa de plăţi a Republicii Moldova, mil. USD
(date provizorii)

Anul	2012	2013	2014	2015	2015-2014 (%)
Contul curent	**-546,4**	**-405,5**	**-564,35**	**-464,24**	**82,3**
Bunuri	***-2936,0***	***-2999,0***	***-3052,21***	***-2088,08***	***68,4***
export	2233,1	2469,6	1805,47	1507,03	83,5
import	-5169,2	-5468,6	4857,68	3595,11	74,0
Servicii	***9,1***	***15,6***	***120,38***	***143,91***	***119,5***
export	902,0	987,8	1127,59	974,81	86,5
import	-892,9	-972,2	1007,21	830,90	82,5
Venituri primare	***817,3***	***872,7***	***826,92***	***402,68***	***48,7***
intrări	1049,2	1163,3	1118,48	812,54	72,6
plăţi	-231,9	-290,7	291,56	409,86	140,6
Venituri secundare	***1563,2***	***1705,3***	***1540,56***	***1077,25***	***69,9***
Contul de capital şi financiar	**452,0**	**327,9**	**-469,81**	**-441,41**	**94**
Contul de capital	***-36,7***	***-35,4***	***94,54***	***22,83***	***24,1***
Contul financiar	***488,6***	***363,3***	***-563,66***	***-473,18***	***83,9***
Investiţii directe	175,3	213,9	-314,44	-265,34	84,4
Investiţii de portofoliu	21,3	9,8	-13,74	-3,49	25,4
Derivate financiare	-0,2	0,1	0,61	-0,54	88,5
Alte investiţii	789,9	421,6	303,58	102,68	33,8
Active de rezervă	-497,6	-282,1	-538,5	-306,49	56,9
Transferuri de mijloace băneşti din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor licenţiate, net	1494,2	1608,9	1612,96	1129,36	70,0

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Transferurile de mijloace băneşti din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova în anul 2015 a înregistrat scăderi semnificative. Principalii factori determinanţi au fost contractarea transferurilor din Federaţia Rusă, dar şi aprecierea dolarului american comparativ cu rubla rusească.

În anul 2015 transferurile efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova au constituit 1129,36 mil. USD, înregistrând scădere de 30% (483,6 mil. USD) faţă de anul 2014.

Datele, privind transferurile băneşti vorbesc despre aceea că în anul 2015 chiar şi faţă de anul de criză 2009, au fost cu 52,66 mil. USD mai puţine (1182,02 mil. USD). Factorul decisiv a fost determinat de descreşterea cu 50,2% a transferurilor efectuate din CSI, faţă de anul 2014, transferurile din Federaţia Rusă deţinând o pondere de 95,6% (487,96 mil. SUA), din totalul transferurilor efectuate din spaţiul dat. În anul 2015, conform provenienţei geografice 45,2% din transferurile de mijloace băneşti în favoarea persoanelor fizice au provenit din CSI.

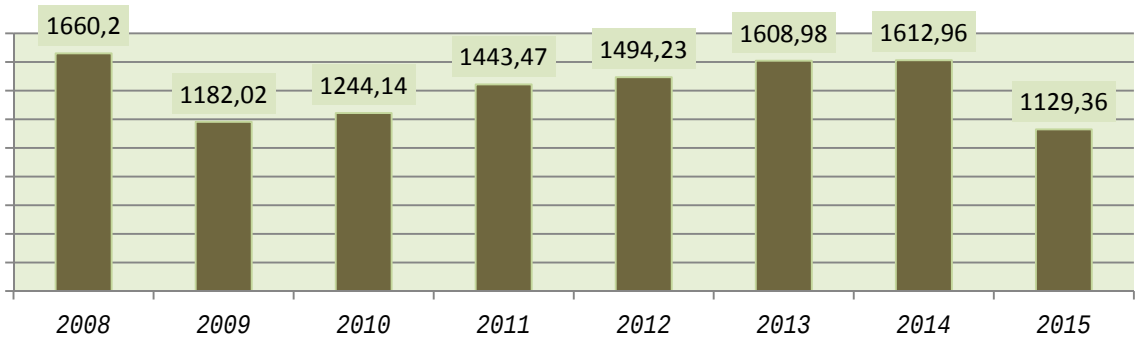

Figura 4.1. Transferuri nete de mijloace băneşti din străinătate în favoarea persoanelor fizice, efectuate prin băncile din Republica Moldova, în anii 2009-2015, mil. USD
Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Transferurile din UE au înregistrat o pondere de 27,7%, în descreştere cu 3,9% comparativ cu 2014. În cadrul transferurilor din UE, transferurile din Italia înregistrează cea mai mare pondere – 42,2%, urmată de Marea Britaniei – 11,5%, România – 3,7%. Transferurile din alte state au constituit – 27,1%.

Comerţul exterior cu bunuri

Totalurile anului 2015 a comerţului exterior cu bunuri indică o scădere cu 1702,7 mil. dolari SUA sau cu 22,2%, faţă de anul trecut (în anul 2014 a constituit 7656,4 mil. dolari SUA).

- ✓ Comerţul exterior cu bunuri în anul 2015 a înregistrat 5953,7 mil. USD (1966,9 mil. USD-exporturile şi 3986,8 mil. SUA-importurile) sau circa 77,8% din valoarea anului 2014;
- ✓ În perioada dată s-au redus atât exporturile cu 372,6 mil. USD cât şi importurile cu 1330,2 mil. USD, în termeni relativi scăderea pentru ambele fluxuri comerciale a fost de 15,9% şi 25%;
- ✓ Deficitul balanţei comerciale (export-import) în anul 2015 a constituit 2020 mil. SUA, şi s-a redus cu 958 mil. SUA faţă de anul 2014.

Exporturile de bunuri au continuat să se reducă cu ritmuri accelerate în ultimul trimestru al anului (-13,8% faţă de perioada similară a anului precedent). Începând cu luna iunie 2014 şi până în decembrie 2015, evoluţiile lunare ale exportului de bunuri indică ritmuri negative. În anul 2015 exporturile de mărfuri au totalizat 1966,9 mil. SUA, volum inferior celui realizat în anul 2014 cu 15,9%.

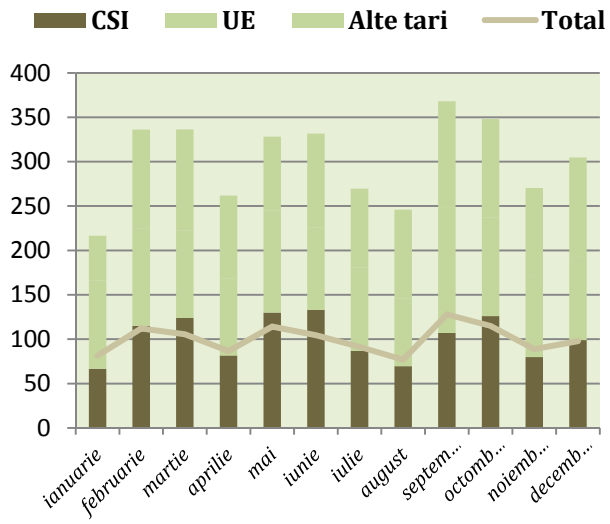

Figura 4.2. Evoluţia lunară a exporturilor în anul 2015, % faţă de luna precedentă

Sursa: Conform datelor, Biroului Naţional de Statistica.

Tabelul 4.2. Ritmul de creştere (+) scădere (-) a exporturilor, %, faţă de anul precedent

	Total	CSI	UE	Alte ţări
2010	20,1	27,2	9,2	50,5
2011	43,8	47,3	48,6	13,7
2012	-2,5	1,0	-6,4	2,7
2013	12,3	-0,5	12,2	67,0
2014	-3,7	-20,3	9,6	-2,7
2015	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2

Valoarea exporturilor de bunuri către toate cele trei destinaţii principale a fost în scădere în 2015. Exporturile către UE au constituit 1217,6 mil. SUA (cu 38,1% mai puţin faţă de anul 2014). Ţările CSI au fost prezente în exporturile Moldovei cu o pondere de 25,0% (în anul 2014 – 31,4%), ce corespunde unei valori de 492,3 mil. SUA, sau mai puţin cu 33,1%. Către alte state valoarea exporturilor de bunuri a constituit circa 257,0 mil. SUA, sau cu 28,2% mai puţin faţă de 2014.

Tabelul 4.3. Exporturile Republicii Moldova structurate pe grupe de ţări

	2015		Structura, %		Gradul de influenţă a grupelor de ţări la creşterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. SUA	în % faţă de 2014	2014	2015	2014	2015
Export, total	**1966,9**	**84,1**	**100,0**	**100,0**	**-3,7**	**-15,9**
Ţările UE	**1217,6**	**97,7**	**53,3**	**61,9**	**4,5**	**-1,2**
Ţările CSI	**492,3**	**66,9**	**31,4**	**25,0**	**-7,8**	**-10,4**
Alte ţări	**257,0**	**71,8**	**15,3**	**13,1**	**-0,4**	**-4,3**

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistica.

Urmărind tendinţa evoluţiei exporturilor pe ţări pe parcursul anului 2015, comparativ cu anul 2014, observăm reducerea livrărilor către mai multe destinaţii: Federaţia Rusă (-43,2%), Ucraina (-58,0%), Italia (-19,0%), Turcia (-38,5%), Germania (-14,8%), Elveţia (-28,2%), Bulgaria (-25,6%), Statele Unite ale Americii (-31,3%) şi, care a influenţat la diminuarea pe total exporturi cu 18,3%. În acelaşi timp, s-au majorat exporturile către Regatul Unit al Marii Britanii si Irlandei de Nord (+27,7%), Kazahstan (+29,4%), România (+2,8%), Spania (+58,9%), Polonia (+6,2%), Franţa (+14,7%), Olanda (+18,1%), Danemarca (+82,2%), Canada (de 2,1 ori), atenuând astfel scăderea pe total exporturi cu 4,1%. Per ansamblu, circa 61,9% din valoarea exporturilor realizate în anul 2015, au fost exportate în ţările UE, inclusiv: 22,7% în România, 10% în Italia, 7% în Marea Britanie şi 6% în Germania; circa 25% în ţările CSI, dintre care 12,2% în Federaţia Rusă, 6,7% în Belarus, 3% în Kazahstan şi 2,3% în Ucraina şi în celelalte ţări circa 13,1%.

În anul 2015 valoarea exporturilor de mărfuri autohtone au fost în scădere cu 14,8% faţă de anul 2014, constituind 1304,0 mil. dolari SUA sau 66,3% din valoarea totală a exporturilor de bunuri.

Comparativ cu anul 2014, în anul 2015 principalele categorii de produse care au influenţat la micşorarea exporturilor au fost: cereale şi preparate pe bază de cereale (-35,9%), îmbrăcăminte şi accesorii (-17,4%), produse medicinale şi farmaceutice (-39,2%), băuturi alcoolice şi nealcoolice (-19,3%), carne şi preparate din carne (-73,5%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (-26,6%), articole din minerale nemetalice (-34,4%), încălţăminte (-29,1%), gaz şi produse industriale obţinute din gaz (-94,4%). Toate aceste categorii de produse au influenţat la diminuarea pe total exporturi cu 17,0%.

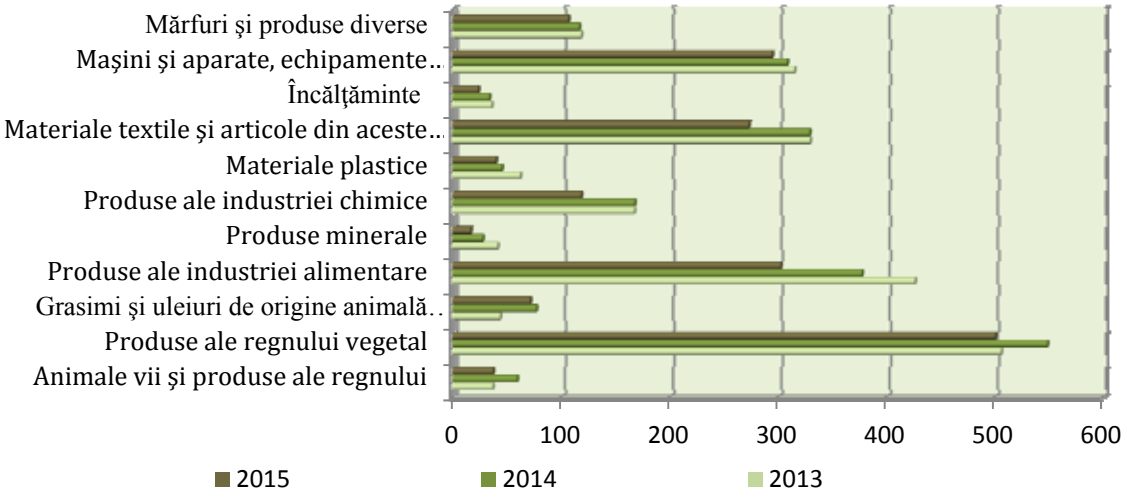

Figura 4.3. Valoarea exporturilor pe secţiuni în anii 2013-2015, mil. USD
Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistica.

În anul 2015, au fost înregistrate creşteri la exporturile de seminţe şi fructe oleaginoase (+15,7%), cauciuc prelucrat (+45,7%), produse chimice organice (de 2,6 ori), animale vii (+57,9%), materiale plastice sub forme primare (de 2,0 ori), fibre textile şi deşeurile lor (+51,3%), care au atenuat reducerea pe total exporturi cu 1,7%.

Printre principalii factori care au influenţat reducerea comerţului exterior, în anul 2015 au fost contractarea exporturilor către Federaţia Rusă, diminuarea volumului de produse agroalimentare exportate în condiţiile în care anul agricol a fost unul secetos, diminuarea preţurilor internaţionale pentru o serie de produse exportate de către Republica Moldova, deprecierea leului moldovenesc ş.a.

La fel şi importurile au continuat să scadă în anul 2015, diminuarea acestora constituind mai mult de un sfert. Importurile au constituit 3986,8 mil. dolari SUA, cu un volum inferior celui realizat în anul 2014 cu 25%. Au fost înregistrate evoluţii negative pe principalele grupe mari de ţări de unde se realizează importurile de bunuri în Republica Moldova. În anul 2015, importurile de mărfuri din ţările UE au deţinut o pondere de 49,0% în total importuri (48,3% – în anul 2014) şi au constituit 1,954 miliarde dolari (cu 23,9% mai puţin decât în anul 2014). Pe de altă parte, importurile de mărfuri provenite din ţările CSI au însumat 1,018 miliarde dolari, care echivalează cu o cotă de 25,5% în total importuri (27,3% – în anul 2014). Scăderea acestora a fost la fel de semnificativă ca şi în cazul livrărilor din UE, cu 29,7% faţă de anul 2014.

În anul 2015 au fost înregistrate scăderi ale importurilor pentru toate categoriile mari de produse-manufacturate nealimentare, combustibili, agroalimentare şi materiile brute necombustibile (petrol, produse petroliere şi produse înrudite (-33,2%), gaz şi produse industriale

Tabelul 4.4. Importurile Republicii Moldova structurate pe grupe de ţări

	2015		Structura,%		Gradul de influenţă a grupelor de ţări la creşterea (+), scăderea (-) importurilor,%	
	mil. dolari SUA	în% faţă de 2014	2014	2015	2014	2015
Import, total	3986,8	75,0	100,0	100,0	-3,2	-25,0
Ţările UE	1954,1	76,1	48,3	49,0	1,8	-11,5
Ţările CSI	1018,1	70,3	27,3	25,5	-4,1	-8,1
Alte ţări	1014,6	78,0	24,4	25,5	-0,9	-5,4

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

obţinute din gaz (-36,9%), vehicule rutiere (-34,6%), produse medicinale şi farmaceutice (-29,6%), maşini şi aparate specializate pentru industriile specifice (-37,6%), energie electrică (-97,6%), carne şi preparate din carne (-49,2%), băuturi alcoolice şi nealcoolice (-30,8%), grăsimi şi uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracţionate (-28,0%), care au influenţat astfel la diminuarea pe total importuri cu 23,5%.

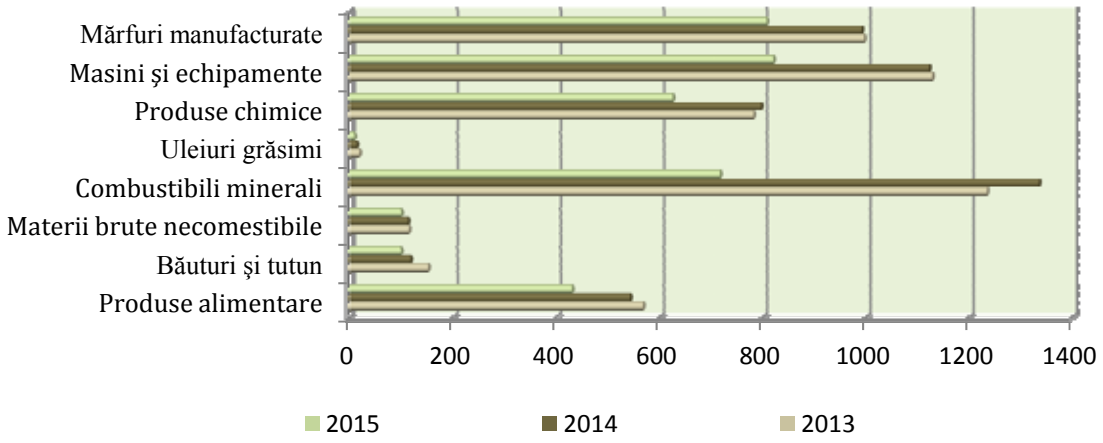

Figura 4.4. Valoarea importurilor pe secţiuni în anii 2013-2015, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În 2015 balanţa comercială a înregistrat un deficit în valoare de 2,02 miliarde dolari, cu 958 mil. dolari (-32,2%) mai mic faţă de cel înregistrat în anul 2014, ca urmare a scăderii mai accelerate a importurilor comparativ cu exporturile

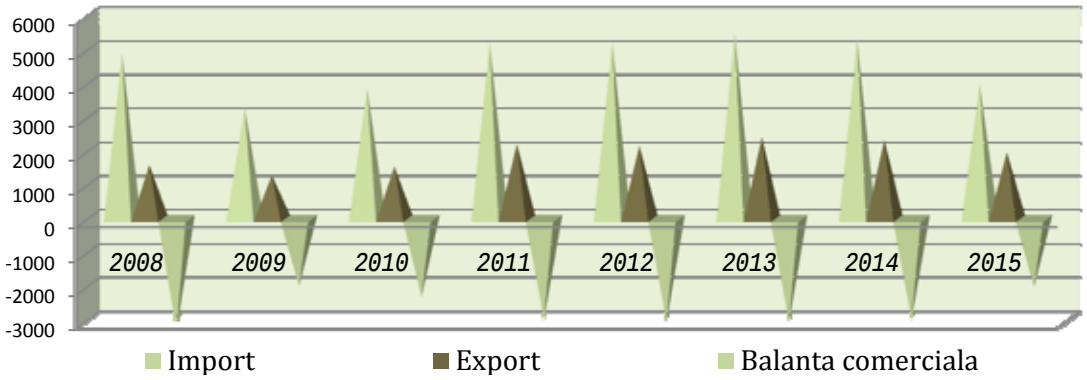

Figura 4.5. Tendinţe ale comerţului exterior în anii 2013-2015, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Cu ţările Uniunii Europene balanţa comercială s-a încheiat cu un deficit de 736,5 mil. dolari SUA (în anul 2014 – 1321,7 mil. dolari SUA), iar cu ţările CSI – de 525,8 mil. dolari SUA (în anul 2014 – 713,7 mil. dolari SUA). Prin urmare, în anul 2015 a sporit comparativ cu anul precedent gradul de acoperire al importurilor cu exporturi de la 44,0% la 49,3%.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Ca şi în regiunea din partea dreaptă a râului, în regiunea Transnistreană, în anul 2015 tranzacţiile comerciale externe cu bunuri au evaluat negativ. Valoarea comerţului exterior cu bunuri în perioada data a constituit 1749,4 mil. dolari SUA sau 74,4% faţă de anul 2014. Atât exporturile cât şi importurile au înregistrat o tendinţă negativă, diminuându-se cu 14,7% (exportul a constituit 611,0 mil. dolari SUA) şi, respectiv 30,4% (importul a constituit circa 1138,4 mil. dolari SUA). Comerţul extern din partea stângă a râului Nistru este dependent de situaţie economică din Federaţia Rusă şi Ucraina. Astfel, înrăutăţirea situaţiei economice din aceste ţări a afectat negativ schimburile comerciale externe, a regiunii.

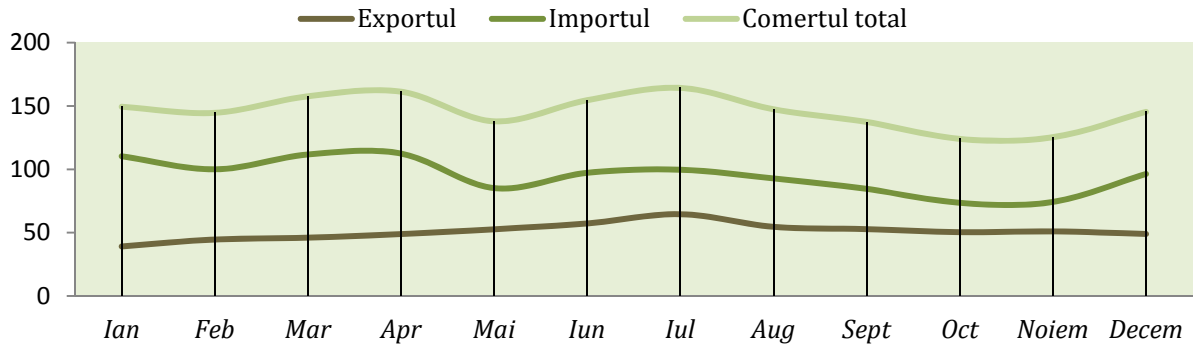

Figura 4.5. Evoluţia valorii comerţului exterior al regiunii Transnistrene în anul 2015 pe luni, mil. dolari

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de Stat al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

În anul 2015, regiunea Transnistreană din partea stângă a râului Nistru, a realizat tranzacţii comerciale externe cu 82 de ţări ale lumii, inclusiv cu 11 ţări din CSI. Exportul de bunuri, atât către UE cât şi CSI a marcat o tendinţă negativă. Valoarea exporturilor de bunuri destinate ţărilor UE a constituit 208,4 mil. dolari SUA, diminuându-se cu 26,1% (inclusiv cu Italia – 27,4%, Germania – 1,6%). Totodată către România valoarea exporturilor de bunuri a înregistrat o majorare de 16,8%. Către ţările CSI valoarea exporturilor de bunuri au constituit 402,6 mil. dolari SUA sau cu 7,2% mai puţin faţă de anul 2014. Exportul bunurilor către Federaţia Rusă a scăzut cu 52,7% şi a constituit 47,4 mil. dolari SUA, iar către Ucraina valoarea acestora a înregistrat o majorare cu 8,1%, constituind circa 51,1 mil. dolari SUA.

Structura geografică a importurilor în perioada analizată a fost repartizată în felul următor: către ţările UE circa 246,8 mil. dolari SUA (sau 63,1%) diminuându-se cu 36,9% faţă de 2014, inclusiv: Germania – 44,7%, Italia – 44,9% şi România – 3,1%. Către ţările CSI valoarea importurilor a constituit 891,6 mil. dolari în scădere cu 28,3%, inclusiv către Federaţia Rusă – 22,7% (587,4 mil. dolari), Ucraina – 21% (161,6 mil. dolari SUA) şi Belarus – 63,7% (48,6 mil. dolari).

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate şi radiate în trimestrul IV 2015. Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.01.2016 Registrul de stat deţinea informaţii despre 170 049 persoane juridice şi întreprinzători individuali.

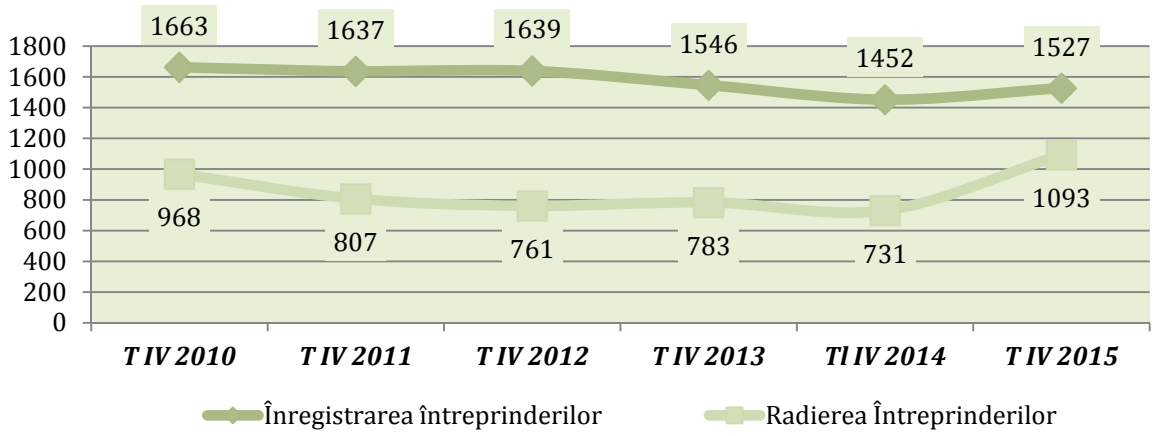

Figura 5.1. Evoluţia numărului de întreprinderi înregistrate şi radiate în T IV 2010-2015, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În T IV 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a majorat cu 5,2% f.p.s.a.p., după o continuă tendinţă de scădere înregistrată în ultimul trimestru al anilor 2010-2014 (excepţie făcând T IV2012, în care a fost înregistrată o majorare nesemnificativă). Totodată, numărul întreprinderilor înregistrate în ultimul trimestru al anului 2015, a marcat o tendinţă semnificativă de creştere comparativ cu TIII 2015, majorându-se cu 11,1%. Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în TIV 2015, în Registrul de stat, au fost trecute 1527 întreprinderi noi.

Tabelul 5.1. Indicii de creştere a numărului de întreprinderi înregistrate şi radiate în TIV 2010-2015 faţă de perioada similară a anului precedent

	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
Trimestrul IV 2010	95,6	120,1
Trimestrul IV 2011	98,4	83,4
Trimestrul IV 2012	100,1	94,3
Trimestrul IV 2013	94,3	102,9
Trimestrul IV 2014	93,9	93,4
Trimestrul IV 2015	105,2	149,5

Sursa: Calculele autorului conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Un semnal negativ constituie majorarea semnificativă a numărului de întreprinderi radiate în perioada analizată. Astfel, în T IV 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 1093 unităţi sau cu 49,5% în creştere f.p.s.a.p. Per ansamblu, în a.2015 numărul întreprinderilor radiate a marcat o tendinţă semnificativă de creştere, constituind 3905 unităţi sau cu 40,9% f.p.s.a.p.

În anul 2015, în oficiul teritorial Chişinău au fost înregistrate 3873 întreprinderi noi, ceea ce constituie 64,7% din total întreprinderi înregistrate în această perioadă. Numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2015 în oficiul teritorial Chişinău a marcat o tendinţă de diminuare, indicele constituind 95,9%. Numărul întreprinderilor radiate în oficiul Chişinău în anul 2015 a continuat tendinţa de creştere înregistrată şi în anul 2014, majorându-se cu 17,6% f.p.s.a.p. Astfel, în anul 2015, numărul întreprinderilor radiate în oficiul Chişinău a constituit 1269 unităţi.

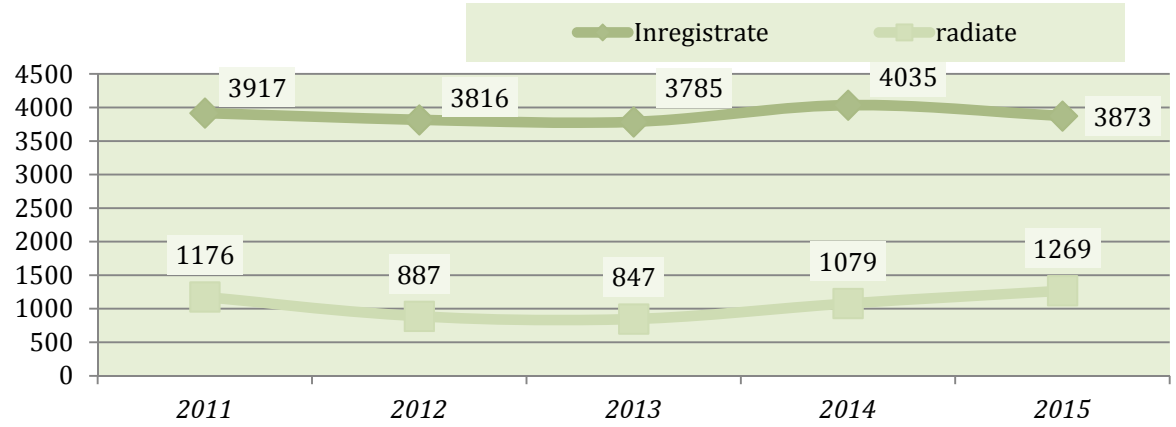

Figura 5.2. Evoluţia întreprinderilor înregistrate şi radiate din Filiala Chişinău, în perioada 2011-2015

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

De asemenea, şi oficiile teritoriale au urmărit o tendinţă de diminuare a numărului de întreprinderi înregistrate în anul 2015 f.p.s.a.p. Astfel, în această perioadă numărul întreprinderilor înregistrate în oficiile teritoriale a marcat o descreştere cu 5,2% f.p.s.a.p.

În oficiile teritoriale numărul întreprinderilor înregistrate au marcat un trend de descreştere în perioada 2011-2015, indicele constituind 74,8%.

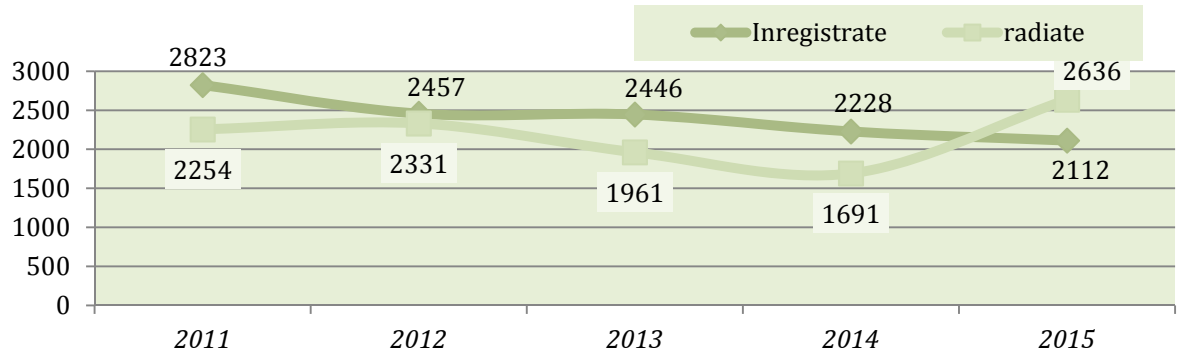

Figura 5.3. Evoluţia întreprinderilor înregistrate şi radiate din alte Filiale, în perioada 2011-2015

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În anul 2015 în oficiile teritoriale, numărul întreprinderilor radiate au marcat o tendinţă considerabilă de creştere, majorându-se cu 55,8%. Astfel, în anul 2015, numărul întreprinderilor radiate în ale oficii teritoriale a constituit 2636 unităţi.

În anul 2015, 67,5% din numărul de întreprinderi radiate au fost din afara Chişinăului.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În Tabelul 5.2. sunt prezentaţi unii indicatori, care caracterizează activitatea întreprinderilor şi organizaţiilor pe forme de proprietate şi genuri de activitate în regiunea din partea stângă a Nistrului.

Numărul general de întreprinderi/organizaţii, înregistrate în Registrul unic de stat a întreprinderilor şi organizaţiilor în regiunea din partea stângă a Nistrului a constituit la finele anului 2014 – 10490 unităţi. În a.2014 numărul acestora a crescut cu 1,3% faţă de anul precedent. În perioada 2010-2014, numărul întreprinderilor/organizaţiilor a continuat tendinţa de creştere, majorându-se în această perioadă cu 7,4%.

Tabelul 5.2. Numărul şi gruparea întreprinderilor/organizaţiilor din regiunea din partea stângă a Nistrului în perioada 2005-2014

Indicatori	2005	2010	2013	2014
Numărul întreprinderilor/organizaţiilor, un.	**8865**	**9769**	**10352**	**10490**
Din ele după forma de proprietate, %:				
De stat şi municipală, %	15,6	12,5	11,7	11,3
Proprietatea comună, %	5,5	6,4	5,8	5,7
Proprietatea organizaţiilor publice, %	10,9	11,9	11,9	11,7
Privată, dintre care:	68,0	69,1	70,7	71,3
Proprietatea străină, %	…	0,3	1,3	1,4
Mixtă fără participarea capitalului străin, %	2,3	1,7	1,7	1,6
Mixtă cu participarea capitalului străin, %	4,1	3,4	3,0	3,0
Din ele după genuri de activitate, %:	…	…		
Industrie	…	…	9,4	9,4
Agricultura	…	…	6,3	6,2
Transport şi comunicaţii	…	…	1,9	2,0
Construcţii	…	…	5,7	5,8
Comerţ şi alimentaţia publică, activităţi comerciale generale	…	…	35,1	35,1
Gospodărie de locuinţe şi deservire comunală	…	…	5,1	5,1
Tranzacţii imobiliare	…	…	2,4	2,7

Sursa: Conform datelor Anuarului statistic, 2013, 2015.

Nu se remarcă discrepanţe semnificative în structura întreprinderilor pe principalele genuri de activitate din partea stângă a Nistrului cu cele din RM, excepţie făcând numărul întreprinderilor din unele sectoare economice. Astfel, numărul întreprinderilor din sectorul transport şi comunicaţii din RM constituie 6,6% din numărul total al întreprinderilor, care raportează la BNS, depăşind ponderea întreprinderilor cu acelaşi gen de activitate din partea stângă a Nistrului care reprezintă doar 2% din numărul total de întreprinderi şi organizaţii. O stare a lucrurilor similară se atestă şi la întreprinderile din sectorul tranzacţiilor imobiliare.

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situaţia demografică. ***În anul 2015, precum şi în anii precedenţi trendurile mişcării naturale au fost caracterizate de o natalitate în scădere şi mortalitate în creştere, continuând declinul sporului natural negativ al populaţiei.*** În anul 2015, numărul *născuţilor-vii* total pe ţară a constituit 38567 pers., fiind în scădere cu 0,1% în comparaţie cu anul trecut. Totodată, numărul *decedaţilor* a constituit 39905 pers., mortalitatea generală înregistrând o creştere de 1,04% faţă de anul trecut. În urma acestor evoluţii scăderea naturală a constituit 1338 pers. sau 0,3 pers. la 1000 locuitori, faţă de 0,2 pers. la 1000 locuitori în anul precedent. În anul curent în comparaţie cu 2014 *numărul copiilor decedaţi în vârstă sub 1 an* a crescut cu 2 copii, iar rata mortalităţii infantile a constituit 9,7 decedaţi la 1000 de născuţi-vii. În general, faţă de anul 2015 a avut loc o majorare a ratei mortalităţii (la 1000 locuitori) cu 0,1 p.p., iar rata natalităţii a rămas la nivelul anului precedent şi a constituit 10,9 născuţi-vii la 1000 locuitori.

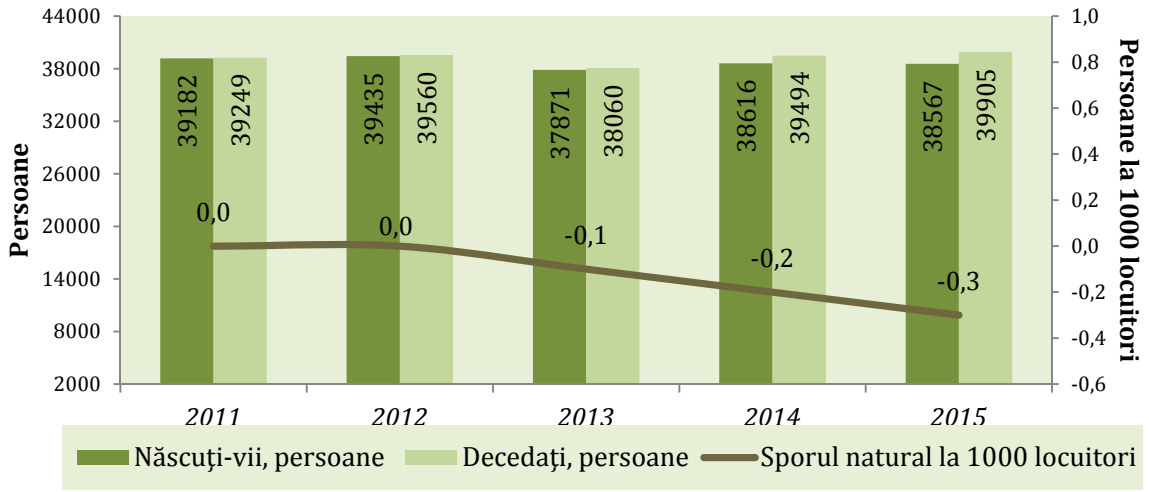

Figura 6.1. Mişcarea naturală a populaţiei în perioada 2011-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

După clase ale cauzelor de deces structura mortalităţii evidenţiază faptul că bolile aparatului circulator produc cele mai multe decese (57,7%). Ele sunt urmate de tumorile maligne (15,2%) şi bolile aparatului digestiv (9,4%). Ponderi importante în cadrul cauzelor de deces deţin accidentele, intoxicaţiile şi traumele (6,9%), dar şi bolile aparatului respirator – 4,6%, iar alte clase – 6,2%.

Mişcarea naturală a populaţiei Republicii Moldova pe regiuni de dezvoltare în anul 2015 arată că cei mai semnificativi indicatori privind situaţia demografică, potrivit datelor din Tabelul 6.1, au fost înregistraţi în municipiul Chişinău şi regiunea Centru, aceste regiuni fiind urmate de regiunea Nord şi la celălalt capăt se află regiunea Sud şi UTA Găgăuzia.

Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 24689, fiind în scădere cu 3,6% faţă de anul 2014, iar rata nupţialităţii a constituit 6,9 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatori mai mici decât aceştia sunt atestaţi în cazul numărului divorţurilor din ţară, care a constituit 11106, fiind în scădere cu 0,2% faţă de anul trecut. Rata divorţialităţii a alcătuit 3,1 divorţuri la 1000 locuitori.

Piaţa forţei de muncă. ***În condiţiile creşterii numărului populaţiei economic active situaţia pe piaţa forţei de muncă în anul 2015 se caracterizează printr-o creştere a ratei şomajului până la un nivel de 4,9% comparativ cu 3,9% în anul precedent. Rata de activitate a***

Tabelul 6.1. Mişcarea naturală a populaţiei ţării pe regiuni de dezvoltare în anul 2015

	Născuţi-vii, pers.	Decedaţi, pers.	Decedaţi copii sub 1 an, pers.	Sporul natural	Numărul căsătoriilor	Numărul divorţurilor
Mun. Chişinău	10122	6592	161	3530	6407	2760
Nord	10020	12936	79	-2916	6257	2897
Centru	11313	12622	85	-1309	7729	3487
Sud	5338	6097	39	-759	3290	1553
U.T.A. Găgăuzia	1774	1658	10	116	1006	409

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

populaţiei constituie 42,4%, fiind în creştere faţă de p.s.a.p. (41,2%). În anul 2015 numărul populaţiei ocupate a fost în creştere cu 18,7% f.p.s.a.p. Rata de ocupare a populaţiei de 15 ani şi peste a fost de 40,3%, înregistrând o creştere cu 0,7 p.p. faţă de anul 2014.

În anul 2015, numărul persoanelor economic active (1265,6 mii pers.) a sporit cu aproximativ 2,7% (33,2 mii pers.) comparativ cu anul precedent, pe fundalul reducerii numărului de persoane inactive. Structura populaţiei active în perioada analizată constituie: 95,1% – ponderea populaţiei ocupate şi 4,9% – ponderea şomerilor. Rata de activitate a populaţiei constituie 42,4%, fiind în creştere faţă de p.s.a.p. (41,2%). Pentru bărbaţi acest indicator a atins valori de 45,1%, iar pentru femei – 39,9%.

Numărul populaţiei ocupate a constituit 1203,6 mii pers., mai mult cu 18,7% comparativ cu p.s.a.p. Nu au fost înregistrate disparităţi între sexe. Sub aspect rural/urban: 53,9% revin localităţilor rurale şi 46,1% – localităţilor urbane. Rata de ocupare a populaţiei de 15 ani şi peste a fost de 40,3%, înregistrând o creştere cu 0,7 p.p. faţă de anul 2014. Pentru bărbaţi acest indicator a atins – 42,3%, iar pentru femei – 38,4%. Conform locului de trai rata de ocupare a avut valoarea de 42,0% în mediul urban şi 38,9% în mediul rural.

În intervalul analizat, rata şomajului calculată conform metodologiei BIM a înregistrat valoarea de 4,9%, fiind mai mare faţă de p.s.a.p. (3,9%). Numărul total al moldovenilor care şi-au pierdut locurile de muncă în ţară în anul 2015 a ajuns la 62,1 mii persoane, fiind cu 14,6 mii pers. mai mare faţă de anul 2014. Din numărul total de şomeri, şomajul a afectat în proporţie mai mare bărbaţii – 63,4%, la fel şi persoanele din mediul urban – 61,7%. În rândul tinerilor (15-24 ani) rata şomajului a constituit 12,8%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea de 9,7%. Putem menţiona că din cauza condiţiilor grele din sectorul economic al ţării a fost afectat sectorul social, inclusiv şi piaţa forţei de muncă.

La 01.01.2016 numărul şomerilor aflaţi în evidenţă la Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă era de 26908 persoane, dintre care 13207 erau femei. Numărul şomerilor înregistraţi, inclusiv cei aflaţi în evidenţă la 01.01.2016 a constituit 32984 persoane, dintre aceştia 16186 erau femei. De ajutor de şomaj au beneficiat 2225 persoane în total (1076 femei). Alocaţie de integrare şi reintegrare profesională au primit 1065 de oameni (904 femei). Cursuri de formare profesională au urmat 1290 şomeri (inclusiv 846 femei).

Din totalul populaţiei, populaţia inactivă constituie 57,6%. Din punct de vedere al relaţiei cu piaţa muncii, în cadrul populaţiei inactive distingem două categorii de persoane: persoanele descurajate în a-şi mai găsi un loc de lucru dorit, care au constituit 10,7 mii pers. (faţă de 13,8 mii pers. în 2014) şi persoanele declarate de către gospodării plecate în alte ţări la lucru sau în căutare de lucru, au fost circa 325,4 mii pers. faţă de 341,9 mii în p.s.a.p. Din numărul celor declaraţi plecaţi, bărbaţi au fost 64,8%. Ponderea persoanelor plecate din localităţile rurale a constituit 68,8%.

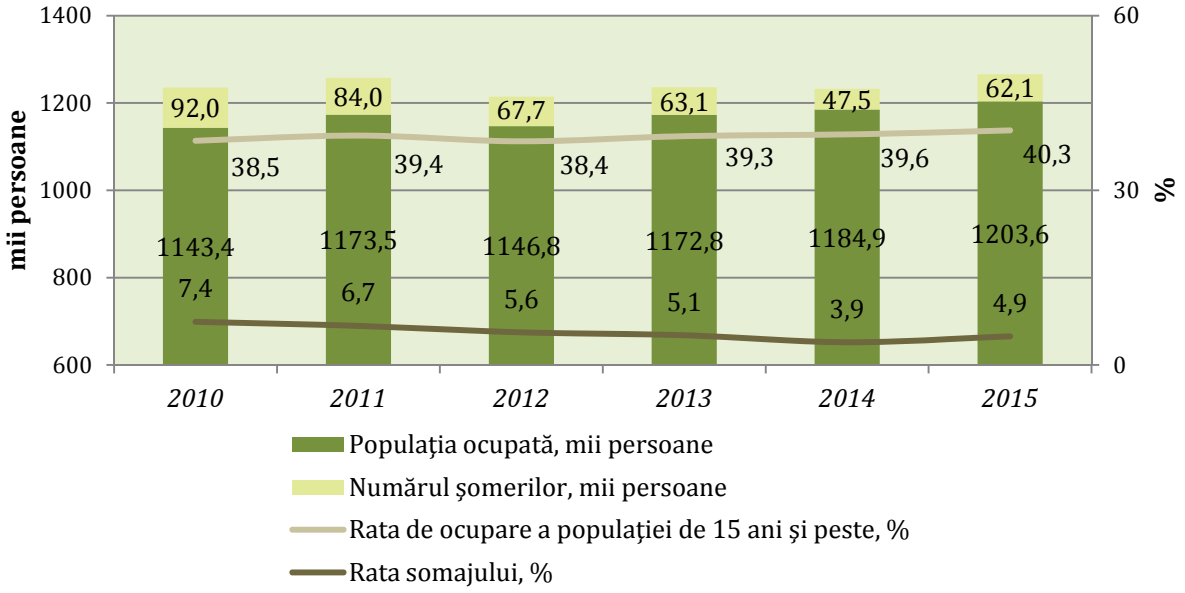

Figura 6.2. Evoluţiile ratelor de activitate, ocupare şi a şomajului populaţiei de 15 ani şi peste, tendinţele în dinamică ale acestora în 2010-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Remunerarea muncii. ***Trendul general cu privire la remunerarea muncii pe parcursul anului 2015 a avut o evoluţie neuniformă. Astfel, în ianuarie salariile au crescut uşor faţă de februarie, datorită premiului anual plătit (Hotărârea Guvernului Nr. 180 din 11.03.2013 cu privire la plata premiului anual personalului din unităţile bugetare; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 770 din 23.09.2014). În perioada următoare, februarie-iulie salariile au avut tendinţa moderată de creştere, în special în iunie-iulie (în comparaţie cu perioada iulie-noiembrie), când a avut loc plata concediilor corpului didactic şi stabilirea unui nou cuantum minim garantat al salariului în sectorul real (Hotărârea Guvernului Nr. 165 din 09.03.2010 cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 219 din 29.04.2015). Iar spre sfârşitul anului, în decembrie salariile s-au majorat datorită calculării premiilor, creşterii salariilor din sectorul real în urma sărbătorilor de iarnă. Spre deosebire de salariile nominale în sectorul real, cele din sectorul bugetar au avut parte de creşteri mai mici şi de micşorări mai consistente.***

Câştigul salarial nominal mediu în anul 2015 a constituit 4610,9 MDL. Potrivit tipurilor de activităţi economice, cel mai mare salariu mediu anual (Anexa *Remunerarea muncii după activităţi economice, anul 2015*) s-a înregistrat în: locul întâi – Informaţii şi comunicaţii (9770,7 MDL); locul doi – Activităţi financiare şi de asigurări (8659,6 MDL); locul trei – Alte activităţi de servicii (6965,4 MDL); locul patru – Activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice (6320,2 MDL). La polul opus s-au situat – Arta, activităţile de recreere şi de agreement (3015,8 MDL); Activităţile de cazare şi alimentaţie publică (3055,6 MDL) şi Agricultura, silvicultura şi pescuitul (3072,3 MDL).

În luna decembrie 2015, în sectorul bugetar câştigul salarial a constituit circa 4161,7 MDL, mai mult cu 4,0% faţă de decembrie 2014. În sectorul real câştigul salarial a înregistrat 5683,8 MDL, cu 8,6% mai mult faţă de decembrie 2014. Indicele câştigului salarial real pentru luna decembrie 2015 faţă de luna decembrie 2014 a fost de 94,5%. Totodată, în luna decembrie anul 2015, câştigul salarial mediu nominal brut a înregistrat o creştere de 7,4% faţă de luna decembrie 2014 (Figura 6.3.).

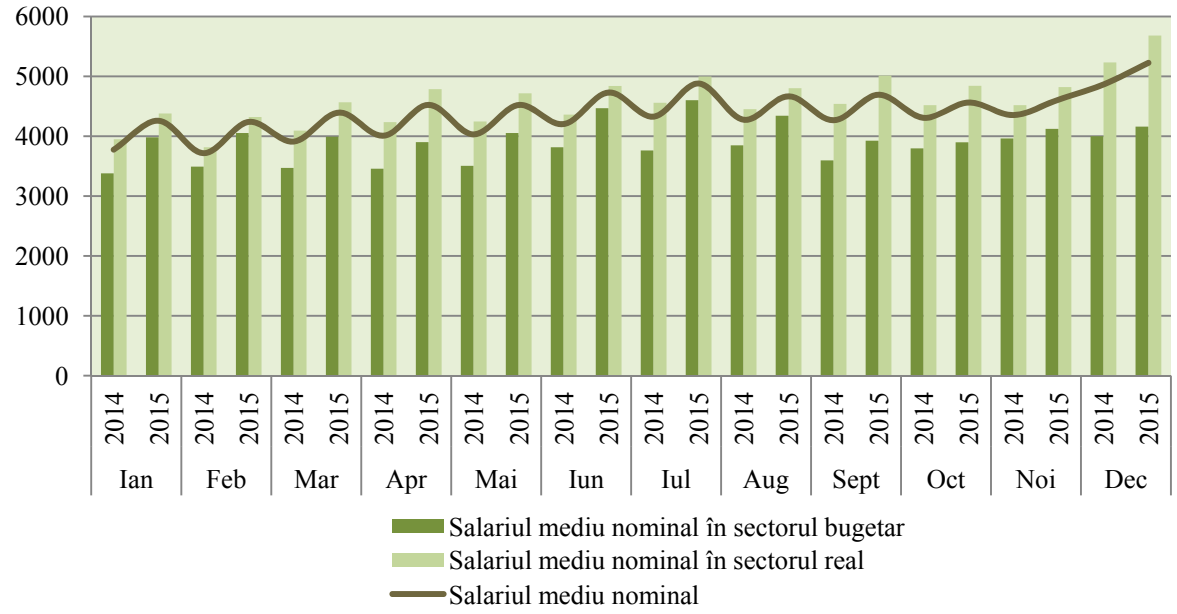

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar şi real în perioada ianuarie-decembrie 2014-2015, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Tendinţele salariilor medii în termeni reali au fost mai moderate comparativ cu ritmurile nominale înregistrate în intervalul de timp analizat, care au fost influenţate de presiunile inflaţioniste şi care, au devenit mai pronunţate în anul curent. Indicii salariilor reale în perioada august-decembrie 2015 au avut o tendinţă de scădere faţă de perioada similară a anului precedent, ca confirmare a acestora – Tabelul 6.2.

Tabelul 6.2. Tendinţele ratelor salariului nominal vs ratelor salariului real, %

Anul	2012			2013			2014			2015		
Salariul nominal, %	108,9			110,0			110,8			110,5		
Salariul real, %	104,1			104,6			105,4			100,7		
2015												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept	Oct	Noi	Dec
Salariul nominal, %	112,8	114,1	112,4	112,9	112,2	112,6	112,8	109,2	110,0	105,9	105,9	107,4
Salariul real, %	107,7	107,1	104,9	104,9	103,8	104,0	103,9	97,3	97,7	93,6	93,3	94,5

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Din datele statistice oficiale rezultă că cea mai mare parte din veniturile disponibile ale populaţiei Republicii Moldova ocupă câştigurile salariale. În intervalul analizat, indicatorul dat constituie în structura veniturilor totale disponibile 41,4 la sută. Adică, acest indicator reprezintă o componentă principală din veniturile populaţiei. Totodată, comparativ cu anul 2014, contribuţia acestor venituri s-a micşorat cu 0,2 p.p.

Veniturile disponibile ale populaţiei pe lună în anul 2015 au alcătuit în mediu pe o persoană 1956,6 MDL, ceea ce a constituit o creştere cu 10,7% f.p.s.a.p. Acest indicator înregistrează o dinamică pozitivă pe parcursul perioadei analizate 2012-2015. Veniturile populaţiei în termeni reali cu ajustarea la indicele preţurilor de consum au înregistrat o creştere de 0,9%. Indicele preţurilor de consum în anul 2015 faţă de anul 2014 a constituit 109,7%.

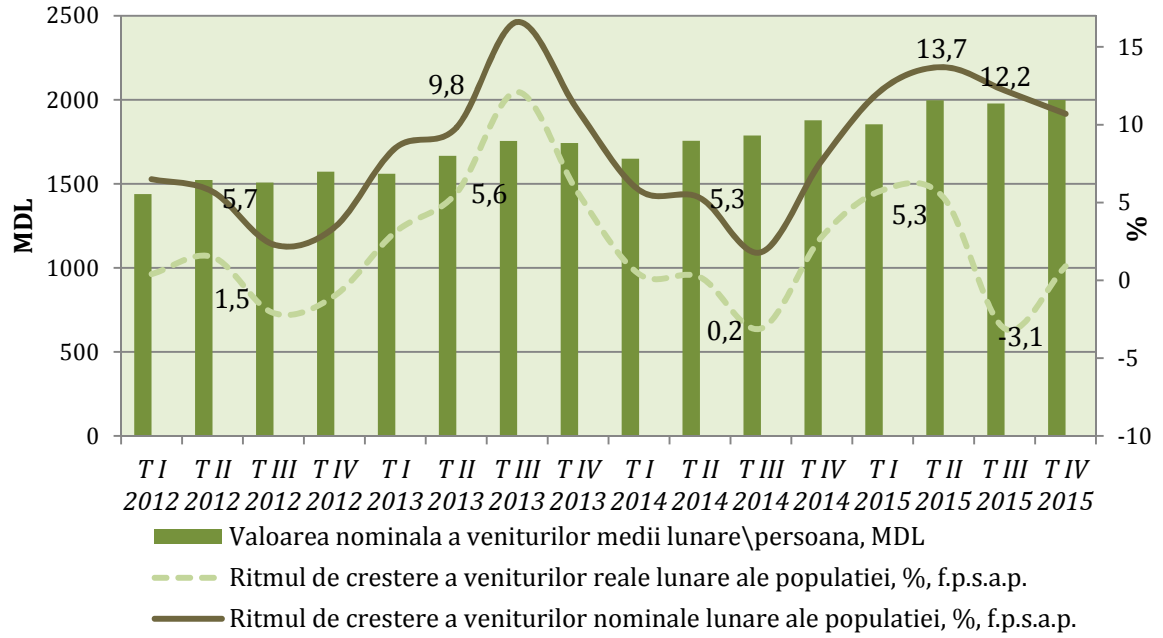

Figura 6.4. Evoluţia veniturilor disponibile ale populaţiei, valoarea nominală şi ritmuri de creştere, pe trimestre, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Cea mai importantă sursă de venit rămân salariile, care în anul 2015 au alcătuit 41,4% din structura veniturilor totale disponibile, deşi acest indicator s-a redus în comparaţie cu ultimii ani. Contribuţia salariilor în structura veniturilor a scăzut cu 0,2 p.p. faţă de anul trecut.

Prestaţiile sociale fiind a doua sursă de venit a moldovenilor, cu o contribuţie de peste 20,9%, care s-a majorat f.p.s.a.p. cu 0,7 p.p. Veniturile populaţiei obţinute din activităţi pe cont propriu alcătuiesc 15,9% din care 9,0% sunt din activităţi individuale agricole şi 6,9% din cele non-agricole. În schimb, s-au redus cu 0,2 p.p. transferurile băneşti din străinătate, care relevă o contribuţie tot mai mare la bugetul gospodăriilor, ponderea cărora a depăşit 17,4% în structura totală a veniturilor, ceea ce demonstrează că acest indicator rămâne a fi o sursă importantă pentru bugetul gospodăriilor. Putem menţiona că oamenii de la sate sunt dependenţi mai mult de transferurile băneşti, ponderea acestora fiind de 23,4% în veniturile totale, de două ori mai mare decât în cazul populaţiei urbane (11,8%).

În funcţie de mediul de reşedinţă, se menţine aceeaşi tendinţă: veniturile populaţiei din mediul urban sunt mai mari aproape cu 692,6 MDL comparativ cu veniturile populaţiei din mediul rural sau de 1,4 ori.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populaţiei în anul 2015 au constituit în medie pe o persoană 2048,5 MDL, fiind în creştere cu 12,8%, comparativ cu anul 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicele preţurilor de consum, populaţia a cheltuit în medie cu 2,8% mai mult f.p.s.a.p.

În perioada analizată, consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 42,1% (43,8% în 2014). Pentru întreţinerea locuinţei o persoană în medie a alocat 17,9% din cheltuielile totale de consum (-1,0 p.p. f.p.s.a.p), iar pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte – 11,2% (+ 0,6 p.p). Celelalte cheltuieli au fost direcţionate pentru sănătate (6,5% faţă de 5,6% în 2014), dotarea locuinţei (3,9% faţă de 3,5%), comunicaţii – 4,3% (nivelul anului precedent), transport (4,5% faţă de 4,4%), învăţământ – (0,6% faţă de 0,7%), etc.

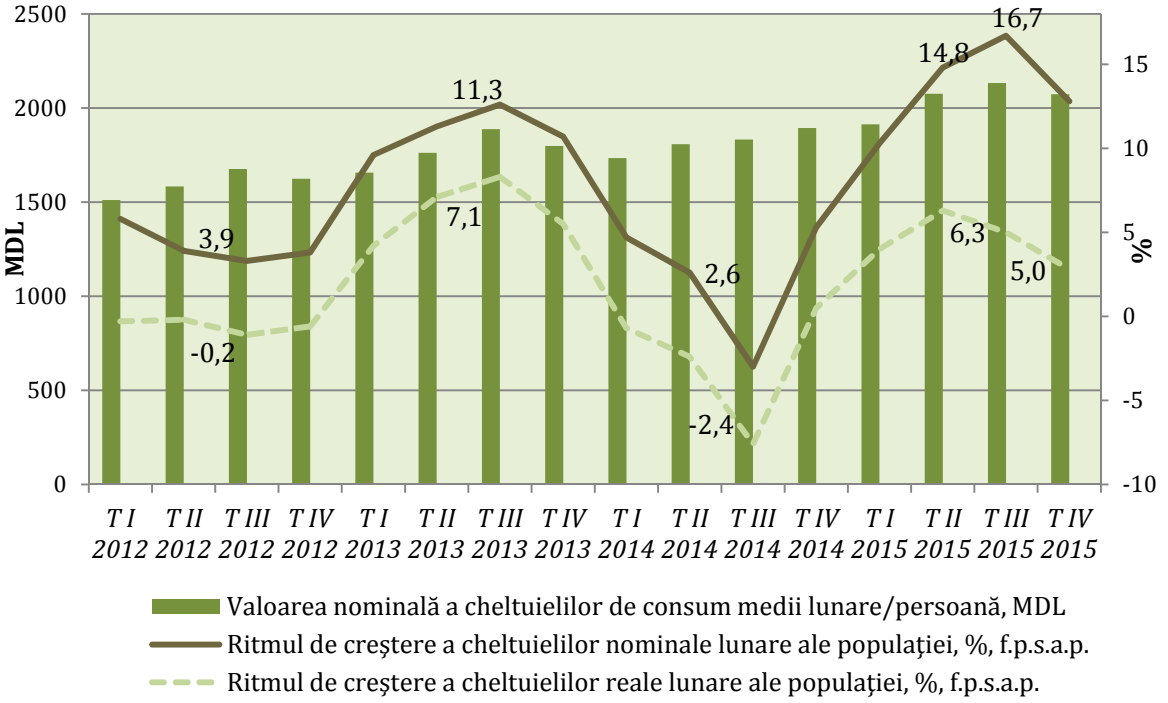

Figura 6.5. Evoluţia cheltuielilor de consum, valoarea nominală şi ritmuri de creştere, pe trimestre, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Pentru asigurarea consumului de produse alimentare, populaţia din mediul urban a alocat 39,6% din cheltuielile lunare de consum (42,1% în 2014), iar în mediul rural – 44,8%. Totodată, populaţia urbană a cheltuit mai mult pentru întreţinerea locuinţei (18,7% faţă de 17,0% în mediul rural), transport (5,0% faţă de 4,1%), servicii de comunicaţii (4,6% faţă de 4,0%), pentru hoteluri, cafenele şi restaurante (2,9% faţă de 0,5%), servicii de agrement (2,0% faţă de 0,7%). În termeni relativi, populaţia rurală a cheltuit mai mult pentru îmbrăcăminte, încălţăminte (12,0% faţă de 10,5% în mediul urban) şi dotarea locuinţei (4,3% faţă de 3,6%).

Protecţia socială a populaţiei. Conform datelor Casei Naţionale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflaţi la evidenţa organelor de protecţie socială la 01.01.2016 a constituit 679,9 mii persoane. Mărimea medie a pensiei lunare a constituit 1165,22 MDL.

***Dezvoltarea socială a regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru*[16]**

Piaţa forţei de muncă. La 01.01.2016 populaţia ocupată a constituit 98,7 mii pers., micşorându-se cu 3775 pers. sau cu 3,8% comparativ cu anul precedent. La sfârşitul anului 2015 oamenii care nu sunt angajaţi în nici o activitate, au constituit 3591 pers. şi comparativ cu anul precedent numărul lor s-a micşorat cu 30,4%. Din numărul total al cetăţenilor înregistraţi – 1839 pers. sau 51,2% sunt femei. În total, în anul 2015, prin intermediul Agenţiei Transnistrene pentru Ocuparea Forţei de Muncă au fost angajaţi 1651 pers. În această perioadă au fost efectuate consultări profesionale cu studenţii: consultaţii în grup – 208, care au însumat 3630 pers. şi consultaţii individuale – 541, care au cuprins 508 pers., cu populaţia adultă: consultaţii individuale – 7040, care au cuprins 6892 pers. Pentru prestaţiile de şomaj s-au cheltuit 14827,7 mii de ruble. Mărimea medie a *ajutorului de şomaj* în anul 2015 a constituit 446,0 ruble.

[16] *Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.*

Remunerarea muncii. În anul 2015, *salariul nominal mediu lunar* calculat la un lucrător, cu excepţia subiecţilor antreprenorialului mic, a constituit 3865 ruble sau 95,8% faţă de anul precedent (la cursul oficial de schimb al autorităţii monetare din partea stângă a Nistrului – 348 dolari SUA sau 95,9% faţă de anul 2014[17]).

În perioada analizată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- şi radio-comunicaţii" (9442 ruble sau 851 dolari SUA), „Bănci şi credite" (7894 ruble sau 711 dolari SUA), „Asigurări" (6074 ruble sau 547 dolari SUA), „Servicii de calcul şi informatică" (5039 ruble sau 454 dolari SUA), „Industria" (4976 ruble sau 448 dolari SUA), „Construcţii" (4525 ruble sau 408 dolari SUA), „Colectarea deşeurilor de metale feroase şi neferoase" (4523 ruble sau 407 dolari SUA), „Tranzacţii imobiliare" (4511 ruble sau 406 dolari SUA), „Edituri şi tipografii" (4456 ruble sau 401 dolari SUA), activităţi comerciale generale (4400 ruble sau 396 dolari SUA), „Gospodăria de locuinţe şi comunală" (4194 ruble sau 378 dolari SUA), „Organele de administrare" (4170 ruble sau 376 dolari SUA), „Transport" (4107 ruble sau 370 dolari SUA), „Comerţ şi alimentaţie publică" (3957 ruble sau 356 dolari SUA).

Totodată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Geologie şi meteorologie" (1962 ruble sau 177 dolari SUA), „Silvicultura" (1972 ruble sau 178 dolari SUA), „Asistenţă socială" (2087 ruble sau 188 dolari SUA), „Comunicaţii poştale" (2251 ruble sau 203 dolari SUA), „Cultură şi artă" (2390 ruble sau 215 dolari SUA), tipurile neproductive ale serviciilor de consum (2451 ruble sau 221 dolari SUA), „Sănătate" (2628 ruble sau 237 dolari SUA), „Organele de conducere ale oraşelor şi raioanelor" (2643 ruble sau 238 dolari SUA), „Învăţământ" (2649 ruble sau 239 dolari SUA), „Ştiinţă" (2955 ruble sau 266 dolari SUA), „Agricultură" (3102 ruble sau 279 dolari SUA), „Cultura fizică, agrement şi turism" (3253 ruble sau 293 dolari SUA), „Autorităţile judiciare, instituţiile juridice" (3387 ruble sau 305 dolari SUA).

În industrie, cel mai mare salariu mediu nominal lunar în anul 2015 a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: siderurgia – 558 dolari SUA sau 160,2% din salariul mediu pe economie; energia electrică – 539 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 54,7%; fabricarea de maşini şi prelucrarea metalelor – 447 dolari SUA sau cu 28,4% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria poligrafică – 432 dolari SUA. Cel mai mic salariu nominal mediu lunar, calculat pentru perioada analizată, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: industria de prelucrare a lemnului – 252 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu cu 27,6%; alte ramuri industriale – 272 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 22,0%; industria uşoară – 354 dolari SUA sau cu 1,7% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria chimică – 368 dolari SUA sau cu 5,7% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecţia socială a populaţiei. Numărul mediu al pensionarilor pentru anul 2015 îl constituie 125026 pers., ceea ce este mai puţin cu 11,5% comparativ cu anul precedent. Numărul mediu al pensionarilor pentru perioada octombrie-decembrie 2015 îl constituie 124789 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 120586 pers. şi pensie socială – 4204 pers. Mărimea medie a pensiilor stabilite pentru perioada dată a fost de 1333,82 ruble (pensia de muncă – 1358,40 ruble, socială – 628,91 ruble).

Minimul de existenţă. În anul 2015 mărimea *minimului de existenţă* a constituit în medie pentru o persoană 1295,18 ruble pe lună, ceea ce este cu 1,7% mai mic comparativ cu anul precedent.

[17] *Cursul oficial de schimb mediu al autorităţii monetare din partea stângă a Nistrului pe perioada ianuarie-decembrie 2015: 1 dolar SUA=11,1000 ruble; 1 MDL=0,5924 ruble (http://www.cbpmr.net/resource/svkv_narast_itog_11_01_15.pdf)*

Tabelul 6.3. Minimul de existenţă în Regiunea din partea stângă a Nistrului în anul 2015
(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populaţie	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbaţi	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
Ianuarie	1323,23	1447,33	1367,79	1109,72	1204,09	1457,84
Februarie	1334,68	1457,77	1380,40	1123,06	1214,24	1463,89
Martie	1315,74	1435,63	1362,54	1107,56	1197,40	1440,79
Aprilie	1307,05	1426,30	1353,24	1100,94	1186,18	1432,56
Mai	1314,00	1434,02	1360,76	1107,07	1189,51	1440,27
Iunie	1324,52	1445,51	1370,54	1114,84	1199,40	1458,99
Iulie	1285,99	1402,56	1331,91	1081,37	1169,56	1414,19
August	1256,00	1369,66	1304,28	1056,11	1140,13	1371,17
Septembrie	1263,81	1377,38	1311,96	1062,22	1150,64	1382,85
Octombrie	1272,32	1386,91	1319,21	1070,11	1159,91	1393,50
Noiembrie	1271,38	1385,46	1318,52	1069,92	1158,57	1391,45
Decembrie	1273,45	1387,25	1320,65	1071,59	1161,80	1394,84

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Infracţiuni. În anul 2015, organele de ocrotire a ordinii publice au înregistrat 11360 cereri şi rapoarte cu privire la crime sau cu 4,3% mai mult decât în anul 2014. Au fost înregistrate 4520 de crime, ceea ce este cu 1,7% mai puţin comparativ cu anul trecut. Din acestea au fost înregistrate: 34 – omoruri, 50 – vătămări intenţionate grave, 216 de crime ce ţin de traficul ilegal de arme, 83 de crime comise cu utilizarea armelor, muniţiilor şi explozivului, 534 – infracţiuni contra ordinii publice, 654 – infracţiuni legate de droguri, 151 – escrocherii, 1193 – furturi, 132 – jafuri, huliganisme – 104, cazuri de corupţie (mită) – 38, alte crime – 1109, etc. În rezultatul infracţiunilor efectuate au suferit 2530 pers., dintre care au decedat 55 pers. (2,2%), li s-au pricinuit grave vătămări ale sănătăţii 60 pers. (2,4%).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2016

(Varianta preliminara)

Perspectiva dezvoltării economiei mondiale în viziunea Fondului Monetar Internaţional

În anul 2015 activitatea economică mondială a continuat să fie scăzută. Creşterea economică în ţările în curs de dezvoltare şi a celor în tranziţie a fost în reducere al cincilea an consecutiv (deşi a constituit peste 70% din sporul mondial), atunci când în ţările cu nivel înalt de dezvoltare economică a continuat o creştere de restabilire nesemnificativă.

Creşterea economiei mondiale, care, conform estimărilor recente, a constituit 3,1% în anul 2015, se prognozează la nivelul de 3,4% în anul 2016. Înviorarea activităţii mondiale, conform prognozelor, va fi mai temperată, de cât se prevedea în lansarea din luna octombrie 2015 de către FMI a buletinului "Perspectivele dezvoltării economiei mondiale", mai ales în ţările în curs de dezvoltare şi a celor în tranziţie.

Provocările pentru perspectivele mondiale, totuşi se deplasează în direcţia încetinirii creşterii şi sunt legate de continuarea corectării în economia mondială: încetinirea în ansamblu a creşterii în ţările în tranziţie, diminuarea preţurilor la mărfurile bursiere şi înăsprirea treptată a condiţiilor monetar-creditare deosebit de blânde în SUA.

Ritmurile de creştere în ţările cu economiile puternic dezvoltate, conform prognozelor, se vor majora cu 0,2 puncte procentuale în anul 2016, până la 2,1%. În SUA activitatea în ansamblu rămâne a fi durabilă.

Economiile ţărilor Europene în tranziţie, conform prognozelor, vor creşte în ansamblu cu ritmuri stabile, deşi cu oarecare încetinire în anul 2016. Se aşteaptă, că Rusia, care continuă să se adapteze la condiţiile preţurilor joase la petrol şi a sancţiunilor impuse de ţările occidentale, se va afla în recesie şi în anul 2016. Alte ţări ale CSI sunt expuse la impactul recesiunii Rusiei şi a influenţei geopolitice, după cum, în unele cazuri, şi la unele dereglări structurale interne. Conform prognozei, creşterea în aceste ţări nu va fi semnificativă în 2016.

În viziunea FMI, organele de conducere a ţărilor în curs de dezvoltare şi a celor în tranziţie trebuie să promoveze insistent reforme structurale în scopul înlăturării constrângerilor în infrastructură, să sprijine formarea unui mediu de afaceri dinamic şi favorabil la inovaţii şi să fortifice capitalul uman. În faţa multora din aceste ţări de asemenea stau problemele majorării capacităţilor pieţelor interne de capital, a mobilizării mai efective a veniturilor bugetare şi a diversificării exportului prin reducerea ponderii mărfurilor de materie primă.

Evoluţia economiei Republicii Moldova în anul 2015

După alegerile parlamentare din noiembrie 2014 situaţia socio-economică a Republicii Moldova a început să degradeze considerabil, transformându-se treptat într-o mare dezamăgire şi revoltă a populaţiei provocată, în primul rând, de dezvăluirea faptului devalizării a trei bănci mari de o sumă colosală de bani, calificată în sursele mediatice ca "furtul secolului".

În anul următor (2015), starea socio-politică tensionată din ţară a împins pe plan secundar realizarea problemelor prioritare ce ţin de reformarea societăţii prin implementarea Acordul de Asociere cu UE. În vâltoarea bătăliilor politice au fost desemnate, iar apoi retrasă încrederea în mai multe guverne. Urmare a instabilităţii situaţiei socio-politice interne şi stopării reformelor a

fost pierderea relaţiilor cu instituţiile financiare internaţionale şi sistarea acordării ajutoarelor de către acestea.

În ţară, de rând cu stoparea reformelor structurale şi instituţionale, a sporit neîncrederea businessului faţă de autorităţi, s-a deteriorat simţitor activitatea de afaceri, au slăbit instituţiile de piaţă şi de drept. a continuat să degradeze sectorul de stat ineficient,

Funcţionalitatea statului, în ansamblu, a fost pusă sub semnul întrebării. Plus la toate s-au mai suprapus şi condiţiile climaterice nefavorabile pentru sectorul agrar. În rezultat, chiar de la începutul anului 2015, s-au făcut observate primele semnale a intrării în criză, care mai apoi s-au intensificat pe parcurs. Astfel, dacă după expirarea primului trimestru doar două poziţii (exportul şi importul) erau în reduceri faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent, apoi după prima jumătate a anului – 5 poziţii, după 9 luni – 7 poziţii şi, anul în ansamblu s-a încheiat cu un rezultat negativ pe toate poziţiile, cu excepţia producţiei industriale.

Prognoza referitor la evoluţia economiei naţionale în anul 2016

Evoluţia în declin continuu a indicatorilor macroeconomici din anul 2015, mai ales din a doua jumătate a anului, care s-a soldat cu o diminuare la finele anului a indicatorului generalizator – al PIB-ului cu 0,5%, cu certitudine va influenţa într-o anumită măsură şi evoluţia economică a anului 2016, în special, în prima jumătate a lui.

Tergiversarea reformelor, din cauza unor blocaje din motive politice din interior, stoparea ajutorului şi sprijinului partenerilor de dezvoltare au adus prejudicii grave statului, drept rezultat, economia a intrat într-o criză sistemică profundă cu perspective incerte. Astfel există precondiţii ca criza declanşată în anul 2015 să aibă repercusiuni nefaste pe o perioadă mai îndelungată de cât cea din anul 2009.

„Uniunea Europeană va continua să sprijine, inclusiv financiar, Republica Moldova numai după ce vor fi implementate reforme esenţiale". Aceste declaraţii aparţin Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe şi Politică de Securitate, vicepreşedintelui Comisiei Europene, Federica Mogherini, precum şi Comisarului European pentru Politica de Vecinătate şi Negocieri pentru Extindere, Johannes Hahn, după Reuniunea Consiliului de Asociere UE – RM care s-a desfăşurat la Bruxelles pe 14 martie 2016. De menţionat că, procesul de promovare a reformelor va fi îngreunat şi de eventualele evenimente socio-politice ale anului 2016 ca alegerea Preşedintelui ţării, dar şi, posibil, a alegerilor parlamentare anticipate.

În asemenea circumstanţe incerte părerile experţilor în domeniul economic sunt dispersate privitor la evoluţia economiei naţionale chiar şi pe o perioadă imediat următoare. Cel mai probabil, în anul 2016, după părerea mai multora, în cel mai bun caz, creşterea economică va oscila în jur la „zero" procente.

Luând în consideraţie atât viziunea experţilor, cât şi propria experienţă, cercetătorii ştiinţifici din INCE, în baza modelului macroeconometric, au efectuat calculări de prognoză a principalilor indicatori macroeconomici pentru anul 2016 rezultatele cărora se prezintă în tabelul 7.1.

Conform tabelului 7.1 varianta optimistă a prognozei pentru anul 2016 prevede o evoluţie mai pozitivă a majorităţii indicatorilor şi, în primul rând, al PIB-ului (+1,2%), pe când varianta pesimistă prevede o diminuare (-1,6%). Varianta optimistă prevede o îmbunătăţire substanţială a politicii monetare a Băncii Naţionale, care ar putea reduce inflaţia cu 3 puncte procentuale (p.p.) până la 6,7%, în varianta pesimistă reducerea inflaţiei se prevede a fi de doar 0,5 p.p. Devalorizarea leului, va fi mai mare în varianta pesimistă şi va constitui 21 lei/dolar, faţă de 20 lei/dolar în varianta optimistă.

Tabelul 7.1. Evoluţia indicatorilor macroeconomici principali ai Republicii Moldova în anii 2013-2015 şi prognoza pentru anul 2016

	Unitatea de măsură	2013	2014	2015	2016	
		De facto			Prognoza	
					varianta optimistă	varianta pesimistă
PIB nominal	mild. lei	100,5	112,05	121,85	131,6	130,9
Faţă de anul precedent în preţuri comparabile	%	109,4	104,8	99,5	101,2	98,4
Indicele preţului de consum mediu anual	%	104,6	105,1	109,7	106,7	109,2
Cursul mediu de schimb	lei/USD	12,59	14,04	18,81	20,0	21,0
Export de bunuri	mil.USD	2428	2340	1967	2105	1900
Faţă de anul precedent	%	112,3	96,3	84,1	107,0	96,6
Import de bunuri	mil.USD	5492	5317	3987	4255	3800
Faţă de anul precedent	%	105,4	96,8	75,0	106,7	95,3
Soldul balanţei comerciale	mil.USD	-3064	-2977	-2020	-2150	-1900
Producţia industrială în preţuri curente	mild.lei	39,0	43,5	46,0	48,4	46,2
Faţă de anul precedent în preţuri comparabile	%	108,6	107,3	100,6	101,5	97,0
Producţia agricolă în preţuri curente	mild.lei	23,8	27,1	26,8	30,8	31,5
Faţă de anul precedent în preţuri comparabile	%	139,1	108,6	86,2	109,1	107,5
Investiţii în active materiale pe termen lung	mild.lei	19,13	20,8	20,8	23,6	22,8
Faţă de anul precedent în preţuri comparabile	%	101,5	102,3	91,2	103,5	100,4
Salariul nominal mediu lunar	lei	3765	4172	4611	5040	4900
Faţă de anul precedent						
nominal	%	108,3	110,8	110,5	109,3	106,3
real	%	103,5	105,4	99,3	102,4	97,3
Fondul de remunerare a muncii	mild.lei	42,9	45,2	52,9	56,5	54,6
Forţa de muncă (populaţia economic activă)	mii pers.	1236	1232	1218	1208	1204
Numărul angajaţilor în economia naţională	mii pers.	1172,8	1184,9	1158,7	1150	1142
Rata şomajului	%	5,1	3,9	5,0	4,2	4,9
Transferuri de peste hotare a mijloacelor băneşti	mil. dol.	1609	1613	1130	1100	1050

Sursa: Elaborat de autor.

După o prăbuşire a comerţului exterior în anul precedent, varianta optimistă prevede o majorare de 7% la export şi 6,7% la import. Varianta pesimistă prevede o reducere în continuu la ambii indicatori (-3,4% la export şi -4,7% la import). Indicatorii prognozaţi pentru anul 2016 a comerţului exterior sunt mult sub nivelul atins în anii 2013 şi 2014.

Producţia agricolă, în ambele variante, se prevede în creştere cu ritmuri majore în comparaţie cu anul precedent, nefavorabil pentru sectorul agrar, deşi în varianta pesimistă (+7,5%) creşterea va fi mai mică de cât în cea optimistă (+9,1%).

Producţia industrială, conform variantei optimiste, va fi superioară (+1,5%) celei din anul trecut, iar conform variantei pesimiste se prevede o reducere cu 3%. Din lipsa de materie primă agricolă din anul precedent, care serveşte baza industriei prelucrătoare, producţia industrială nu este în stare să avanseze cu ritmuri mai mari de cât cele prevăzute în varianta optimistă, ba chiar poate să retrogradeze, conform variantei pesimiste.

Investiţiile în active materiale pe termen lung, după ce s-au redus esenţial în anul precedent faţă de anul 2014, se prevăd să înregistreze o uşoară creştere în ambele variante – cu 3,5% în varianta optimistă şi cu 0,4% – în cea pesimistă. Această creştere va fi asigurată în rezultatul acţiunilor care vor fi întreprinse în vederea îmbunătăţirii climatului investiţional.

Salariul real mediu lunar al unui lucrător din economia naţională, conform variantei optimiste va fi în creştere cu 2,4% faţă de anul precedent, pe când în varianta pesimistă se prevede o reducere a salariilor reale cu 2,7%. Transferurile de peste hotare a mijloacelor băneşti (remiterile) în ambele variante se prevăd în continuă reducere (cu 30 mil. dolari în varianta optimistă şi cu 80 mil. dolari în varianta pesimistă).

Vor fi în scădere indicatorii ce caracterizează situaţia pe piaţa muncii, însă aceste reduceri nu vor fi atât de semnificative. Numărul şomerilor va constitui 4,2 mii persoane (varianta optimistă) şi 4,9 mii persoane (varianta pesimistă) faţă de 5 mii în anul 2015 Numărul angajaţilor în economia naţională în ambele variante va fi puţin sub nivelul anului precedent.

O eventuală evoluţie trimestrială a PIB pe parcursul anului 2016 se prezintă în figura de mai jos.

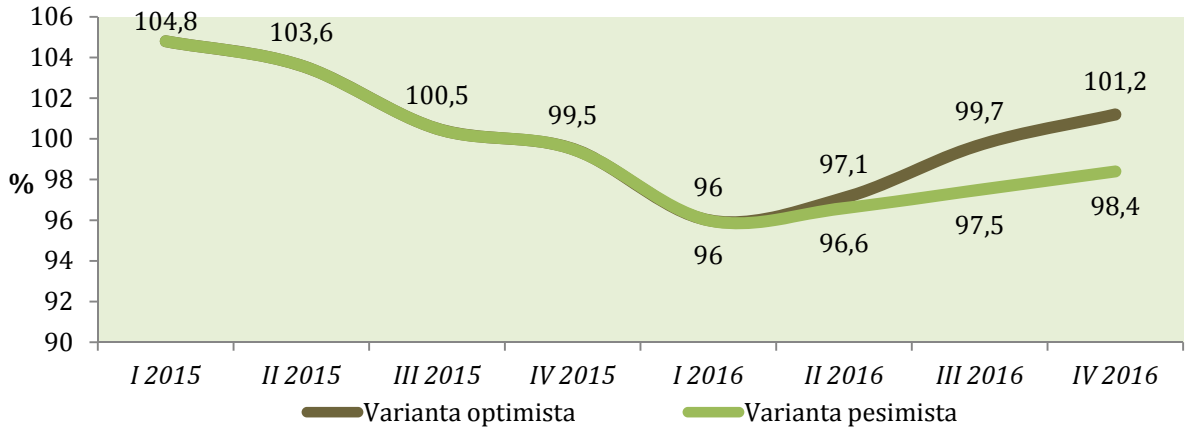

Figura 7.1. Evoluţia cumulativă a produsului intern brut pe parcursul anului 2016

Sursa: Elaborată în baza datelor BNS plus calculele autorului.

Parametrii indicatorilor macroeconomici prevăzuţi pentru anul 2016 pornesc de la realitatea momentului descrisă mai sus. Odată cu revenirea stabilităţii socio-politice în ţară şi crearea premiselor de creştere economică cu ritmuri mai accelerate, parametrii stipulaţi în prezenta prognoză ar putea fi revizuiţi.

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB														
Perioada	PIB		VAB		Agricultura		Industria		Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs	
	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p..	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p..
2011	82348,7	106,8	68390	106,3	10095	105,2	11518	110,2	2720	101,9	45831	101,3	13959	109,6
2012	88227,8	99,3	73686	99	9896	79,9	12314	100,8	3041	101,8	50178	103,2	14542	100,8
2013	100510,5	109,4	83719	110,2	12383	146,6	14328	107,6	3373	105,3	55346	103,9	16791	105,1
2014	111757,4	104,6	94228,3	105,2	14111,8	108,2	16246,8	107,2	3964,8	110,6	62112,3	103,8	17529,1	101,5
2015	121850,9	99,5	103160,8	99,6	14267,8	86,6	14919,3	103,4	4359,7	100,6	69441,4	102,8	18690,1	99,2
Trimestrul I 2013	19672,7	103,5	16201,0	102,9	824,8	102,3	2960,0	102,2	522,5	110,5	12283,7	102,5	3471,8	106,6
Trimestrul II 2013	23703,3	106,1	19649,0	105,9	2064,3	103,8	2961,7	113,4	1182,5	100,8	13388,1	104,6	4054,4	106,7
Trimestrul III 2013	29936,4	112,9	25436,1	114,2	5847,4	159,8	3836,0	107,5	1128,7	102,2	15117,7	104,3	4500,3	105,6
Trimestrul IV 2013	26566,7	111,2	21792,1	112,5	3430,7	152,2	3633,8	107,4	600,4	116,0	14610,8	104,5	4774,6	105,2
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	17917,5	104,4	977,2	110,2	3373,0	105,7	597,9	108,9	13497,8	103,8	3581,7	100,7
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	21985,9	104,9	2354	108,7	3959,1	103,9	1403,4	110,5	14823,9	104,4	4295	101,1
Trimestrul III 2014	34115	105,8	29372,9	106,2	6931,1	108,4	4420,0	106,1	1271,1	113,7	17293,1	104,8	4742	103,4
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	24951,9	104,9	3849,6	107,3	4495,0	112,7	692,4	106,7	16497,5	102,2	4910,4	100,7
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	20473,7	105,2	914,7	104,4	4001,4	107,9	708,6	106,2	15763,5	105,2	3949,4	103,1
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	23958,3	102,7	2064,6	102,7	4569,5	104,6	1521,4	101,1	16755,0	103,5	4568,5	101,5
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	30723,9	96,1	6484,8	82,6	4846,8	102,5	1393,5	98,2	19030,7	101,2	5165,7	97,6
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	28004,8	96,9	4803,7	81,7	4010,9	98,1	736,2	98,9	19002,6	106,2	5006,5	95,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

UTILIZĂRI PIB										
Perioada	PIB		Consum final		Formarea brută de capital fix		Variația stocurilor		Export net	
	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.
2011	82348,7	106,8	96090,5	107,3	19178,8	113	725,2	x	-33645,8	x
2012	88227,8	99,3	103062,6	100,9	20864,1	101,8	-3,2	x	-35695,7	x
2013	100510	109,4	113169	105,2	23062	103,8	1721	x	-37442	x
2014	111757,4	104,6	123357,5	102,4	27608,2	110,1	1447,4	x	-40655,8	x
2015	121850,9	99,5	131230,0	98,1	29492,3	98,8	-1952,2	x	-36919,2	x
Trimestrul I 2013	19672,7	103,5	23400,8	102,6	4219,7	106,6	-85,3	x	-7862,5	x
Trimestrul II 2013	23703,3	106,1	27408,2	106,2	5576,7	103,0	627,7	x	-9909,3	x
Trimestrul III 2013	29936,4	112,9	32009,0	107,4	6667,3	101,2	716,9	x	-9456,7	x
Trimestrul IV 2013	26566,7	111,2	30485,2	104,2	6103,1	103,6	478,2	x	-10499,9	x
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	24926,1	100,5	4993,3	108,6	-238	x	-8182,2	x
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	29542,5	101,4	6683,6	107,6	-109,3	x	-9835,9	x
Trimestrul III 2014	34115	105,8	35387,1	103,3	8173,6	111,5	973,4	x	-10419,1	x
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	33501,8	103,9	7757,7	112,1	821,4	x	-12218,6	x
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	27244,8	100,3	5972,5	107,8	-73,9	x	-8720,3	x
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	31504,5	100,1	7053,9	98,5	-865,8	x	-9165,7	x
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	36492,0	95,4	8534,7	95,2	594,4	x	-9731,5	x
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	35988,8	97,6	7931,1	97,1	-1606,9	x	-9301,7	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PREȚURILE DE CONSUM				
Perioada	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
Trimestrul I 2013	4,4	5,9	4	3,1
Trimestrul II 2013	5,2	8,4	4,1	2,6
Trimestrul III 2013	4,0	5,0	4,5	2,1
Trimestrul IV 2013	4,9	7,1	4,5	2,6
Trimestrul I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7
Trimestrul II 2014	5,2	6,9	5,2	2,6
Trimestrul III 2014	5,1	6,1	5,6	2,6
Trimestrul IV 2014	4,8	5,1	6,3	1,9
Trimestrul I 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
Trimestru II 2015	8,0	8,7	11,1	2,6
Trimestru III 2015	11,1	10,7	12,8	8,6
Trimestrul IV 2015	13,4	14,1	13,8	11,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2014	5,1	7,3	4,6	2,7
Februarie 2014	5,4	7,9	4,9	2,8
Martie 2014	5,7	8,5	5,0	2,7
Aprilie 2014	5,8	8,7	5,2	2,5
Mai 2014	4,7	5,7	5,1	2,6
Iunie 2014	5,0	6,4	5,3	2,7
Iulie 2014	5,3	7,1	5,2	2,8
August 2014	5,1	6,6	5,4	2,5
Septembrie 2014	4,8	4,7	6,3	2,6
Octombrie 2014	4,8	4,8	6,2	2,6
Noiembrie 2014	4,8	5,5	6,2	1,6
Decembrie 2014	4,7	5,1	6,5	1,6
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6
Mai 2015	8,1	9	11	2,6
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3
August 2015	12,2	10,9	13,4	11,3
Septembrie 2015	12,6	12,6	12,9	11,4
Octombrie 2015	13,2	13,5	13,5	11,7
Noiembrie 2015	13,5	14,5	13,8	11,3
Decembrie 2015	13,6	14,3	14,1	11,3
Ianuarie 2016	13,4	14,6	13,3	11,3
Februarie 2016	10,3	11,8	8,8	10,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
Perioada	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10
2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10	17,7
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	18,8
Trimestrul I 2013	2,6	4,7	2,6	2,0	10,6	10,4
Trimestrul II 2013	3,2	1,7	3,6	0,7	8,0	2,7
Trimestrul III 2013	3,4	1,2	4,1	-1,6	7,8	-26,4
Trimestrul IV 2013	3,7	-0,2	4,6	-2,4	8,1	-28,9
Trimestrul I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2
Trimestrul II 2014	6,7	4,9	7,9	-2,5	7,4	-0,5
Trimestrul III 2014	6,4	5,1	7,4	-0,8	8,2	2,6
Trimestrul IV 2014	4,2	4,2	4,7	0	8,3	8,6
Trimestrul I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0
Trimestru II 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8
Trimestru III 2015	6,1	3,5	6,5	3,4	8,3	27,6
Trimestrul IV 2015	8,9	4,6	9,2	6,8	8,2	33,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 in statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 in CAEM, rev.2 in retrospectivă.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE				
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2014	4,6	-1,3	5,6	-2,5
Februarie 2014	4,9	2,2	5,8	-2,5
Martie 2014	5,2	3,0	6,2	-2,5
Aprilie 2014	5,7	3,1	6,8	-2,5
Mai 2014	6,6	4,0	7,9	-2,5
Iunie 2014	7,8	7,5	9,1	-2,5
Iulie 2014	7,7	5,3	9,1	-2,4
August 2014	6,2	5,3	7,0	0,1
Septembrie 2014	5,3	4,7	6,0	0
Octombrie 2014	4,3	4,5	4,9	0
Noiembrie 2014	4,3	3,8	4,9	0
Decembrie 2014	4,0	4,4	4,4	0,1
Ianuarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8
Februarie 2015	6,2	5,1	7	0,6
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3
Mai 2015	4,5	4,7	5	0,3
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3
August 2015	7,4	3,4	7,2	9,8
Septembrie 2015	7,2	3,7	8,2	0,2
Octombrie 2015	8,2	3,9	9,3	0,2
Noiembrie 2015	9,3	4,6	9,4	9,8
Decembrie 2015	9,1	5,3	9,0	10,5
Ianuarie 2016	8,2	4,2	8,1	9,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
Perioada	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creştere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-9	-4,5
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	0,7	-6,5
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	0,9	4,3
2014	14,0	18,6	11,1	11,4	7,8	6,6
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	22,3	2,2
Trimestrul I 2013	12,2	16,1	2,9	3,7	0,2	1,4
Trimestrul II 2013	12,4	16,4	3,9	5,7	0,2	2,2
Trimestrul III 2013	12,8	16,9	2,8	8,9	-0,6	7,6
Trimestrul IV 2013	13,0	17,7	6,1	11,3	2,1	8,5
Trimestrul I 2014	13,4	18,3	9,8	13,9	5,4	10,1
Trimestrul II 2014	13,7	18,8	10,4	16,0	7,1	12,1
Trimestrul III 2014	14,1	18,7	10,0	10,3	7,5	5,2
Trimestrul IV 2014	15,0	18,8	15,4	6,0	11,1	1,2
Trimestrul I 2015	18,0	20,4	34,7	10,9	25,7	4,2
Trimestru II 2015	18,1	20,1	32,6	6,9	21,7	-1,1
Trimestru III 2015	19,4	21,6	38,1	15,8	22,0	3,3
Trimestrul IV 2015	19,9	21,8	32,5	16,2	16,7	1,7

Sursa:Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
Perioada	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creştere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
Ianuarie 2014	13,2	18,0	8,8	11,8	4,4	8,2
Februarie 2014	13,5	18,4	11,6	13,6	6,7	9,8
Martie 2014	13,5	18,7	9,6	17,1	5,2	12,4
Aprilie 2014	13,4	18,6	8,5	15,8	4,8	11,1
Mai 2014	13,7	18,8	10,7	17,1	7,9	13,7
Iunie 2014	13,9	18,9	11,8	15,4	8,6	11,6
Iulie 2014	14,0	19,0	10,4	14,6	6,8	9,1
August 2014	13,8	18,4	11,8	8,6	8,0	3,6
Septembrie 2014	14,3	18,5	11,3	7,7	7,7	3,0
Octombrie 2014	14,7	18,6	12,5	4,7	8,9	0,1
Noiembrie 2014	15,0	18,7	15,3	6,7	11,1	1,9
Decembrie 2014	15,4	19,0	18,3	6,6	13,3	1,5
Ianuarie 2015	16,6	19,4	25,8	8,0	19,5	2,7
Februarie 2015	18,8	21,4	39,5	16,3	30,1	8,9
Martie 2015	18,6	20,3	38,0	8,3	27,6	1,1
Aprilie 2015	18,0	19,4	34,4	4,4	23,2	-3,0
Mai 2015	18,0	20,0	31,3	6,5	20,4	-1,3
Iunie 2015	18,4	20,7	32,4	9,4	21,4	1,0
Iulie 2015	19,0	20,9	35,4	9,9	23,9	1,4
August 2015	19,0	21,2	37,4	15,0	21,7	2,6
Septembrie 2015	19,6	22,1	36,9	19,4	20,4	5,9
Octombrie 2015	19,9	22,4	35,7	20,4	19,1	7,5
Noiembrie 2015	20,0	21,5	33,8	15,2	17,6	3,2
Decembrie 2015	19,8	21,5	28,3	13,0	13,3	2,6
Ianuarie 2016	20,3	22,1	22,2	13,7		
Februarie 2016	20,1	22,3	6,7	4,2		

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

POLITICA MONETARĂ					
Perioada	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	17154,0
2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	20531,1
2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	26077,7
2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2	29689,1
Ianuarie 2014	16900,7	26179,4	44349,8	62300,0	25262,1
Februarie 2014	16715,9	26279,5	44360,4	62555,9	24766,2
Martie 2014	16656,2	26522,4	44408,9	62328,5	25097,0
Aprilie 2014	17027,5	26398,7	44252,4	62481,4	25878,9
Mai 2014	17301,2	26942,1	44776,8	63316,9	25551,3
Iunie 2014	17610,6	27362,9	45067,5	64455,1	26095,6
Iulie 2014	18137,3	27770,8	45364,3	64806,2	27037,5
August 2014	17988,8	27373,9	44996,6	64675,8	26616,9
Septembrie 2014	17531,3	27185,7	44727,1	65213,2	25811,5
Octombrie 2014	17600,5	27645,8	45040,5	65882,8	29191,7
Noiembrie 2014	17452,0	26613,4	43885,6	65504,6	26109,1
Decembrie 2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
Ianuarie 2015	16635,9	25264,0	41613,5	67516,2	25356,4
Februarie 2015	15810,9	23824,9	39171,2	66586,6	25873,4
Martie 2015	15420,3	23530,3	38927,0	64613,0	24622,1
Aprilie 2015	15410,9	23914,7	39276,3	64856,6	24728,4
Mai 2015	15676,8	24280,0	39650,9	64804,8	25735,8
Iunie 2015	16136,7	24615,4	39983,3	65894,8	26569,1
Iulie 2015	16369,1	24681,3	39911,8	65517,4	27480,4
August 2015	16992,3	25123,3	40189,7	65531,4	28718,4
Septembrie 2015	16588,9	24301,7	39410,5	65718,6	29860,8
Octombrie 2015	16193,4	23415,6	38653,8	64496,3	29403,4
Noiembrie 2015	15536,6	22885,8	38384,2	63403,3	29269,4
Decembrie 2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2	29689,1
Ianuarie 2016	15060,2	22904,9	38820,1	64639,1	28712,8

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

POLITICA MONETARĂ							
Perioada	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL,%
Ianuarie 2014	3,5	3034,0	6,5	48,0	0,5	221,0	14
Februarie 2014	3,5	3129,6	6,5	21,2	0,5	65,4	14
Martie 2014	3,5	2403,4	6,5	76,7	0,5	153,4	14
Aprilie 2014	3,5	2052,9	6,5	22,7	0,5	351,6	14
Mai 2014	3,5	2009,6	6,5	24,0	0,5	324,7	14
Iunie 2014	3,5	1725,8	6,5	52,2	0,5	215,7	14
Iulie 2014	3,5	928,9	6,5	173,8	0,5	112,7	14
August 2014	3,5	689,4	6,5	75,2	0,5	125,0	14
Septembrie 2014	3,5	984,4	6,5	161,1	0,5	160,6	14
Octombrie 2014	3,5	1022,6	6,5	87,6	0,5	91,3	14
Noiembrie 2014	3,5	733,5	6,5	53,1	0,5	120,4	14
Decembrie 2014	3,5/4,5	886,3	6,5/7,5/9,5	87,7	0,5/1,5/3,5	784,6	14
Ianuarie 2015	6,5	763,4	9,5/11,5	11,1	3,5/5,5	988,3	14
Februarie 2015	8,5/13,5	333,1	11,5/16,5	123,4	5,5/10,5	495,8	16
Martie 2015	13,5	25,4	16,5	11,2	10,5	545,0	18
Aprilie 2015	13,5	309,6	16,5	3,3	10,5	622,1	18
Mai 2015	13,5	1169,7	16,5	-	10,5/11,5	692,4	18
Iunie 2015	14,5/15,5	1539,8	17,5/18,5	-	11,5/12,5	617,9	20
Iulie 2015	15,5/17,5	1335,9	18,5/20,5	-	12,5/14,5	545,1	22
August 2015	17,5/19,5	978,5	20,5/22,5	-	14,5/16,5	507	26
Septembrie 2015	19,5	479,4	22,5	5	16,5	510,7	32
Octombrie 2015	19,5	410,2	22,5	7,7	16,5	346,5	35
Noiembrie 2015	19,5	790,9	22,5	-	16,5	437,3	35
Decembrie 2015	**19,5**	**1200,4**	**22,5**	**4,6**	**16,5**	**428,6**	**35**
Ianuarie 2016	19,5	1195,2	22,5	16,0	16,5	474,1	35

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

FINANȚE PUBLICE						
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2011	**30150,5**	9	**32117**	1	1958,5	**31**
2012	**33526,1**	11	**35364**	10	1837,9	**31**
2013	**36908,5**	10	**38673,1**	9	1764,6	**37**
2014	**42446,8**	0,15	**44393,1**	15	1946,7	**32**
2015	**43660,7**	2,86	**46393,9**	4,51	2733,2	**35,8**
Trimestrul I 2013	**7521,8**	14	**7598,5**	3	76,7	
Trimestrul II 2013	**9196,3**	5	**9569,9**	8	578,1	
Trimestrul III 2013	**9090,1**	6	**9263**	9	642,5	
Trimestrul IV 2013	**11099,6**	16	**12221,7**	15	1764,6	
Trimestrul I 2014	**8413,2**	0,12	**8483,2**	12	70	
Trimestrul II 2014	**18847**	0,13	**19312**	13	465	
Trimestrul III 2014	**30454**	0,18	**30533,6**	15	260,5	
Trimestrul IV 2014	**42446,8**	0,15	**44393,1**	15	1946,7	
Trimestrul I 2015	**10173,8**	20,93	**9830,5**	15,88	343,3	
Trimestru II 2015	**20790,5**	10,31	**21463,9**	11,14	673,6	
Trimestru III 2015	**31822,5**	4,49	**32687,1**	7,05	864,6	
Trimestrul IV 2015	**43660,7**	2,86	**46393,9**	4,51	2733,2	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

FINANȚE PUBLICE								
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Datoria de stat, mil. MDL	Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL
Ianuarie 2014	**2359,7**	0,08	**2395,3**	9	35,6	**24200,8**	6899,3	17301,5
Februarie 2014	**5018,3**	0,11	**5353,9**	12	274,6	**24701,0**	7028,7	17672,2
Martie 2014	**8413,2**	0,12	**8483,2**	12	70	**24456,0**	7006,7	17449,3
Aprilie 2014	**11796,9**	0,10	**11888,6**	10	91,7	**25061,1**	7079,3	17981,8
Mai 2014	**14768,6**	0,10	**14768,6**	11	542,4	**25588,1**	7142,1	18446
Iunie 2014	**18847**	0,13	**19312**	13	465	**25899,7**	7166,0	18733,7
Iulie 2014	**22170,2**	0,11	**22687,2**	11	517	**25409,0**	6905,9	18503,1
August 2014	**26944,5**	0,19	**26615,5**	14	329	**25361,4**	6916,0	18445,4
Septembrie 2014	**30454**	0,18	**30533,6**	15	260,5	**25982,2**	7025,4	18956,8
Octombrie 2014	**34238,3**	0,16	**34818,3**	17	580	**26367,2**	7162,4	19204,8
Noiembrie 2014	**37681,9**	0,15	**38762,7**	17	1080,8	**26564,0**	7183,5	19380,5
Decembrie 2014	**42446,8**	0,15	**44393,1**	15	1946,7	**27470,6**	7075,4	20395,3
Ianuarie 2015	**2620,3**	11,04	**2853,1**	19,11	232,8	**30105,0**	7239,8	22865,3
Februarie 2015	**5449,0**	8,58	**6323,4**	18,11	874,4	**31168,6**	6988,5	24180,1
Martie 2015	**10173,8**	20,93	**9830,5**	15,88	343,3	**29901,3**	6829.6	23071.7
Aprilie 2015	**13550,4**	14,86	**13738,3**	15,56	187,9	**29883,2**	6788,6	23094,6
Mai 2015	**16693,2**	13,03	**17252,8**	16,82	559,6	**29926,3**	6937,7	22988,6
Iunie 2015	**20790,5**	10,31	**21463,9**	11,14	673,6	**31225,7**	7090,7	24135,0
Iulie 2015	**24634,1**	11,11	**25583,4**	12,77	949,3	**31259,9**	7168,2	24091,7
August 2015	**28020,7**	3,99	**29181,6**	9,64	1160,9	**32951,4**	7224,8	25726,5
Septembrie 2015	**31822,5**	4,49	**32687,1**	7,05	864,6	**33554,1**	6714,2	26824,7
Octombrie 2015	**35468,3**	3,59	**36499,4**	4,83	1031,1	**32947,2**	6400,3	26546,9
Noiembrie 2015	**39214,3**	4,07	**40567,1**	4,65	1352,8	**32714,7**	6432,5	26282,2
Decembrie 2015	**43660,7**	2,86	**46393,9**	4,51	2733,2	**33508,8**	7225,4	26283,4

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

SECTORUL BANCAR																
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfîrșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL(sold la sfîrșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfîrșit de perioadă) volumul pe an	Total Depozite mil.MDL(sold la sfîrșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99
2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
Trimestrul I 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77	8,03
Trimestrul II 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03	7,59
Trimestrul III 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79	7,07
Trimestrul IV 2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	33,2	46,1	1,0	6,9	0,7	34,4	5,91	4,60	12,29	7,83
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Trimestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78
Trimestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Trimestru II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Trimestru III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44	6,70
Trimestrul IV 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL BANCAR																
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile şi profitabilitatea, %		Rata lichidităţii, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfîrşit de perioadă)	Total Obligaţiuni, mil. MDL(sold la sfîrşit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfîrşit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfîrşit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă naţională	în monedă străină	în monedă naţională	în monedă străină
Ianuarie 2014	77327,9	65795,0	42295,3	55704,6	57,5	28,5	46,1	1,0	6,8	0,7	34,3	5,91	4,60	12,29	7,83
Februarie 2014	77824,4	66163,2	42676,2	53063,2	61,3	29,0	45,0	1,2	8,4	0,7	34,2	5,84	4,61	11,96	8,39
Martie 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Aprilie 2014	78629,6	66555,9	43344,2	53878,5	60,4	29,1	46,5	1,2	8,3	0,7	34,0	4,94	4,34	11,49	7,41
Mai 2014	79433,2	67328,9	43968,1	54669,9	60,3	28,8	47,0	1,3	9,1	0,7	34,0	5,00	4,46	11,20	7,84
Iunie 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78
Iulie 2014	80078,6	67894,8	45612,0	55669,8	60,3	28,6	49,4	1,1	7,8	0,7	33,7	6,30	3,64	10,53	7,83
August 2014	80154,0	67852,1	46170,4	56582,3	59,4	28,5	50,9	1,2	8,3	0,7	33,5	6,45	4,16	10,66	7,84
Septembrie 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Octombrie 2014	83345,4	70806,7	47981,3	59172,3	57,8	29,3	52,6	1,3	8,8	0,7	34,8	5,49	3,94	10,80	7,93
Noiembrie 2014	97305,7	84612,4	40654,2	66404,5	51,6	27,9	50,6	1,3	9,4	0,6	22,3	5,67	4,40	9,81	8,18
Decembrie 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Ianuarie 2015	102707,6	90163,6	42139,9	68823,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60	7,49
Februarie 2015	102170,8	89465,8	42831,8	69410,5	52,1	25,7	58,1	1,9	15,9	1,5	10,5	8,88	3,37	11,94	7,35
Martie 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Aprilie 2015	98700,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,66	7,14
Mai 2015	99645,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85	7,24
Iunie 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Iulie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,5	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37	6,85
August 2015	102187,4	88919,2	43199,3	65708,8	52,9	23,6	56,3	1,41	11,33	1,58	14,08	13,25	2,15	14,54	6,82
Septembrie 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,3	2,64	16,07	0,73	38,83	13,80	2,08	15,44	6,70
Octombrie 2015	69254.1	57389.9	39358.7	50120.1	69.0	30.3	54.9	1,82	14,41	0,73	39,73	14,02	2,31	15,75	7,05
Noiembrie 2015	68862.2	56884.1	38731.9	49505.2	69.7	29.8	53.5	1,83	14,17	0,72	40,23	14,35	2,06	15,67	6,55
Decembrie 2015	69095.5	57330.1	38187.6	50201.4	69.7	29.9	52.4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
Ianuarie 2016	70351,8	58468,9	38165,3	51314,1	70,4	29,2	53,5	2,54	15,55	0,69	42,59	15,33	2,20	16,08	6,45

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI REMITENȚE								
Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Influxul net de ISD, mil. USD	Compensare pentru muncă	Transferuri personale	Alte transferuri	Influxul de remiteri, mil. USD
2011	143,9	86,7	57,6	288,2	907,7	905,4	-	1813,1
2012	144,6	-11,0	61,5	195,1	1010,0	976,5	18,1	2004,6
2013	160,3	19,2	63,2	242,7	1118,1	1073,6	16,9	2208,6
2014	165,5	33,1	1,9	207.4	1068,2	1015,4	17,8	2101,4
2015	73,9	159,6	-	-	799,5	753,88	7,7	
Trimestrul I 2013	49,1	14,5	1,9	65,5	214,5	221,4	3,3	439,2
Trimestrul II 2013	22,7	20,4	25,3	68,4	284,1	254,6	3,1	541,8
Trimestrul III 2013	34,9	9,0	13,5	57,4	311,7	295,2	4,2	611,1
Trimestrul IV 2013	53,6	-24,7	22,6	51,5	307,8	302,4	6,3	616,5
Trimestrul I 2014	37,2	13,9	-21,4	29,8	214,7	215,7	2,7	433,1
Trimestrul II 2014	71,4	8,0	-19,4	60,1	295,9	271,6	4,5	571,9
Trimestrul III 2014	15,7	39,6	17,8	73,1	309,3	298,8	6,7	614,8
Trimestrul IV 2014	41,2	-28,5	24,9	37,6	248,4	229,4	3,9	481,7
Trimestrul I 2015	20,5	41,9	13,1	75,5	174,7	168,1	1,6	342,8
Trimestrul II 2015	17,4	82,2	4,6	104,1	211,2	200,6	2,4	411,7
Trimestrul III 2015	13,9	15,0	-18,0	10,9	207,3	192,0	2,3	399,3
Trimestrul IV 2015	18,5	20,5	-	-	191,7	191,3	1,4	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR									
Sursa	Comerțul exterior total, mil. USD	*Bunuri*	*Servicii*	Export	*Bunuri*	*Servicii*	Import	*Bunuri*	*Servicii*
2000	**1613,2**	1247,1	366,2	**641,4**	476,8	164,6	**971,9**	770,3	201,6
2001	**1824,0**	1444,3	379,7	**735,5**	564,6	170,9	**1088,5**	879,7	208,8
2002	**2170,8**	1697,2	473,6	**876,4**	659,7	216,7	**1294,5**	1037,5	257,0
2003	**2777,4**	2233,2	544,2	**1055,0**	805,1	249,9	**1722,4**	1428,1	294,3
2004	**3427,4**	2742,3	685,1	**1326,2**	994,1	332,1	**2101,3**	1748,2	353,1
2005	**4219,3**	3400,7	818,6	**1503,5**	1104,6	398,9	**2715,8**	2296,1	419,7
2006	**4659,1**	3704,3	954,7	**1527,9**	1060,8	467,1	**3131,2**	2643,5	487,6
2007	**6323,3**	5044,8	1278,5	**2001,8**	1373,3	628,4	**4321,5**	3671,4	650,1
2008	**8198,8**	6517,8	1681,0	**2489,8**	1645,9	843,9	**5709,0**	4871,9	837,1
2009	**5988,6**	4602,7	1386,0	**2000,0**	1326,9	673,1	**3988,6**	3275,7	712,9
2010	**6784,5**	5400,3	1384,2	**2270,8**	1590,4	680,4	**4513,7**	3809,9	703,8
2011	**9115,4**	7424,9	1690,5	**3138,7**	2277,8	860,9	**5976,7**	5147,1	829,5
2012	**9176,2**	7381,3	1794,9	**3130,6**	2228,5	902,0	**6045,6**	5152,7	892,9
2013	**9874,7**	7914,8	1959,9	**3453,9**	2466,2	987,8	**6420,8**	5448,6	972,2
2014	**8798,0**	6663,2	2134,8	**2933,1**	1805,5	1127,6	**5864,9**	4857,7	1007,2
2015	**6907,8**	5102,1	1805,7	**2481,8**	1507,0	974,8	**4426,0**	3595,1	830,9

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU SERVICII

Valoarea nominală a exportului pe categorii de servicii, mil. USD

	2010	2011	2012	2013	2014	T. I 2013	T. II 2013	T. III 2013	T. IV 2013	T. I 2014	T. II 2014	T. III 2014	T. IV 2014	T. I 2015	T. II 2015	T. III 2015
Export	680,4	860,9	902,0	987,8	958,8	216,9	243,5	265,5	261,8	217,0	247,9	246,9	246,9	181,6	207,2	222,2
Transport	244,5	343,0	363,1	403,6	374,3	88,8	100,1	110,2	104,4	87,0	101,0	96,4	89,9	69,2	79,6	86,9
Călătorii	163,2	186,4	198,5	225,5	228,6	47,7	53,8	64,3	59,7	45,3	56,6	63,7	62,9	39,9	50,3	60,3
Călătorii de afaceri	48,9	50,2	56,6	67,6	65,6	13,3	16,6	19,1	18,6	13,2	16,3	19,1	17,0	14,8	18,5	19,9
Călătorii personale	114,3	136,2	141,9	157,9	162,9	34,4	37,1	45,3	41,1	32,1	40,3	44,6	45,9	25,1	31,8	40,5
Servicii de comunicații	126,1	135,0	140,0	137,4	129,8	32,5	35,0	36,4	33,6	30,7	33,8	34,4	31,0	27,6	28,7	26,1
Servicii de construcții	4,1	5,2	3,3	5,3	5,3	0,7	1,1	0,5	3,0	1,0	1,0	1,4	1,9	0,9	1,6	1,4
Servicii de asigurări	1,2	1,5	0,9	0,8	0,6	0,1	0,2	0,1	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
Servicii financiare	3,1	4,6	3,7	5,3	5,7	1,0	1,4	1,2	1,7	1,5	1,3	1,3	1,7	0,8	0,8	1,2
Servicii de informatică și informaționale	33,4	47,8	55,8	62,7	71,0	13,7	15,3	15,3	18,4	16,8	17,5	17,4	19,3	17,0	17,5	17,4
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	4,9	5,3	4,6	6,1	6,9	1,0	1,6	1,6	1,9	1,5	2,1	1,9	1,5	0,8	1,5	1,0
Alte servicii de afaceri	62,1	89,6	91,6	99,3	99,7	23,1	24,9	25,7	25,6	24,9	25,7	21,7	27,3	19,0	19,2	19,8
Servicii personale, culturale și de recreare	0,1	0,3	1,3	1,6	1,9	0,3	0,3	0,4	0,6	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	37,8	42,0	39,2	40,2	35,0	8,0	9,9	9,7	12,7	7,4	8,4	8,3	11,0	6,1	7,5	7,6
Structura exportului de servicii, %																
Export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	35,9	39,8	40,3	40,9	39,0	40,9	41,1	41,5	39,9	40,1	40,7	39,0	36,4	38,1	38,4	39,1
Călătorii	24,0	21,7	22,0	22,8	23,8	22,0	22,1	24,2	22,8	20,9	22,8	25,8	25,5	22,0	24,3	27,1
Călătorii de afaceri	7,2	5,8	6,3	6,8	6,8	6,1	6,8	7,2	7,1	6,1	6,6	7,7	6,9	8,1	8,9	9,0
Călătorii personale	16,8	15,8	15,7	16,0	17,0	15,9	15,2	17,1	15,7	14,8	16,3	18,1	18,6	13,8	15,3	18,2
Servicii de comunicații	18,5	15,7	15,5	13,9	13,5	15,0	14,4	13,7	12,8	14,1	13,6	13,9	12,6	15,2	13,9	11,7
Servicii de construcții	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6	0,3	0,5	0,2	1,1	0,5	0,4	0,6	0,8	0,5	0,8	0,6
Servicii de asigurări	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Servicii financiare	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,5
Servicii de informatică și informaționale	4,9	5,6	6,2	6,3	7,4	6,3	6,3	5,8	7,0	7,7	7,1	7,0	7,8	9,4	8,4	7,8
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,6	0,4	0,7	0,5
Alte servicii de afaceri	9,1	10,4	10,2	10,1	10,4	10,7	10,2	9,7	9,8	11,5	10,4	8,8	11,1	10,5	9,3	8,9
Servicii personale, culturale și de recreare	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	5,6	4,9	4,3	4,1	3,7	3,7	4,1	3,7	4,9	3,4	3,4	3,4	4,5	3,4	3,6	3,4

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldova.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU SERVICII

Valoarea nominală a importului pe categorii de servicii, mil. USD

	2010	2011	2012	2013	2014	T. I 2013	T. II 2013	T. III 2013	T. IV 2013	T. I 2014	T. II 2014	T. III 2014	T. IV 2014	T. I 2015	T. II 2015	T. III 2015
Import	703,8	829,5	892,9	972,2	992,2	217,6	243,3	251,6	259,7	222,4	260,2	260,6	248,9	181,9	210,9	215,4
Transport	264,8	346,2	362,5	379,9	379,8	91,1	95,8	95,8	97,2	88,1	96,6	95,4	99,8	69,8	76,0	77,1
Călătorii	241,4	276,7	307,6	333,7	350,6	69,2	83,3	92,3	88,9	74,2	96,3	99,5	80,6	58,7	72,9	77,7
Călătorii de afaceri	124,7	148,7	164,1	177,1	178,9	34,2	45,4	49,8	47,6	35,9	50,3	52,7	40,1	28,7	33,5	32,7
Călătorii personale	116,7	128,0	143,5	156,6	171,7	35,0	37,9	42,4	41,3	38,4	46,0	46,8	40,6	30,0	39,5	45,0
Servicii de comunicații	38,1	42,5	40,2	51,6	52,3	10,4	13,3	14,3	13,6	10,6	13,2	14,2	14,3	9,9	13,1	13,9
Servicii de construcții	11,7	8,0	8,9	9,1	7,8	1,6	2,3	2,0	3,1	1,0	2,9	2,4	1,5	0,9	1,0	1,5
Servicii de asigurări	15,7	13,3	4,7	3,6	2,5	1,3	0,8	0,6	1,0	1,0	0,6	0,6	0,4	0,2	0,3	0,6
Servicii financiare	6,5	6,5	7,2	6,3	7,6	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8	1,7	2,1	2,1	1,6	1,7	1,3
Servicii de informatică și informaționale	23,6	23,0	37,1	41,1	42,5	10,3	8,4	10,3	12,1	11,6	10,8	9,0	11,1	12,9	9,6	9,9
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	12,8	16,6	18,7	22,8	23,5	5,6	5,1	6,8	5,4	5,9	6,1	5,2	6,3	4,5	4,9	3,4
Alte servicii de afaceri	56,6	58,9	69,5	76,0	83,7	15,3	20,6	16,1	24,1	16,4	21,6	22,9	22,8	13,9	22,1	20,9
Servicii personale, culturale și de recreare	1,1	1,3	1,5	2,9	2,6	0,5	0,9	0,7	0,8	0,4	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8	1,7
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	31,7	36,6	35,0	45,3	39,3	10,8	11,4	11,4	11,8	11,7	9,7	8,8	9,1	8,5	8,5	7,6
Structura importului de servicii, %																
Import	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	37,6	41,7	40,6	39,1	38,3	41,9	39,4	38,1	37,4	39,6	37,1	36,6	40,1	38,4	36,0	35,8
Călătorii	34,3	33,4	34,4	34,3	35,3	31,8	34,2	36,7	34,2	33,4	37,0	38,2	32,4	32,3	34,6	36,1
Călătorii de afaceri	17,7	17,9	18,4	18,2	18,0	15,7	18,7	19,8	18,3	16,1	19,3	20,2	16,1	15,8	15,9	15,2
Călătorii personale	16,6	15,4	16,1	16,1	17,3	16,1	15,6	16,9	15,9	17,3	17,7	18,0	16,3	16,5	18,7	20,9
Servicii de comunicații	5,4	5,1	4,5	5,3	5,3	4,8	5,5	5,7	5,2	4,8	5,1	5,4	5,7	5,4	6,2	6,5
Servicii de construcții	1,7	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7	0,9	0,8	1,2	0,4	1,1	0,9	0,6	0,5	0,5	0,7
Servicii de asigurări	2,2	1,6	0,5	0,4	0,3	0,6	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3
Servicii financiare	0,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,6
Servicii de informatică și informaționale	3,4	2,8	4,2	4,2	4,3	4,7	3,5	4,1	4,7	5,2	4,2	3,5	4,5	7,1	4,6	4,6
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	1,8	2,0	2,1	2,3	2,4	2,6	2,1	2,7	2,1	2,7	2,3	2,0	2,5	2,5	2,3	1,6
Alte servicii de afaceri	8,0	7,1	7,8	7,8	8,4	7,0	8,5	6,4	9,3	7,4	8,3	8,8	9,2	7,6	10,5	9,7
Servicii personale, culturale și de recreare	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,8
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	4,5	4,4	3,9	4,7	4,0	5,0	4,7	4,5	4,5	5,3	3,7	3,4	3,7	4,7	4,0	3,5

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri. mil. USD				Valoarea exportului. mil. USD				Valoarea importului. mil. USD				Exportul net. mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi. %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1	41,5
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1	44,2
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5	44,0
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9	49,3
Trimestrul I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653,0	47,5
Trimestrul II 2013	1897,8	592,1	881,7	424,0	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6	40,5
Trimestrul III 2013	1981,0	631,7	907,3	442,0	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4	43,9
Trimestrul IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1	45,1
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2	47,0
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6	45,1
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6	42,9
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1	41,5
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1	50,0
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1009,1	217,1	528,9	262,7	-503,9	50,0
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7	46,6
Trimestrul IV 2015	1543,5	400,8	811,2	331,5	519,2	125,5	318,8	74,9	1024,4	275,3	492,4	256,6	-497,1	50,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri. mil. USD				Valoarea exportului. mil. USD				Valoarea importului. mil. USD				Exportul net. mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi. %
	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari		
Ianuarie 2014	490,2	181,5	217,6	91,1	170,7	56,0	92,2	22,5	319,5	125,5	125,4	68,6	-148,8	53,4
Februarie 2014	603,9	191,3	290	122,6	188,2	59,5	105,4	23,3	415,7	131,8	184,6	99,3	-227,5	45,3
Martie 2014	697,1	192,3	360,3	144,5	214,1	65,3	121,2	27,6	483	127,0	239,1	116,9	-268,9	44,3
Aprilie 2014	637,7	168,2	328,2	141,3	194,5	63,1	94,4	37	443,2	105,1	233,8	104,3	-248,7	43,9
Mai 2014	635,2	160,1	338	137,1	201,7	64,3	108,6	28,8	433,5	95,8	229,4	108,3	-231,8	46,5
Iunie 2014	655,1	195	329,5	130,6	203	77,1	98,9	27	452,1	117,9	230,6	103,6	-249,1	44,9
Iulie 2014	651,3	180,2	334,7	136,4	204,3	72,5	99	32,8	447	107,7	235,7	103,6	-242,7	45,7
August 2014	589	161,6	299,1	128,3	176,1	52,7	90,7	32,7	412,9	108,9	208,4	95,6	-236,8	42,6
Septembrie 2014	643,7	178,3	320,3	145,1	184,8	59,1	94,3	31,4	458,9	119,2	226	113,7	-274,1	40,3
Octombrie 2014	694,3	195,5	354,3	144,5	212,5	69,7	113,4	29,4	481,8	125,8	240,9	115,1	-269,3	44,1
Noiembrie 2014	672,6	191	333,2	148,4	208,3	53	127,4	27,9	464,3	138	205,8	120,5	-256,0	44,9
Decembrie 2014	686,4	189,9	308,5	188	181,3	43,3	100,5	37,5	505,1	146,6	208	150,5	-323,8	35,9
Ianuarie 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100	18,9	269,3	91,9	108,5	68,9	-121,5	54,9
Februarie 2015	469,8	126	244,8	99	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8	54,4
Martie 2015	577,3	147,2	299,9	130,2	174,7	41,6	109	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,9	43,4
Aprilie 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77	-178,2	45,9
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328	67,2	171,3	89,5	-155,1	52,7
Iunie 2015	531,9	130,6	285	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7	51,4
Iulie 2015	505,8	130,4	273,2	102,1	164,9	51,3	95,9	17,6	340,9	79,1	177,3	84,5	-176,0	48,4
August 2015	425,8	112,9	223,8	88,7	127,2	35,7	73,4	17,7	298,6	77,2	150,4	71,0	-171,4	42,6
Septembrie 2015	501,1	117,5	275,4	108,2	163,4	38,2	103,8	21,4	337,7	79,3	171,6	86,8	-174,3	48,4
Octombrie 2015	525,7	130,1	288,6	107	188,5	48,9	115,8	23,8	337,2	81,2	172,8	83,2	-148,7	55,9
Noiembrie 2015	501,7	131,2	267,6	102,9	167,2	38,5	104,7	24,0	334,5	92,7	162,9	78,9	-167,3	50,0
Decembrie 2015	516,1	139,5	255	121,6	163,5	38,1	98,3	27,1	352,6	101,4	156,7	94,5	-189,1	46,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6	28,6	106,8
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	2,6	97,1
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4	106,6
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	-2,8	99,5
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-22	-32,2	112
Trimestrul I 2013	7,2	2,8	7,4	15,6	16,9	22,5	3,2	62,0	3,2	-6,0	9,7	7,2	-6,7	113,2
Trimestrul II 2013	5,8	3,5	3,4	15,1	1,8	-8,3	-1,8	61,5	7,5	11,3	5,6	7,1	11,8	94,7
Trimestrul III 2013	11,3	3,6	13,5	19,4	19,4	-1,9	29,4	72,9	8,1	7,1	7,7	10,1	0,7	110,4
Trimestrul IV 2013	5,6	-2,3	9,1	10,9	12,0	-10,2	19,8	70,6	2,9	2,3	4,4	0,8	-3,5	108,8
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2	99,1
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	-9,3	111,5
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	-2,3	97,5
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	1,7	91,9
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	-24,3	106,4
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	-30,9	110,9
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6	-30,8	108,6
Trimestrul IV 2015	-24,8	-21,5	-19,6	-31,1	-13,8	-24,4	-6,4	-21	-29,4	-32,9	-24,8	-33,5	-41,5	122,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al exportului net de bunuri, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi. f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
Ianuarie 2014	-4,6	-5,9	4,2	-18,7	3,2	-12,1	12,0	16,0	-8,2	-2,8	-0,9	-25,9	-18,6	112,5
Februarie 2014	-0,6	-13,1	10,6	-1,8	-6,3	-24,7	17,4	-27,3	2,3	-6,7	7,1	6,9	10,6	91,7
Martie 2014	-2,0	-26,1	19,0	-2,7	-4,2	-37,0	37,6	-13,2	-1,0	-18,9	11,4	0,2	1,7	96,8
Aprilie 2014	-6,1	-19,1	3,9	-9,1	0,8	-10,6	7,3	7,6	-8,8	-23,4	2,6	-13,8	-15,1	110,5
Mai 2014	9,9	-7,6	24,0	3,9	20,1	2,6	39,6	4,7	5,8	-13,4	17,8	3,7	-4,1	113,5
Iunie 2014	2,2	-7,6	12,4	-4,5	9,4	2,8	15,9	6,7	-0,7	-13,3	10,9	-7,0	-7,6	110,1
Iulie 2014	-4,3	-17,1	5,9	-7,3	-0,2	-8,7	4,2	7,9	-6,1	-22,0	6,6	-11,3	-10,5	106,2
August 2014	-9,0	-22,7	2,7	-12,7	-13,2	-31,3	-3,2	0,6	-7,1	-17,7	5,5	-16,5	-1,9	93,4
Septembrie 2014	-1,4	-13,1	6,8	-1,8	-6,2	-24,5	8,3	-0,9	0,7	-6,0	6,2	-2,1	6,0	93,1
Octombrie 2014	-1,9	-11,3	3,1	0,5	-6,6	-11,9	-2,6	-8,1	0,3	-11,0	6,1	3,0	6,5	93,1
Noiembrie 2014	-9,4	-15,3	-8,1	-3,6	-18,3	-37,4	-3,3	-27,7	-4,7	-2,0	-10,9	4,4	10,3	85,7
Decembrie 2014	-9,6	-24,8	-9,4	12,8	-11,4	-38,6	-1,4	16,1	-9,0	-19,5	-12,8	12,1	-7,5	97,3
Ianuarie 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4	-18,3	102,8
Februarie 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,2	-9,4	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6	-39,0	120,1
Martie 2015	-17,2	-23,5	-16,8	-9,9	-18,4	-36,3	-10,1	-12,7	-16,6	-16,9	-20,2	-9,2	-15,2	98,0
Aprilie 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2	-28,3	104,6
Mai 2015	-21,1	-30,3	-16,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4	-33,1	113,3
Iunie 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9	-31,5	114,5
Iulie 2015	-22,3	-27,6	-18,4	-25,1	-19,3	-29,2	-3,1	-46,3	-23,7	-26,6	-24,8	-18,4	-27,5	105,9
August 2015	-27,7	-30,1	-25,2	-30,9	-27,8	-32,3	-19,1	-45,9	-27,7	-29,1	-27,8	-25,7	-27,6	100,0
Septembrie 2015	-22,2	-34,1	-14,0	-25,4	-11,6	-35,4	10,1	-31,8	-26,4	-33,5	-24,1	-23,7	-36,4	120,1
Octombrie 2015	-24,3	-33,5	-18,5	-26,0	-11,3	-29,8	2,1	-19,0	-30,0	-35,5	-28,3	-27,7	-44,8	126,8
Noiembrie 2015	-25,4	-31,3	-19,7	-30,7	-19,7	-27,4	-17,8	-14,0	-28,0	-32,8	-20,8	-34,5	-34,6	111,4
Decembrie	-24,9	-26,6	-17,4	-36,4	-9,8	-12,0	-2,2	-27,8	-30,2	-30,8	-24,6	-37,2	-41,6	129,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICII COMERȚULUI CU BUNURI						
Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0
2015	84,1	75,1	83,0	78,5	101,5	95,8
Trimestrul I 2013	115,4	103,2	102,0	100,0	113,0	103,0
Trimestrul II 2013	100,4	107,5	99,0	98,0	101,0	110,0
Trimestrul III 2013	119,4	108,1	97,0	100,0	122,0	108,0
Trimestrul IV 2013	112,0	102,9	92,0	98,0	120,0	105,0
Trimestrul I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0
Trimestrul II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0
Trimestrul III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0
Trimestrul IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0
Trimestrul I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0
Trimestrul II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0
Trimestrul III 2015	80,6	74,1	84,0	78,0	96,0	95,0
Trimestrul IV 2015	86,3	70,6	89,0	78,0	97,0	91,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN										
Valoarea exporturilor, mil. USD										
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015
Total export	**573,0**	**599,2**	**565,2**	**602,1**	**488,0**	**504,8**	**455,4**	**519.2**	**1737,5**	**1448,2**
Produse agroalimentare	**255,7**	**259,3**	**246,0**	**300,1**	**243,6**	**233,2**	**177,6**	**131.5**	**761,0**	**654,4**
Fructe şi legume	*72,7*	*51,5*	*44,0*	*100,5*	*70,9*	*59,6*	*42,7*	*81.0*	*168,2*	*173,1*
Cereale	*46,8*	*38,0*	*70,7*	*45,3*	*38,4*	*29,1*	*37,7*	*23.5*	*155,5*	*105,3*
Seminţe oleaginoase	*41,9*	*42,2*	*34,0*	*35,3*	*51,4*	*52,0*	*26,1*	*47.9*	*118,1*	*129,5*
Băuturi	*40,9*	*46,9*	*44,5*	*59,6*	*33,1*	*35,1*	*40,1*	*46.5*	*132,2*	*108,3*
Uleiuri	*30,2*	*24,5*	*2,9*	*21,9*	*22,7*	*25,7*	*1,2*	*22.4*	*57,6*	*49,6*
Minerale	**3,8**	**5,2**	**4,2**	**2,9**	**2,2**	**2,5**	**3,8**	**1.6**	**13,2**	**8,5**
Maşini şi echipamente electrice	*58,2*	*65,4*	*60,5*	*60,0*	*57,8*	*62,0*	*59,5*	*56.2*	*184,2*	*179,3*
Îmbrăcăminte	*67,5*	*78,2*	*74,6*	*57,3*	*51,0*	*61,9*	*62,1*	*54.5*	*220,3*	*174,9*
Medicamente	*36,7*	*34,2*	*23,6*	*30,6*	*13,4*	*21,4*	*17,5*	*23.9*	*94,6*	*52,3*
Mobilă	*27,0*	*26,7*	*26,9*	*28,4*	*22,9*	*22,4*	*25,0*	*27.4*	*80,5*	*70,4*
Structura exporturilor, %										
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015
Total export	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100**	**100,0**	**100,0**
Produse agroalimentare	**44,6**	**43,3**	**43,5**	**49,8**	**49,9**	**46,2**	**39,0**	**25,3**	**43,8**	**45,2**
Fructe şi legume	*12,7*	*8,6*	*7,8*	*16,7*	*14,5*	*11,8*	*9,4*	**15,6**	*9,7*	*12,0*
Cereale	*8,2*	*6,3*	*12,5*	*7,5*	*7,9*	*5,8*	*8,3*	**4,5**	*8,9*	*7,3*
Seminţe oleaginoase	*7,1*	*7,2*	*5,8*	*6,0*	*8,7*	*8,8*	*4,4*	**9,2**	*20,0*	*22,0*
Băuturi	*7,1*	*7,8*	*7,9*	*9,9*	*6,8*	*6,9*	*8,8*	**9.0**	*7,6*	*7,5*
Uleiuri	*5,3*	*4,1*	*0,5*	*3,6*	*4,7*	*5,1*	*0,3*	**4,3**	*3,3*	*3,4*
Minerale	**0,7**	**0,9**	**0,7**	**0,5**	**0,4**	**0,5**	**0,8**	**0,3**	**0,8**	**0,6**
Maşini şi echipamente electrice	*10,2*	*10,9*	*10,7*	*10,0*	*11,8*	*12,3*	*13,1*	**10,8**	*10,6*	*12,4*
Îmbrăcăminte	*11,8*	*13,0*	*13,2*	*9,5*	*10,4*	*12,3*	*13,6*	**10,5**	*12,7*	*12,1*
Medicamente	*6,4*	*5,7*	*4,2*	*5,1*	*2,7*	*4,2*	*3,8*	**4,6**	*5,4*	*3,6*
Mobilă	*4,7*	*4,4*	*4,8*	*4,7*	*4,7*	*4,4*	*5,5*	**5,2**	*4,6*	*4,9*

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN

Ritmul anual de creștere al exporturilor, %

	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/2015	T1-T3 2014	T1-T3 2015
Total export	**-2,8**	**9,7**	**-6,5**	**-12,4**	**-14,8**	**-15,8**	**-19,4**	**-13,8**	**-0,2**	**-16,6**
Produse agroalimentare	**4,0**	**39,9**	**3,9**	**-12,8**	**-4,7**	**-10,0**	**-27,8**	**-56,2**	**13,9**	**-14,0**
Fructe şi legume	*2,8*	*0,7*	*-17,8*	*-14,2*	*-2,5*	*15,7*	*-3,1*	**-19,4**	*-4,1*	*2,9*
Cereale	*134,8*	*545,2*	*2,7*	*1,9*	*-17,9*	*-23,3*	*-46,7*	**-48,1**	*64,2*	*-32,3*
Seminţe oleaginoase	*-20,5*	*53,5*	*34,5*	*-41,3*	*22,7*	*23,1*	*-23,1*	**35,7**	*12,0*	*9,7*
Băuturi	*-35,3*	*-31,6*	*-23,4*	*-3,6*	*-19,1*	*-25,2*	*-9,8*	**-22.0**	*-30,3*	*-18,1*
Uleiuri	*113,1*	*1521,1*	*50,3*	*-17,2*	*-24,6*	*4,8*	*-58,4*	**2,7**	*226,9*	*-13,8*
Minerale	**-17,5**	**-16,7**	**-46,3**	**-65,0**	**-42,7**	**-51,2**	**-10,4**	**-44,8**	**-29,3**	**-35,7**
Maşini şi echipamente electrice	*11,0*	*-1,8*	*0,0*	*1,6*	*-0,7*	*-5,2*	*-1,7*	**-6,3**	*2,5*	*-2,6*
Îmbrăcăminte	*15,2*	*19,2*	*4,6*	*-11,8*	*-24,5*	*-20,9*	*-16,8*	**-4,9**	*12,7*	*-20,6*
Medicamente	*54,3*	*38,5*	*-26,1*	*-6,7*	*-63,5*	*-37,5*	*-26,0*	**-21,9**	*17,5*	*-44,7*
Mobilă	*13,5*	*4,1*	*6,2*	*-8,9*	*-15,2*	*-15,9*	*-6,8*	**-3,5**	*7,8*	*-12,6*

Gradul de influenţă asupra modificării exporturilor comparativ cu p.s.a.p., %

	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/2015	T1-T3 2014	T1-T3 2015
Total export	**-2,8**	**9,7**	**-6,5**	**-12,4**	**-14,8**	**-15,8**	**-19,4**	**-13,8**	**-0,2**	**-16,6**
Produse agroalimentare	**1,7**	**13,5**	**1,5**	**-6,4**	**-2,1**	**-4,3**	**-12,1**	**-28**	**5,3**	**-6,1**
Fructe şi legume	*0,3*	*0,1*	*-1,6*	*-2,4*	*-0,3*	*1,4*	*-0,2*	*-3,2*	*-0,4*	*0,3*
Cereale	*4,6*	*5,9*	*0,3*	*0,1*	*-1,5*	*-1,5*	*-5,8*	*-3,6*	*3,5*	*-2,9*
Seminţe oleaginoase	*-1,8*	*2,7*	*1,4*	*-3,6*	*1,7*	*1,6*	*-1,4*	*2,1*	*0,7*	*0,7*
Băuturi	*-3,8*	*-4,0*	*-2,2*	*-0,3*	*-1,4*	*-2,0*	*-0,8*	*-2,2*	*-3,3*	*-1,4*
Uleiuri	*2,7*	*4,2*	*0,2*	*-0,7*	*-1,3*	*0,2*	*-0,3*	*0,08*	*2,3*	*-0,5*
Minerale	**-0,1**	**-0,2**	**-0,6**	**-0,8**	**-0,3**	**-0,4**	**-0,1**	**-0,2**	**-0,3**	**-0,3**
Maşini şi echipamente electrice	*1,0*	*-0,2*	*0,0*	*0,1*	*-0,1*	*-0,6*	*-0,2*	*-0,6*	*0,3*	*-0,3*
Îmbrăcăminte	*1,5*	*2,3*	*0,5*	*-1,1*	*-2,9*	*-2,7*	*-2,2*	*-0,4*	*1,4*	*-2,6*
Medicamente	*2,2*	*1,7*	*-1,4*	*-0,3*	*-4,1*	*-2,1*	*-1,1*	*-1,1*	*0,8*	*-2,4*
Mobilă	*0,5*	*0,2*	*0,3*	*-0,4*	*-0,7*	*-0,7*	*-0,3*	*-0,2*	*0,3*	*-0,6*

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN

Valoarea importurilor, mil. USD

	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015
Total	**1218,2**	**1328,8**	**1318,7**	**1451,2**	**976,1**	**1008,8**	**977,1**	**1024.4**	**3865,8**	**2962,0**	**3986,4**
Produse agroalimentare	**167,0**	**181,3**	**168,3**	**176,9**	**124,1**	**147,3**	**129,9**	**165,2**	**516,6**	**401,3**	**566,5**
Materii brute necomestibile	**22,2**	**24,8**	**24,6**	**21,0**	**20,1**	**21,0**	**19,3**	**20,2**	**71,6**	**60,4**	**80,6**
Combustibili	**298,6**	**244,8**	**258,6**	**334,1**	**234,7**	**163,2**	**150,5**	**168,9**	**801,9**	**548,4**	**717,3**
Petrol	*111,9*	*164,0*	*178,1*	*156,5*	*85,1*	*115,8*	*112,2*	*94,3*	*453,9*	*313,1*	**407,4**
Gaz	*172,0*	*61,4*	*61,3*	*163,6*	*146,9*	*43,0*	*30,3*	*68,8*	*294,7*	*220,2*	**289**
Produse manufacturate	**730,5**	**878,0**	**867,2**	**919,2**	**597,3**	**677,2**	**677,4**	**678,3**	**2475,7**	**1951,8**	**2630,2**
Mașini și aparate electrice	*72,7*	*76,7*	*76,7*	*90,1*	*66,8*	*64,4*	*66,8*	*66,0*	*226,1*	*197,9*	**264**
Fire, țesături, articole textile	*58,7*	*73,9*	*61,2*	*60,5*	*46,2*	*55,4*	*48,4*	*57,7*	*193,9*	*150,0*	**207,7**
Produse farmaceutice	*58,1*	*73,4*	*57,9*	*85,5*	*39,4*	*48,8*	*44,0*	*61.3*	*189,5*	*132,2*	**193,5**

Structura importurilor, %

	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015
Total	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100**	**100,0**	**100,0**	**100**
Produse agroalimentare	**13,7**	**13,6**	**12,8**	**12,2**	**12,7**	**14,6**	**13,3**	**16,1**	**13,4**	**13,5**	**14,1**
Materii brute necomestibile	**1,8**	**1,9**	**1,9**	**1,4**	**2,1**	**2,1**	**2,0**	**2,0**	**1,9**	**2,0**	**2**
Combustibili	**24,5**	**18,4**	**19,6**	**23,0**	**24,0**	**16,2**	**15,4**	**16,5**	**20,7**	**18,5**	**18**
Petrol	*9,2*	*12,3*	*13,5*	*10,8*	*8,7*	*11,5*	*11,5*	*9,2*	*11,7*	*10,6*	**10,2**
Gaz	*14,1*	*4,6*	*4,6*	*11,3*	*15,0*	*4,3*	*3,1*	*6,7*	*7,6*	*7,4*	**7,2**
Produse manufacturate	**60,0**	**66,1**	**65,8**	**63,3**	**61,2**	**67,1**	**69,3**	**66,2**	**64,0**	**65,9**	**65,9**
Mașini și aparate electrice	*6,0*	*5,8*	*5,8*	*6,2*	*6,8*	*6,4*	*6,8*	*6,4*	*5,8*	*6,7*	**6,6**
Fire, țesături, articole textile	*4,8*	*5,6*	*4,6*	*4,2*	*4,7*	*5,5*	*5,0*	*5,6*	*5,0*	*5,1*	**5,3**
Produse farmaceutice	*4,8*	*5,5*	*4,4*	*5,9*	*4,0*	*4,8*	*4,5*	*6*	*4,9*	*4,5*	**4,8**

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN

Ritmul anual de creștere al importului, %

	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015
Total	**-2,0**	**-1,7**	**-4,2**	**-4,7**	**-19,9**	**-24,1**	**-25,9**	**-29,4**	**-2,6**	**-23,4**	**-24,8**
Produse agroalimentare	**-0,6**	**-9,6**	**-4,0**	**-16,4**	**-25,7**	**-18,7**	**-22,8**	**-6,6**	**-5,0**	**-22,3**	**-18,5**
Materii brute necomestibile	**1,3**	**-13,8**	**8,6**	**-12,9**	**-9,3**	**-15,1**	**-21,7**	**-3,8**	**-2,3**	**-15,6**	**-12,5**
Combustibili	**-10,4**	**-5,6**	**-8,0**	**-7,7**	**-21,4**	**-33,3**	**-41,8**	**-49,4**	**-8,2**	**-31,6**	**-36,5**
Petrol	*-8,5*	*9,0*	*-5,4*	*-16,9*	*-23,9*	*-29,4*	*-37,0*	**-39,7**	*-1,5*	*-31,0*	*-32,5*
Gaz	*-11,7*	*-0,1*	*8,9*	*12,6*	*-14,6*	*-29,9*	*-50,6*	**-57,9**	*-5,7*	*-25,3*	*-38,2*
Produse manufacturate	**1,5**	**1,8**	**-3,3**	**-0,6**	**-18,2**	**-22,9**	**-21,9**	**-26,2**	**-0,1**	**-21,2**	**-22,3**
Mașini și aparate electrice	*0,9*	*-16,6*	*-18,3*	*0,6*	*-8,1*	*-16,1*	*-12,9*	**-26,7**	*-12,4*	*-12,5*	*-16*
Fire, țesături, articole textile	*-2,3*	*2,7*	*-9,8*	*-20,9*	*-21,3*	*-25,1*	*-20,9*	**-4,6**	*-3,1*	*-22,6*	*-18*
Produse farmaceutice	*8,2*	*19,0*	*-4,0*	*0,7*	*-32,2*	*-33,5*	*-24,1*	**-28,3**	*7,8*	*-30,2*	*-29,5*

Gradul de influență asupra modificării exporturilor comparativ cu p.s.a.p., %

	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015
Total	**-2,0**	**-1,7**	**-4,2**	**-4,7**	**-19,9**	**-24,1**	**-25,9**	**-29,4**	**-2,6**	**-23,4**	**-24,8**
Produse agroalimentare	**-0,1**	**-1,4**	**-0,5**	**-2,3**	**-3,5**	**-2,6**	**-2,9**	**-0,8**	**-0,7**	**-3,0**	**-2,5**
Materii brute necomestibile	**0,0**	**-0,3**	**0,1**	**-0,2**	**-0,2**	**-0,3**	**-0,4**	**-0,1**	**0,0**	**-0,3**	**-0,25**
Combustibili	**-2,8**	**-1,1**	**-1,6**	**-1,8**	**-5,2**	**-6,1**	**-8,2**	**-11,4**	**-1,8**	**-6,6**	**-7,7**
Petrol	*-0,8*	*1,0*	*-0,7*	*-2,1*	*-2,2*	*-3,6*	*-5,0*	*-4,3*	*-0,2*	*-3,6*	*-3,7*
Gaz	*-1,8*	*0,0*	*0,4*	*1,2*	*-2,1*	*-1,4*	*-2,4*	*-6,5*	*-0,4*	*-1,9*	*-3,1*
Produse manufacturate	**0,9**	**1,1**	**-2,2**	**-0,4**	**-10,9**	**-15,1**	**-14,4**	**-16,6**	**-0,1**	**-13,6**	**-14,3**
Mașini și aparate electrice	*0,0*	*-1,1*	*-1,3*	*0,0*	*-0,5*	*-0,9*	*-0,8*	*-1,6*	*-0,8*	*-0,7*	*-1*
Fire, țesături, articole textile	*-0,1*	*0,1*	*-0,5*	*-1,0*	*-1,0*	*-1,4*	*-1,0*	*-0,2*	*-0,2*	*-1,1*	*-0,9*
Produse farmaceutice	*0,4*	*0,9*	*-0,2*	*0,0*	*-1,5*	*-1,9*	*-1,1*	*-1,7*	*0,3*	*-1,5*	*-1,6*

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR AI PRINCIPALILOR PARTENERI ECONOMICI														
Perioada	Ritmul de creștere a exportului de bunuri, f.p.s.a.p., %							Ritmul de creștere a importului de bunuri, f.p.s.a.p., %						
	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
2010	22,1	21,1	9,7	17,2	21,8	32,1	29,4	21,5	22,7	9,7	17,8	13,9	29,6	33,9
2011	19,8	16,0	15,9	20,7	27,3	30,3	33,0	19,3	15,1	15,9	18,5	23,4	30,2	35,6
2012	0,5	4,3	-7,2	0,1	-8,2	1,4	0,1	0,9	3,1	-7,2	-4,0	-8,2	3,6	2,5
2013	2,4	2,2	3,5	6,5	13,8	-1,1	-6,1	1,6	-0,3	3,5	-3,0	4,7	1,8	-9,3
2014	0,4	2,6	3,1	-2,0	5,9	-4,9	-15,8	0,5	3,6	3,1	0,3	5,8	-9,8	-29,2
Trimestrul I 2013	0,5	0,4	-2,1	4,3	5,5	-5,0	-1,5	0,0	-2,6	-2,1	-6,0	-0,2	5,0	-6,2
Trimestrul II 2013	1,8	1,6	2,4	8,7	9,4	-3,4	-9,8	1,3	-1,2	2,4	-3,9	-2,4	2,9	-21,9
Trimestrul III 2013	3,4	2,7	6,9	7,1	21,6	4,2	-9,1	2,9	1,6	6,9	-1,2	11,2	0,0	-1,7
Trimestrul IV 2013	3,9	4,0	7,1	5,9	18,9	-0,2	-3,8	2,5	1,1	7,1	-0,9	10,1	-0,1	-6,8
Trimestrul I 2014	1,4	2,3	7,4	1,0	14,2	-1,7	-10,8	1,9	2,4	7,4	2,1	13,7	-5,3	-20,4
Trimestrul II 2014	2,0	3,3	7,3	-2,0	10,8	4,0	-8,2	1,9	4,6	7,3	5,2	12,3	-4,5	-18,8
Trimestrul III 2014	2,2	4,0	3,2	-1,4	6,1	-4,0	-14,3	1,5	3,7	3,2	2,2	4,1	-7,8	-37,8
Trimestrul IV 2014	-3,9	0,9	-5,3	-5,3	-5,9	-16,5	-28,8	-3,4	3,5	-5,3	-8,1	-5,0	-20,0	-36,8
Trimestrul I 2015	-12,4	-4,8	-15,0	-14,3	-13,7	-27,2	-33,6	-12,3	-1,7	-15,0	-15,0	-12,7	-37,6	-36,6
Trimestrul II 2015	-13,1	-5,5	-14,3	-11,6	-14,0	-31,1	-37,3	-12,7	-4,5	-14,3	-16,1	-13,6	-40,3	-40,8
Trimestrul III 2015	-14,4	-7,7	-12,5	-12,5	-14,0	-36,9	-28,2	-13,4	-4,7	-12,5	-16,9	-9,7	-37,5	-29,3

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR AI PRINCIPALILOR PARTENERI ECONOMICI														
Perioada	Ritmul de creștere al exportului de bunuri. f.p.s.a.p., %							Ritmul de creștere al importului de bunuri. f.p.s.a.p., %						
	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
Ianuarie 2014	2,9	2,8	5,1	0,8	8,0	2,0	-14,3	1,0	0,3	5,1	-0,9	6,4	-3,2	-11,4
Februarie 2014	0,5	0,0	6,6	3,2	14,9	-13,0	-12,0	2,0	0,0	6,6	0,3	16,9	-9,0	-23,5
Martie 2014	1,8	4,0	11,2	-0,9	19,4	5,7	-6,4	2,9	6,9	11,2	7,1	17,3	-3,5	-24,4
Aprilie 2014	1,5	3,4	7,9	-2,6	8,1	7,0	-16,2	0,9	5,2	7,9	2,9	8,8	-7,0	-30,2
Mai 2014	1,9	3,8	8,3	-3,9	14,4	7,5	1,3	0,6	1,8	8,3	6,7	14,4	-1,0	-4,4
Iunie 2014	2,9	2,6	6,3	0,5	10,0	-2,7	-7,8	4,2	6,9	6,3	6,0	13,7	-5,3	-18,0
Iulie 2014	4,6	4,6	7,9	0,5	9,7	5,7	-7,9	2,2	3,6	7,9	7,4	8,0	-3,5	-33,9
August 2014	-0,3	3,6	-0,6	-8,2	1,3	-2,5	-18,2	-1,8	1,9	-0,6	-2,0	-3,6	-10,9	-41,8
Septembrie 2014	3,6	3,8	2,6	2,9	6,7	-15,0	-16,8	3,2	5,8	2,6	1,0	7,2	-9,5	-37,7
Octombrie 2014	-1,3	2,3	-3,8	-5,1	-2,7	-4,4	-24,8	-2,3	2,9	-3,8	-6,3	-4,6	-12,5	-39,8
Noiembrie 2014	-4,2	-1,1	-5,9	-5,7	-4,7	-21,5	-28,6	-5,0	0,7	-5,9	-10,2	-4,6	-22,5	-35,3
Decembrie 2014	-2,5	1,4	-5,0	-5,0	-11,3	-22,5	-32,7	-3,3	7,0	-5,0	-7,2	-5,9	-24,6	-35,1
Ianuarie 2015	7,7	4,5	5,6	9,6	10,1	-2,2	-3,8	-13,7	-2,8	-15,9	-18,4	-10,9	-41,4	-33,6
Februarie 2015	-2,0	-0,1	-3,1	2,2	11,1	-7,3	7,9	-13,5	-4,4	-13,9	-13,8	-14,5	-35,8	-40,4
Martie 2015	-1,4	-2,5	-8,2	1,8	-3,2	-5,0	-7,5	-11,2	1,8	-15,0	-12,5	-12,5	-37,3	-35,5
Aprilie 2015	5,6	1,6	4,0	13,4	14,8	-1,4	4,6	-14,2	-5,5	-18,3	-17,0	-18,2	-41,4	-38,9
Mai 2015	0,7	1,4	-1,0	8,6	2,3	-10,3	-20,9	-15,7	-7,2	-16,5	-19,2	-16,5	-41,0	-45,9
Iunie 2015	1,0	1,7	3,9	4,4	11,8	2,2	-12,6	-8,7	-0,7	-8,0	-11,5	-6,0	-39,0	-37,2
Iulie 2015	5,5	4,9	9,2	11,3	27,3	5,9	-9,5	-13,0	-5,3	-15,1	-19,3	-12,6	-42,3	-33,5
August 2015	3,0	3,1	2,8	2,8	16,6	3,0	-10,8	-12,5	-3,1	-12,5	-16,1	-7,3	-35,3	-23,1
Septembrie 2015	2,4	0,2	7,9	6,9	20,6	3,8	-6,7	-14,6	-5,4	-9,6	-15,2	-8,8	-35,0	-30,7
Octombrie 2015	4,9	6,4	6,1	6,8	18,5	-5,6	-9,5	-13,5	-7,1	-9,7	-11,5	-5,4	-36,0	-27,4
Noiembrie 2015	3,8	4,7	4,0	2,3	12,8	3,0	-6,4	-10,5	-3,7	-7,8	-9,9	-6,7	-28,9	-14,1

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

MEDIUL DE AFACERI		
Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2011	6740	3430
2012	6273	3218
2013	6231	2808
2014	6263	2770
2015	5985	3905
Trimestrul I 2013	1797	700
Trimestrul II 2013	1509	668
Trimestrul III 2013	1379	657
Trimestrul IV 2013	1546	783
Trimestrul I 2014	1660	686
Trimestrul II 2014	1570	670
Trimestrul III 2014	1581	683
Trimestrul IV 2014	1452	731
Trimestrul I 2015	1602	778
Trimestrul II 2015	1482	814
Trimestrul III 2015	1374	1220
Trimestrul IV 2015	1527	1093
Ian. 2015	481	215
Feb. 2015	579	280
Mar. 2015	542	283
Apr .2015	500	255
Mai 2015	521	238
Iun. 2015	461	321
Iul .2015	506	440
Aug. 2015	385	326
Sept. 2015	483	454
Oct. 2015	509	316
Noiem.2015	503	308
Dec. 2015	515	469

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Perioada	SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ													
	Numărul populației stabilă (mii locuitori) *la începutul anului*	Numărul populației prezentă (mii locuitori) *la începutul anului*	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
			Numărul născuți-vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul decedați în vârsta sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2011	3560,4	3413,0	39182	11,0	39249	11,0	431	10,9	-67	0,0	25900	7,3	11120	3,1
2012	3559,5	3412,6	39435	11,1	39560	11,1	387	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0
2013	3559,5	3414,3	37871	10,6	38060	10,7	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0
2014	3557,6	3413,2	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
2015	3555,2	3384,1	38567	10,9	39905	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1
Ianuarie 2013			3371	11,2	4089	13,5	35	10,4	-718	-2,3	1229	4,1	1115	3,7
Februarie 2013			6177	10,7	7405	12,9	66	7,9	-1228	-2,2	2409	4,2	1854	3,2
Martie 2013			8974	10,2	10859	12,4	92	8,4	-1885	-2,2	3899	4,4	2919	3,3
Aprilie 2013			11744	10,0	14169	12,1	122	9,6	-2425	-2,1	4615	3,9	3726	3,2
Mai 2013			14732	10,0	17285	11,7	152	9,8	-2553	1,7	6646	4,5	4768	3,2
Iunie 2013			17779	10,1	19936	11,3	178	10,1	-2157	1,2	9014	5,1	5506	3,1
Iulie 2013			21204	10,3	22592	10,9	209	9,9	-1388	-0,6	10927	5,3	6331	3,1
August 2013			24632	10,4	25105	10,6	232	9,4	-473	-0,2	14406	6,1	7097	3,0
Septembrie 2013			27960	10,5	27907	10,5	266	9,5	53	0,0	18039	6,8	7794	2,9
Octombrie 2013			31880	10,8	31416	10,6	294	9,2	464	0,2	21038	7,1	8644	2,9
Noiembrie 2013			35030	10,8	34724	10,7	325	9,3	306	0,1	23369	7,2	9745	3,0
Decembrie 2013			37871	10,6	38060	10,7	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0
Trimestrul I 2014			8985	10,2	10956	12,5	99	11,0	-1971	-2,3	4152	4,7	2957	3,4
Trimestrul II 2014			18248	10,3	20542	11,6	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2
Trimestrul III 2014			29068	10,9	28932	10,9	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1
Trimestrul IV 2014			38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
Trimestrul I 2015			9179	10,5	11166	12,7	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3
Trimestrul II 2015			18522	10,5	21049	11,9	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2
Trimestrul III 2015			28881	10,9	29725	11,2	272	9,4	-844	-0,3	18727	7,0	8270	3,1
Trimestrul IV 2015			38567	10,9	39905	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																	
	Numărul persoanelor economic active (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %					Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %					Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %				
		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural
2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7
2015	1265,6	42,4	45,1	39,9	44,9	40,4	1203,6	40,3	42,3	38,4	42,0	38,9	62,1	4,9	6,2	3,6	6,4	3,5
Trimestrul I 2013	1121,0	37,5	39,7	35,6	45,8	31,5	1030,2	34,5	35,7	33,4	42,0	29,0	90,8	8,1	10,2	6,0	8,2	8,0
Trimestrul II 2013	1288,4	43,1	47,2	39,5	45,0	41,7	1227,6	41,1	44,5	38,0	42,1	40,3	60,8	4,7	5,6	3,8	6,4	3,3
Trimestrul III 2013	1328,2	44,5	47,7	41,6	46,0	43,3	1276,8	42,7	45,7	40,1	43,5	42,1	51,4	3,9	4,1	3,6	5,3	2,7
Trimestrul IV 2013	1205,8	40,4	43,4	37,6	45,8	36,2	1156,5	38,7	41,3	36,4	43,5	35,1	49,3	4,1	4,8	3,3	5,2	3,0
Trimestrul I 2014	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	57,5	5,1	6,1	4,1	6,0	4,2
Trimestrul II 2014	1328,6	44,5	47,8	41,5	45,0	44,1	1280,1	42,8	45,8	40,1	42,3	43,2	48,5	3,7	4,1	3,2	5,8	1,9
Trimestrul III 2014	1319,6	44,2	47,5	41,1	44,5	43,9	1275,7	42,7	45,6	40,0	42,4	42,9	43,9	3,3	4,0	2,6	4,6	2,3
Trimestrul IV 2014	1153,4	38,6	40,9	36,5	43,2	35,2	1113,1	37,2	39,0	35,6	41,3	34,2	40,2	3,5	4,5	2,4	4,2	2,8
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5
Trimestrul III 2015	1349,2	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	44,0	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8
Trimestrul IV 2015	1222,3	40,9	43,2	38,9	46,0	36,9	1171,1	39,2	41,1	37,5	43,4	35,8	51,2	4,2	4,8	3,6	5,6	2,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII						
	Câștigul salarial mediu lunar - Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	
Ianuarie 2014	3777,4	286,9	210,4	110,2	101,6	98,9	104,9
Februarie 2014	3717,9	275,6	202,1	109,8	98,4	96,6	104,2
Martie 2014	3912,4	289,5	209,6	107,3	97,8	91,8	101,5
Aprilie 2014	4009,1	298,5	216,0	107,2	98,5	92,7	101,3
Mai 2014	4032,6	294,9	214,3	107,3	96,9	91,6	102,5
Iunie 2014	4203,9	301,9	222,1	108,9	97,4	94,4	103,7
Iulie 2014	4328,8	308,8	227,8	110,8	100,2	96,6	105,2
August 2014	4276,9	309,2	232,1	111,6	102,9	102,8	106,2
Septembrie 2014	4267,7	298,0	230,5	113,5	102,1	105,3	108,3
Octombrie 2014	4309,5	293,7	231,6	113,8	101,2	108,7	108,6
Noiembrie 2014	4354,9	291,4	233,3	114,8	99,6	107,7	109,5
Decembrie 2014	4865,4	315,2	255,7	113,7	96,1	106,7	108,6
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1	107,7
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0	107,1
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6	104,9
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0	104,9
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3	103,8
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9	104,0
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8	112,8	83,4	102,6	103,9
August 2015	4669,1	245,8	220,4	109,2	79,5	95,0	97,3
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6	110,0	80,2	92,2	97,7
Octombrie 2015	4564,9	229,2	203,8	105,9	78,0	88,0	93,6
Noiembrie 2015	4613,4	230,7	214,5	105,9	79,2	91,9	93,3
Decembrie 2015	5227,7	263,6	243,0	107,4	83,6	95,0	94,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE, 2015

Activități economice	Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industrie	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
Ianuarie	4260,6	2602,0	4514,4	3442,4	4085,4	7215,1	4447,5	3950,8	3552,4	4130,6	2827,6	8533,6	7683,3	4014,8	5735,9	3634,2	5460,4
Februarie	4241,2	2576,2	4445,4	4002,3	4012,3	7353,5	4075,4	4011,3	3559,2	3940,4	2781,9	8889,3	7305,5	3942,7	5790,8	3291,5	5568,9
Martie	4397,3	2834,8	4707,1	4549,3	4220,2	7803,3	4574,6	4229,2	3657,1	4113,4	2904,1	9650,7	8825,2	4028,8	6064,7	3534,9	5792,4
Aprilie	4526,5	2815,9	4994,9	4538,9	4307,0	9134,2	5307,9	4369,0	3797,5	4406,4	2851,2	10443,5	9595,3	4257,0	5785,6	3531,6	5493,6
Mai	4524,0	2900,1	4845,4	4550,4	4417,7	7672,0	4689,9	4581,7	3826,5	4566,5	2970,3	9400,4	8092,1	4259,6	6248,4	3641,5	5503,1
Iunie	4732,7	2936,6	4936,5	4752,5	4515,4	7771,4	4751,2	4687,3	3974,5	4369,3	3081,0	9611,4	8471,0	4119,4	6558,3	3715,0	5997,0
Iulie	4882,6	3233,9	5076,0	4995,4	4668,0	7768,0	4969,9	4762,1	4054,1	4541,4	3219,2	9640,5	10121,3	4316,4	6854,3	3739,9	6604,3
August	4669,1	2878,7	5027,4	4683,8	4614,7	7806,1	4912,4	4690,4	3977,6	4615,6	3181,1	9392,6	8235,3	4112,6	6442,1	3816,8	5841,1
Septembrie	4694,9	3484,0	5150,1	4638,6	4554,3	9366,0	4811,5	4781,2	4034,8	4596,3	3204,1	12024,8	8005,3	4195,9	6449,9	3729,6	5347,9
Octombrie	4564,9	3395,4	4942,8	4761,8	4013,8	4485,7	3220,2	9725,0	8736,8	4231,5	6362,7	3773,5	5324,0	3648,5	4250,2	2918,1	7143,9
Noiembrie	4613,4	3363,1	5007,2	4637,6	3937,5	4271,0	3131,7	9553,1	8246,3	4247,8	6661,0	3635,6	5771,7	3735,3	4404,6	3107,2	7141,6
Decembrie	5227,7	3713,0	5884,1	5145,5	4453,4	4907,6	3290,8	10429,6	10685,4	4922,9	7102,4	4039,9	6279,6	3878,5	5518,1	3118,6	8574,9
Media anuală 2015	4610,9	3072,3	4962,8	4559,0	3903,2	4411,3	3055,6	9770,7	8659,6	4218,7	6320,2	3669,7	5749,2	3813,6	4430,2	3015,8	6965,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorului real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

Notă: Începând cu luna ianuarie 2014 este implementată în practică versiunea nouă a Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM Rev.2), armonizat integral cu Nomenclatorul de Activități Economice din Comunitatea Europeană (NACE Rev.2).

Perioada	VENITURILE DISPONIBILE ALE POPULAȚIEI						
	Veniturile disponibile ale populației MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %					
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse
2011	1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9
2015	1956,6	41,4	9,0	6,9	0,2	20,9	21,6
Trimestrul I 2013	1559,8	42,5	9,1	6,4	0,3	19,4	22,3
Trimestrul II 2013	1667,2	43,7	10,0	6,3	0,1	18,8	21,0
Trimestrul III 2013	1755,5	41,9	8,8	7,2	0,2	20,3	21,7
Trimestrul IV 2013	1743,0	38,7	8,4	7,5	0,2	20,9	24,3
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0
Trimestrul I 2015	1854,0	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3
Trimestrul II 2015	1997,2	43,5	9,3	6,6	0,1	19,9	20,6
Trimestrul III 2015	1978,3	39,9	8,5	7,5	0,2	21,2	22,4
Trimestrul IV 2015	1999,4	41,7	8,9	8,2	0,2	20,9	20,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	CHELTUIELILE DE CONSUM ALE POPULAȚIEI												
	Cheltuielile de consum ale populației MDL	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %											
		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii
2011	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0
2015	2048,5	42,1	1,4	11,2	17,9	3,9	6,5	4,5	4,3	1,4	0,6	1,7	4,4
Trimestrul I 2013	1656,1	43,4	1,7	9,6	18,3	3,2	6,7	4,6	4,5	1,3	0,8	1,8	4,1
Trimestrul II 2013	1761,8	44,3	1,5	10,6	19,0	3,2	4,7	4,9	4,3	1,0	0,9	1,5	4,1
Trimestrul III 2013	1888,0	40,9	1,4	10,2	20,3	3,8	5,8	5,1	4,0	2,0	0,8	1,7	4,0
Trimestrul IV 2013	1798,5	43,0	1,6	10,9	19,1	4,2	5,5	4,1	4,1	1,8	0,8	1,2	3,8
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1
Trimestrul I 2015	1913,3	41,5	1,4	10,9	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,7	4,8
Trimestrul II 2015	2075,9	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,5
Trimestrul III 2015	2132,7	41,5	1,4	11,8	18,9	4,1	6,2	4,0	4,1	1,5	0,7	1,4	4,3
Trimestrul IV 2015	2072,9	43,3	1,5	11,0	17,6	4,1	5,9	4,6	4,2	1,2	0,7	1,8	4,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	INFRACȚIUNI																					
	Infracțiuni înregistrate – total, (cauze)	Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infracțiuni privind viața sexuală (cauze)		Infracțiuni contra patrimoniului (cauze)							Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infracțiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infracțiuni economice (cauze)			Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)	
		Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tâlhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infracțiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total	Huliganism
2011	35124	1799	216	360	461	291	19340	15060	152	1151	1574	554	44	1810	1658	597	24	1384	211	681	1342	1152
2012	36615	1755	223	325	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284
2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
Trimestrul I 2013	8250	326	55	66	154	91	4630	3535	47	267	424	182	17	308	274	317	7	224	30	84	383	341
Trimestrul II 2013	18098	767	114	140	306	172	10004	7563	83	550	1002	378	39	568	496	663	14	492	68	188	784	694
Trimestrul III 2013	27320	1175	150	220	455	258	14624	11037	121	829	1513	494	67	951	850	1067	17	724	103	256	1151	1025
Trimestrul IV 2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
Trimestrul I 2014	8940	336	42	67	156	91	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352
Trimestrul II 2014	18138	769	115	140	306	172	10012	7563	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694
Trimestrul III 2014	30328	1116	129	223	497	279	15620	11828	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163
Trimestrul IV 2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
Trimestrul I 2015	8875	276	39	63	130	63	4601	3339	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358
Trimestrul II 2015	18696	599	74	118	286	139	9615	7143	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722
Trimestrul III 2015	28583	950	118	171	478	224	14462	10793	87	714	1429	704	47	1079	955	1563	30	1012	145	333	1289	1100
Trimestrul IV 2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-şef CE: Iulita BÎRCĂ
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacţiei: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chişinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 12.04.2016. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,4. Coli editoriale 6,6. Com. 8.
Complexul-Editorial al INCE, 2016